

35.915/
4

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

VÖRÖSMARTY MIHÁLY.

ÚJABB

M U N K Á I.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

NEGYEDIK KÖTET.

BUDÁN,

A' MAGYAR KIRÁLYI EGYETEMNÉL

1840.

(RS)

VOROSMARTY MIHAL

ELVIR

M U N K A I
OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

NEGYEDIK KÖTET

ER 805

A MAGYAR KIRÁLYI SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR

MAGYAR

TARTALOM

S Z Í N M Ű V E K.

A. Eötvös utkai

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

NEVÜNK
OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

1844-1845

36.515/1

1844

Országos Széchényi Könyvtár

TARTALOM.

Az áldozat.....	lap. 1
A' fátyol' titkai.....	109

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

SZEMÉLYEK

A Z Á L D O Z A T

SZOMORUJÁTEK ÖT FELVONÁSBAN.

SZEMÉLYEK.

Szabolcs, Előd vezér' fia.

Csilár, testvér huga.

Zaránd, alvezér.

Zenő, Zaránd' neje.

Barang, jós, Hadúr' papja.

Apor, Zaránd' hadnagya.

Kikinda, Zaránd' szolgája.

Kalóz, öreg szolga Zenő mellett.

Egy bajnok. *Országos Széchényi Könyvtár*

Habila, fiatal nő, Csilár' házának gondviselője.

Nép, katonák, szolgák, rabnők.

ELSŐ FELVONÁS.

Liget.

Szabolcs útián öltözve jó, utóbb egy magyar
közbajnok.

SZABOLCS.

Egy napja már, hogy bolygok e' vidéken
'S még emberarcot nem láttam; de messze
Csonttal fehérülő tért és halmokat,
Mellyekben egy népségnek sírja van.
Úgy látszik e' hon elnyelé lakóit
'S a' föld alatt adott nekik hazát.
Ki mondja meg: harcz pusztított-e itt,
Vagy a' halál megunva börtönét
Dögvészt lehelt a' megvénült világra?

Egy bajnok jó.

Mi föld ez, honfi? szólj, miféle ország?

BAJNOK.

Alunnod kelle jó soká, vitéz,
 Hogy nem tudod. Magyar földön vagy itt;
 Magyarhon ez, mellyet nagy Etele
 Birt hajdanán és ránk hagyott örökben.
 Mi visszaváltók vérrel 's most miénk.

SZABOLCS.

De a' föld puszta. Hol van a' magyar nép?

BAJNOK.

Csatában, földi. Jőj a' harcmezőre
 'S százezreket fogsz látni 's hallani,
 Kiknek riadtán megdördül az ég
 'S küzdéseiktől átrendül a' föld.

SZABOLCS.

Nagy dolgokat szólsz. Jó szerencse szolgál
 Csataitokban?

BAJNOK.

Mindig 's mindenütt!

De ródd fel jól magadnak: a' magyar
 Nem jött henyélni olyan messziről:
 Harczoljon, a' ki ép. Isten veled. El.

SZABOLCS.

Mi mélyen illet e' valódi szó.
 Minden kar mozdúl 's én átok' fia
 Ez új hazáért mit sem tehetek!

Csilár egy pár korsóval jó.
 Ki jó felém? Egy szép, szelid leány.
 Ez tán beszédesb, mint a' vad vitéz,
 Bevárom őt 's mindent kikérdezek.

Egy fához támaszkodik.

C S I L Á R. Megáll.

Ki ott az út mellett az idegen?
 Menjek? maradjak? nem tudom, mi jobb.
 Ha visszatérek, megbántom gyanúmmal;
 Ha elmegyek mellette olly közel,
 Nem bánt-e meg szilaj, kevély szeme,
 Nem szól-e, a' mit hallanom nem illik?
 Nem nyújt-e hozzám vakmerő kezét?
 Úgy látszik, messzeföldi utazó.
 Arczát elégeté a' nap' szeme,
 Ruhája út- 's időtől megviselt;
 De ő vitéznek látszik és magyar
 'S magyar vitéz nem bánt meg hölgyeket.
 Megindul.

S Z A B O L C S.

Mit látok? Nem Csilár közelg-e itt?
 Ó az; szelid és nyájas, mint vala,
 És olly viritó, mint egy ifju lomb.

Csilárhoz.

Szép hölgy! a' fáradt utazó könyörg
 Egy enyhe cseppért ártatlan kezedből.

Csilár átadja egyik korsóját, Szabolcs iszik.

CSILÁR.

Szegény fiú, hogyan megszomjazott.
Korsóm aligha félig nem marad.
De hadd igyék: a' forrás bőven ad.

SZABOLCS.

Visszaadja a' korsót.

Köszönöm, nemes szűz; ez jó hús ital volt.
Hadúr fizessen minden csepjeért
Meg annyi boldogságot életedben.

CSILÁR.

Csekély ajándokért nagy köszönet.

SZABOLCS.

Nem szinte. A' mit szivesség adott,
Azt hálászó meg nem fizetheti.
'S még is, ha tőlem nem félsz és ha nines
Honn kedvesebbed, mint egy idegen,
Ha semmi nem tartóztat, újlag
Kérelmem volna hozzád. Szabad-e?

CSILÁR.

Leteszi korsaját.

Derék, finom vitéz. — 'S mi volna az?

SZABOLCS.

Előd vezért, az új magyar hazának
A' hét közül egy fényes csillagát,
Kinek vitézlk tette visszahangzik

Az elhagyott Volgának partiboz,
 Mondd meg nemes hölgy, hol találom őt?

CSILÁR.

A' sirban.

SZABOLCS.

Oh Hadúr!

CSILÁR.

Öt éve már,

Hogy földben hamvad a' hős' teteme.

SZABOLCS.

És sirja?

CSILÁR.

A' hol élt, a' harcmezőn.

Ha majd kimégy e' völgyből, megnyilik

Előtted a' sík: ottan nyugszik ő.

Sziklát emeltek rá emlékjelül;

Egy vadfa' lombjai hűtik hamvait

'S mellette kis pataknak árja zúg.

Ott fekszik ő szent háborítlanul,

Hallgatja a' habok' morajdalát

'S a' szenderítő lomb' sugalminál

Csatáiról 's a' hirről álmodik.

SZABOLCS. Magában.

Dicső apám! örökre tartsa fenn

Hazád emlékedet. — 'S a' hősi férj'

Hű nője, a' jó, gondos Aradiz,

Örül-e még az élet' napvilágán?
 Él 's szija még az édes levegőt?

Magában.

Mit látok? elfordúl. Úgy halva van.
 Minden kihalt hát a' mit keresek!
 Szüléim elhalának 's rossz fiú,
 Nem álltam ott a' haldoklók' fejénél:
 Gondot vivének sirjaikba 's bűt,
 Mert egy fiok, kit úgy kedveltenek,
 Elhagyta őket olly szívetlenül.

CSILÁR. Magában.

Áldott szülő te, oh mért kelle árván
 Hagynod leányodat.

Szabolcshoz.

Jó idegen!

A' kit keressz, a' jámbor Aradíz,
 A' tiszta nő 's a' gondos jó anya,
 Ott nyugszik egy virágos domb alatt.

SZABOLCS.

Édes legyen nyugalma mind örökre!
 És a' szelíd lány, a' kedves Csilár,
 Ki már azóta serdült hajadon,
 Mi sors jutott az árvának, ha él?

CSILÁR.

Az árva itt áll 's szivből megbocsát
 Hogy felriasztád alvó bánatait!
 'S egyszersmind hálát mond részvétedért;
 Mert, a' kiket nevezted, szeretett
 Szüléi voltak.

SZABOLCS. Félre.

Voltak! oh keserv!

Csilárhoz.

Mint fájlalom, hogy ismeretlenül
 Felszaggatám szived' sajtó sebét.
 De azt kell hinnem, vagy sorsod felette
 Zordon 's kegyetlen, hogy van rokonod,
 Van kit szeretve testvérnek nevezs,
 Hogy nem vagy a' világon egyedül?

CSILÁR.

Az nem, vitéz; itt mind rokon lakik.
 Különben én testvértelen vagyok;
 Mert a' kit úgy szerettünk, a' kiben
 Házunk' reménye 's büszkesége élt,
 Bátyám a' régi honban elmaradt.

SZABOLCS.

Ez nem vitézhez illő tett vala.

CSILÁR.

Ne mondj reá korán ítéletet.
 Nehéz, borongó szemmel jött velünk

Az új hazának véghatáraig.
 Megharczoló vitéz apám körül
 A' költözők' legelső harczeit
 'S egyszerre, mint a' villám, eltűnék.
 Azóta, merre jár, mi sorsa lőn,
 Nem adja hírül búmnak semmi szó.

SZABOLCS.

Szivetlen ember és nem bátya volt,
 Ki jó szüléket harez és út között
 'S illy drága testvért gyáván elhagyott.
 'S ha húga volnék illy testvérietlen
 Bátyának, azt kiáltanám reá:
 Kerüljön a' szerenese, merre jársz,
 Miért hagyál illy árván, húgodat!

CSILÁR. Magában.

Oh rémület! mit kelle hallanom.
 Mi zordon gáncsolódó ember ez?

SZABOLCS.

'S te nem segítesz átkozódni? nem
 Vádoltad így magadban a' hitetlent?

CSILÁR.

Imádkozám, hogy őt a' merre jár,
 Hadúr dicsővé, boldoggá tegye.

SZABOLCS. Magában.

Áldott teremtés! még van hát ki rám

Emlékezik, ki hozzám hű maradt:

Van a' világon egy, ki még szeret.

Csilárhoz.

'S e' bátya, a' ki téged elhagyott,

De kit feledni szived nem akar,

Ha itt előtted állna tárt sisakkal,

Sisakát felütve.

Nem ismernél-e rá?

CSILÁR.

Oh égi nap!

Bátyám, Szabolics!

SZABOLICS.

Magállj!

CSILÁR.

Hogyan? Te nem

Fogadsz öledbe, árva húgodat,

Kinek kívüled több testvére nincs,

Ki olly szeretve emlékezett reád,

Mint most gyönyörrel nézi arczodat?

SZABOLICS.

Bocsáss meg drága hűg, te jó leány!

Nem szívtelenség téssen illy rideggé;

De törhetetlen régi fogadás

Tilt részesülnöm kéjben és örömben,

Mig téve nem lesz, a' mit tenni kell.

CSILÁR.

Kegyetlen ember! ilyen fogadást
Hozasz meg olly nagy távollét után.
De én azért is örvendek; helyetted,
Sőt száz helyett, ha húgod annyi volna,
Örülni fognék, hogy te vissza jöttél,
Kit féltve és ohajtva olly igaz,
Olly változatlan hévvel vártalak.
Oh boldog én! már többé nem vagyok
Olly árva, mint valék, nem olly szegény.
Most mondhatom már: im egy délczeg ifjú!
Felnőve mint a' bérczek büszke fenyve,
"S ez ifju bátyám; im egy deli hős!
S e' hős, kivel sok nem mérközhetik,
Ki már vivott, míg mások játsztanak,
Ki olly szelíd honn 's olly nemes szívű,
Millyen vitéz a' haczok' sikjain,
Im e' derék az én bátyám. Igen!
Csilárnak e' bátyát irigyleni
Fogják az új magyar hon' szüzei;
Tisztelni fogják majd a' férfiak
És nem merendi senki bántani;
Mert illy derék, illy bajnok bátyja van.
És mégis én olly boldogtalan vagyok;
Testvéri karjait ő nem nyitja rám
'S nekem szivére dőlnöm nem szabad.

SZABOLCS. Magában.

Mint szánom a' jó, szíves gyermeket,
Bár szánni kéne inkább magamat,
Hogy illy örömben részt nem vehetek.

Csilárhoz.

Hallgass reám, Csilár! Boldogtalan
Nem csak magad vagy; sőt ha idegen
Bajon tündödl, még nem is vagy az.
De én, Csilár, én boldog nem vagyok,
'S boldogtalannak vallanám magam',
Ha ifju éveimben 's férfinak
Nem volna szégyen illy szót mondanom.

CSILÁR.

Oh bátya!

SZABOLCS.

Sorsomat halld 's légy erős,
Légy hallgató, mint jó testvérhez illik.

CSILÁR.

Oh szólj, parancsolj: szolgálód vagyok.

SZABOLCS.

Mig visszatérek, nem szólsz senkinek,
Hogy én megérkezém.

CSILÁR.

Mint akarod.

SZABOLCS.

Hallgatni fogsz történetem felől,
 És szándokomról, melyly most ide hoz,
 'S mellyet neked, magadnak e' világon
 El kell beszélnem hogy legyen tanúm,
 Ki rólam szólui tud, ha kell, valót.

CSILÁR.

Aggódva várom, a' mit szólni fogsz.

SZABOLCS.

Emlékezel, ha bár gyermek valál,
 Az ősz hazában két párt küzködött,
 Egyik vitatva: meg nem bontani
 A' népegészet költözések által;
 A' másik, égve harcz és hír után,
 A' tespedésbe süllyedt nemzetet
 Kivinni vágyott egy dicsőbb hazába,
 Melly hős apáknak vérével szerevezve
 Fiakra szálljon drága örökül.
 Álmos vezér volt e' pártnak feje;
 A' honn maradtaké az ősz Kelendi.
 Apám 's hadunk az elsőt pártolá.

CSILÁR.

És melly szerencse szolgált fegyvereiknek;
 Mi boldog a' hon, mellyben most vagyunk!

SZABOLCS.

Igen, hazátok dús, nagy, büszke hon,

Méltó hazája bátor férfiakkak.
 De én az ős hazának hű fia,
 Szerettem azt, mint kedves jó anyát,
 Melly szüle, táplált, mellynek szép egén
 Először látám a' fényes napot;
 Hol rám először néze nyájasan
 Ezer szemeivel a' fénysugáros éj.
 Gyakran vadásztam sziklás bércezin;
 Benyargalám, mint szélvész, síkjait;
 Pihentem elzárt völgyei' kebelén
 'S minden patakja', tója' partjain.
 'S bércz, szikla, erdő, tó, völgy és patak
 Nekem barátim, testvérim valának.
 Ha zúgni hallám messze a' vidéket,
 Megmondhatám: itt Kúma harsog el;
 Ott a' szilaj Tereknek árja zúg.
 Ha fergeteg jött 's égi háború,
 Ismertem és meg tudtam mondani:
 E' szózat a' tenger' viharja volt;
 Ott Elborusnak mennydörgése szól;
 'S ez illatokban fürdött szelletet
 Rózsák' hazája küldi dél felől.
 'S ha gondolám, hogy őket elhagyom,
 A' bérzet, erdőt, szellőt és vihart,
 Olly régi 's kedves ismerősimet,
 Borúla kedvem 's férfiarczomon

Gyermekszem onta forró könnyeket. —
De menni kellett 's én elszánt valék.

GSILÁR.

És mégis, oh Szabolcs, te nem jövel.
Ha ennyi kedves kép' varázsa nem,
Mi tarthatott lekötve?

SZABOLCS.

Szerелем.

GSILÁR.

Oh boldogító név!

SZABOLCS.

A' szerelem,

Te azt nem ismered. Tündér had az,
Melly főbe, szívbe száll 's uralkodik,
És a' mit ekkor gondolsz, szerelem;
Mind a' mit ekkor érzesz, szerelem;
A' mit teszesz, remélsz, vagy csak kívánsz,
Mit sejtemény 's a' játszi képzelődés
Elődbe rajzol, az mind szerelem.

GSILÁR. Magában.

Ezt a' szerelmet én is ismerem.

SZABOLCS.

Kin az, mi nélkül élni nem kívánunk,
Mellynek beszini ártalmát gyönyör;
Vagy inkább olly gyönyör, melly elemészt,
Mellynek virányin édelegni kin;

Olly láthatatlan nyíl az, melly talál,
 Bár a' világnak végeig szaladj;
 Megtörhetetlen zsarnok, melly előtt
 A' gyáva, mint a' bátor meghajol;
 Örvény, miből nincs partra jutni mód,
 Melly dőre tánczot jár a' bölcs' eszével,
 Mellyben dühvé lesz minden érzemény
 És örületté minden gondolat.

CSILÁR. Magában.

Oh hála nektek, ég' hatalmai!
 Ezt a' szerelmet én nem ismerem.

SZABOLCS.

De mit beszéltem! Ezt nem akarám.
 Nyugodtam egykor a' szép Kúma' partján;
 Előttem a' csendes víz' tükre folyt
 'S benn egy közel szirt' árnya vesztegelt,
 Melly zordonan nyúlt el fejem fölött:
 A' szirt magas, setét és pusztá volt.
 'S mig én a' víznek játékin megrengtem,
 Egyszerre im megnépesült az árny;
 Csúcsán merészen tünt fel egy alak.
 Felnézek és ámulva látom ott
 A' legdicsőbbet, a' mi létezik.

CSILÁR.

Bizonynyal egy szép ifju hős vala.

SZABOLCS.

Leányka volt, viritó hajadon.
 Először azt hívém, csak képzelet,
 Mert a' valóság illyet nem teremt,
 Tündérnek véltem őt, és hallgaték:
 Lélekzetem mellemben elszorúlt;
 Hozzá repültek minden vágyaim;
 Utánok lelkem rémulten rohant,
 Kiült szememnek égő csarnokába,
 És elfelejté gondolatjait.
 Mig bámulék, a' szűz körültekint
 És a' habokba sujt egy koszorút,
 Mellynek virágin csókjai égtenek.
 Még állt 's vigyázni látszott, mint vizzik
 A' rózsafürtöt Kúma' habjai;
 De én csak őtet láttam: a' világ
 Előttém ő, az ég — szépsége volt.

CSILÁR.

Oh mért nem ösmerém a' ritka nőt:
 Megmondtam volna, millyen férfi az,
 Kinek szerelme bájain ébredett fel.

SZABOLCS.

Ő eltűnék, 's most ébredezni kezdtem.
 A' szirt setét lőn; mert ő elhagyá.
 'S én a' folyamnak széléhez sietve,
 Mit látok ott? egy vakmerő hajóst,

Ki a' habokkal játszó koszorút
 Fel - 's földi bűnös ajkához ragadta.
 Felrázkodám 's egyszerre két hatalmat
 Érzék szívemben: a' féltést 's szerelmet;
 Egyszerre két fellázadt gondolat
 Küzdött agyamban: a' szirt' födelén
 Nyomozni a' nem földi tüneményt,
 Vagy eltemetni a' merész halandót,
 Ki szűz kegyének szép ajándokára
 Kitenni nem félt vakmerő kezét.
 Mig így tünődém, a' táj pusztá lőn:
 Leány, hajós eltűntek szem elől.
 'S én álltam, mint a' szirt, olly egyedül
 'S olly mozdulatlan némán, mint az állt;
 De szűmben egy zajos tenger maradt,
 Viharral küzdő 's minden csepje láng.

CSILÁR.

'S ez édes és ijesztő álmokat
 El nem felejtéd olly sok év után?

SZABOLCS.

Álomnak tartod? Én is azt hívém.
 De én az óhajtottat feltaláltam.
 Ő földi volt és annál kedvesebb.
 Láttam mosolygni, hallottam szavát;
 E' kéz szeliden illetté kezét;
 E' szem szemében tükrözé magát.

De ő Kelendi' lánya volt 's az ősz
 Így szóla hozzám: „Ismerlek 's becsüllek;
 De lányomat csak olyan nyerheti,
 Ki honn marad 's ha egykor elhalok,
 Erős karokkal ős családomat
 És birtokait fenn fogja tartani.“
 'S megkötve szenvedélyem' lánczain
 Én elhagyám a' költöző hadat,
 'S az ősz Kelendi' házához siettem.

CSILÁR.

A' rendkívüli nőt, ki lelkedet
 Olly mondhatatlan bájjal kötö le,
 Oh mint örülök megláthatni őt,
 Mi kéj lesz őt testvérnek mondanom.

SZABOLCS.

Korán örülsz. A' nász elkomorúlt:
 Mert a' kiért én annyit elhagyék,
 Nem lett enyém: hír nélkül távozott.
 Nem tudja senki, merre, vagy hová?
 'S az ősz apának bűt és gyászt hagyta,
 De kint nekem, kétséget és halált.

CSILÁR.

Oh drága bátyám, mit mondjon neked
 Szegény Csilár illy sok fájdalmaidra.

SZABOLCS.

Fájdalmon immár túl vagyok. De akkor

Égett alattam a' föld: nem nyugodtam,
 Fogadtam nem nyugonni, megtagadni
 Gyönyört, vigalmat 's minden örömet,
 Mig az elveszettnek nem jutok nyomába.
 'S kerestem őt, a' hol csak ember él;
 Kerestem a' hol a' vad bujlikol;
 Kerestem, a' hol ember és vad nem lakik,
 A' pusztaságok' végtelenjein,
 Hol a' magányban árván sír a' szél
 'S a' bujdosó láb nyomra nem talál.
 Mind hasztalan; hiába fáradásom.
 De most nyomába jöttem: ő kikelt
 Az ős hazából 's itt e' földön él.

CSILÁR.

'S ha feltalálod, mint vagy tenni szánt?

SZABOLCS.

Mindent, mi ember kéztől telhető,
 Mi elgyötört lelkemnek jól esik
 Olly régi gond 's nagy szenvedés után.

CSILÁR.

Reszketve gondolok rá, oh Szabolcs,
 Hogy útatad vér 's gyász rekeszti be.

SZABOLCS.

Nyugodj' meg, nem sokára visszatérek
 'S szereelve zárlak testvér karjaimba:

Búsulni rajtam többé nem lesz ok.
 De még egy szót. Te itt cseléd gyanánt
 Nehéz edényben hordod a' vizet.
 Olly mélyen szállt-e a' vezéri ház,
 Hogy szolga munkát végez sarjadéka?

CSILÁR.

Tévedsz. E' munka szent 's csak engem illet.
 E' két edényből bús emlékezettel
 Én jó anyámnak sírját öntözöm.

SZABOLCS.

Jó gyermek! áldás érje művedet.
 Midőn imént ivám, nem képzelém,
 Hogy a' halálnak emlékét iszom.
 De most jer és hagy osztozzam veled.
 Aggjak meg bár, nem élek olly soká,
 Hogy hálagonddalattal megfizessem,
 Mit annyi csüggedetlen gondokért
 A' jó szülő' porának tartozom.

Felveszi az egyik korsót, 's el.

CSILÁR.

Oh drága szellem! lássad és örülj,
 Hogy árva lányod 's elveszett fiad
 Szent hamvaidnál egymást feltalálják.

A' másik korsóval el.

VIRÁGOS SÍRHALOM.

Melly körül egy sereg gyermek áll énekelve.

Gyermekek' éneke.

Rabok valánk:

Saját hazánk

Lett tömlöczünk.

Árvák valánk,

Nem volt anyánk:

Kín életünk.

De a' ki itt temetve nyugszik,

Áldás reá!

Anyánk lön, lánczainkat

Elszaggatá.

Szabadok vagyunk:

Oh égi kincs!

Ha virradunk,

Nem kelt bilincs.

E' drága föld

Ismét hozunk:

Szabadok vagyunk.

Légy áldva hamvaidban

Szelid anya,

Te boldog napjainknak
Vagy asszonya!

El. Az ének lassanként megszűnik.

Szabolcs és Csilár jönnek.

S Z A B O L C S.

Mit láttam? mit mivelt itt e' sereg?

C S I L Á R.

Ma jó anyánk' halála' napja van.
'S e' gyenge népség, rabszolgák előbb,
De mind szabaddá lettek általa,
Gyász hódolattal tisztelik porát.

S Z A B O L C S.

Ez jó szívéhez méltó gondolat volt,
'S a' legnemesb mód jó barátokat
Szerezni ellenségből. 'S jósolom
Im e' porok fölött, hogy e' hazát
Nem bírja megrendíteni semmi vész,
Ha míg csatán a' férfi kar sebet vág,
Honn nőszelidség enyhítendi azt.
De hajt időm; végezzük gyász művünket.

Anyja' sirját megöntözi.

Bocsáss meg a' fiúnak, jó anya,
Ha életedben tőled távozott;
Törődve tér meg áldott hamvaidhoz
'S szemében a' megbánás' könnye forr.

CSILÁR.

A' sirt megöntöztvén.

Mig a' tavasznak egy virága lesz,

Mig a' virágból illat' árja kél,

Mig rám az élet' áldó napja süt,

Sirhalmod, oh anyám!

Nem lesz virágtalan.

SZABOLCS.

Most jó hugom mennem kell.

CSILÁR.

Oh Szabolcs.

SZABOLCS.

Ha visszatértem, mindent elbeszélsz,

Mi jó és rossz napod volt ekkorig.

Addig viseljen gondot rád, Hadúr.

CSILÁR.

Járv boldogúl. — Most jött és távozik.

'S ki tudja, mely csapás vár még reá!

Oh jó szerencse! hozd meg őt nekem

Minél előbb, hogy elmondjam, mi most

Még tiltva volt, új boldogságomat;

Hogy hős jegyesnek karja vár reám,

Ki engem úgy szeret mint életét,

'S kit én viszont, olly hévvel szeretek.

De ő, szegény Szabolcs boldogtalan.

'S örülni addig bizton nem tudok,

Míg őt örülni nem látom velem.
 Hísz' ő is jó anyámnak gyermeke.
 'S csak ő maradt fenn élő, a' kiben
 A' szent rokon vér' lángja csap felém,
 Ki engem egy kedves névvel nevez,
 Ő egyedül az édes hűg' nevével.
 Hallgass meg ég 's hozd vissza őt nekem! El.

Szabad tér.

ZARÁND 'S KALÓZ. Jőnek.

KALÓZ.

Mindenre kérlek, látogasd meg őt.

ZARÁND.

Mondom, cseléd, hogy fel ne háboríts.

KALÓZ.

De oh uram, ha látnád, milly beteg.

ZARÁND.

Épen, mivel beteg 's nyögdécselő,
 Nem harczi ember' nőjének való.

KALÓZ.

Meggyógyuland, ha hozzá visszatérsz:
 Látásod újjá szüli őt.

ZARÁND.

Soha!

Én látni őtet többé nem fogom.

KALÓZ.

Es még is esküvél, hogy szereted,
Hogy változatlan híve maradandsz.

ZARÁND.

Szerelmi eskü lenge, könnyü nád,
'S ki benne bizott, méltán meglakol.

KALÓZ.

Ő elhagyá éretted mindenét.

ZARÁND.

'S én őt ezért dús gazdaggá tevém:
Kéjelmes és nyugalmas élte van.

KALÓZ.

Kéjelmes és nyugalmas élete!
Oh ég, ha tudnád! nincs egy éjjele,
Mellyen nyugonnék; egy jó napja nincs,
Mióta tőle lelked idegen.
'S ott dús hatalmas fejdelem' leánya,
Hiszed, hogy itt nem rendkívül szegény?
De bár legyen sok, a' mi most övé,
Mit ér a' kincs, a' föld' minden java,
Annak, ki testben, lélekben beteg?
Nem rabsereg, nem czifra sátorok,
Nem messze terjedt birtok 's harcmezőn
Nyert martalék az, a' mit ő kíván:
'Térj vissza hozzá és ő újra kész

Elhagyni mindent a' föld' kerekén,
Mindent egyért, teértted, oh uram.

ZARÁND.

Elég, öreg! te vakmerőn beszélsz,
Mint minden régi szolga. Intelek,
Hogy illy beszéddel többé meg ne szállj:
Ne ingereld fel volt urad haragját.

KALÓZ.

'S ez vég határozatod?

ZARÁND.

Vég és szilárd,
Melly semmi kérelemre nem hajol.
En megcsalódtam benne: azt hívéim,
Hogy ép, vidám, és lelkes nőt birandok;
De ő beteg honvágy és bú miatt
'S bágyadt szerelme' kinjával gyötör.
Nekem mezőn harcz, honn bék és gyönyör kell,
'S az azt nem adhat, kit nem szeretek.

KALÓZ.

Olly kinos a' mit mondasz, oh uram;
Ha elbeszélem, nem hiend szavamnak.

ZARÁND.

Ha nem hiend, add e' gerelyt neki
'S mondd meg: miként e' somfa nem virit,
Bár hány tavasz' lanyhája verje meg;
Miként gyümölcsöt többé nem terem,

Bár vesztegesse rá hevét a' nyár:
 Szintúgy az egyszer meghalt szenvedélyt
 Nem hozza vissza semmi hatalom.
 És most utószor lássalak, különben
 Megérzi vén fejed, hogy szolga vagy.

K A L Ó Z. Térdepelve.

El nem bocsátlak, oh légy irgalommal.
 E' hír halálos ágyba dönti őt.

Z A R Á N D. Eltaszítja.

Örült cseléd, lódúlj, vagy eltiporlak. El.

K A L Ó Z.

Oh ég! te láttad ezt, 's nem sujtod őt.
 Ő úr, hatalmas, gazdag és szerencsés
 'S nincs annyi szíve mint egy vad sakálnak.

Szabolcs jó.

Szolgája voltam, mindig hű 's igaz;
 E' kézen hordozám, mint csecsemőt;
 Én szoktatám a' harcz' munkáihoz;
 Mellette küzdék, míg szolgált erőm:
 Most, mert egy undok hitszegés miatt
 Utjába állok, eb gyanánt taszít el!
 Mért e' gerelyt nem birják karjaim?
 Vagy hol talállok ifju bajnokot,
 Ki e' galádon a' rút hitszegésért
 'S e' meggyalázott ősz fejért boszút áll?

SZABOLCS.

Észrevétlenül közelg 's vállára teszi kezét.

A' kit keressz, az itt melletted áll.

KALÓZ.

Mindenható! Előd' vezér' fia.

Térdre rogy.

Bocsánat, oh bocsánat, nagy vezér!

Nem én valék a' bűnös: ő család

A' gyenge lánykát el szülőitől,

'S most fájdalomnak hagyja martalékul.

Én szolga tettem, a' mit ő parancsolt.

SZABOLCS.

Bármit tevél, nincsen miért remegj.

De jól meggondold, a' mit most beszéltél,

Élet-halálnak kockáját veti.

Meg mersz-e rá eskünni, hogy való?

KALÓZ.

Ez ősz hajakra esküszöm neked.

SZABOLCS.

Hallgass meg engem, büntető Hadúr!

Sokszor kiáltott hozzád bús szavam;

De lelkem végre meg leszen nyugodva:

Most ismerem már ellenségemet!

Add élve őt kezembe, oh Hadúr,

'S ha még azontúl kérve járulok

Hozzád, ne adj meg semmit e' világon!

KALÓZ. Félre.

Felingereltem a' nyugvó oroszánt
'S most vad haragja rémületbe hoz.

SZABOLCS.

Elé öreg! légy gyorsabb, mint korod;
Gondold meg, ellenséged jár előtted,
E' jó barátod a' ki most követ. El.

MÁSODIK FELVONÁS.

Zaránd' laka.

Szabolcs és Kalóz jönnek.

S Z A B O L C S.

Most jó öreg: menj vissza asszonyodhoz
És várj be ott; de rólam szót ne tégy,
Mig vissza nem jövendek.

K A L Ó Z.

Oh uram!

S Z A B O L C S.

Mi baj?

K A L Ó Z.

Büntesd meg szigorún;
Csak életét ne vedd.

SZABOLCS.

Isten veled!

Kalóz el.

Itt van tehát a' hitszegő' tanyája,
 Ki engem annyi kéjtől és Zenőt
 Egy élet' üdvétől fosztotta meg?
 Itt véli ő nyugottan, úrilag,
 Utól nem érve a' boszú' nyilatól
 Hosszúra vinni átkos életét,
 Mig én bolyongva, és Zenő lerontva
 Csak szenvedésből tudjuk még, hogy élünk.
 Hadúrra mondom! ez másképp legyen.
 Felhajtom őt, mint a' bérczek' vadát
 És addig üzöm völgyön, halmon át,
 Mig olly riadt lesz, mint egy gyáva őz.

KIKINDA. Benn.

Mig visszatérek, minden meglegyen.
 Dolgozzatok, ficzkók, dolgozzatok,
 Különben majd a' korbács dolgozik.

SZABOLCS.

Ki csattog ott benn olly hatalmasan?
 Egy durvasághoz szoktatott cseléd,
 Ki most örül, hogy szolgatársain
 A' sokszor érzett ostort üzheti.
 Bevárom őt 's tüstént kikérdezem.

Kikinda jó.

Hejh jó barátom!

KIKINDA.

Mit kereshet ez?

Visszamegy a' házhoz 's bekiált.

Vendég ha jön, mondjátok: senki sincs honn;

Koldús ha jön, mondjátok semmi sincs honn.

Be senkit és ki semmit! értitek? Indúl.

SZABOLCS.

Egy szóra földi; kérlek, légy szives.

KIKINDA.

Nincs rá időm. Uram már elhaladt;

Utána kell sietnem. Megy.

SZABOLCS.

Itt maradsz,

Vagy a' porondhoz szegzem talpadat.

KIKINDA. Félre.

Tüzes lidércz! miféle párducz ez. —

Méltóztassál, de kérlek csak hamar;

Mert lásd, uram már ott megy a' mezőn.

SZABOLCS. Félre.

Ő az tehát? Kikindához. Uradra semmi gondom.

Utas vagyok 's az utat keresem.

KIKINDA.

'S hová kívánczol, nemes vitéz?

SZABOLCS.

Hol ünnepélyes mennydörgés között
A' messze sujtó villám születik. El.

KIKINDA.

Az égbe? mennydörgöttét! ez bolond.
Ezer szerencse, hogy meg nem csigázott.

Visszamegy a' házhoz 's dörömböl.

Hejh emberek!

HANG. Belül.

Mi baj?

KIKINDA.

Vigyázzatok.

Itt egy vad őrült jár a' ház körül.
Maradjatok honn; mert ha kóboroltok,
Nyakon ragad künn 's mind megfojtogat.

Elindúl.

No most tudom, hogy egy sem moccanik.

Csak jó, ha egy kis ész maradt reánk:

Ez által él a' csalfa róka jól;

Ez által költi a' kakuk fiát;

Ez által győz a' lappangó kigyó;

Ez által a' szolgából úr lesz.

Harczháború! míg én itt csevegek,

Uram már elhalad. Megyek, futok. El.

Nem sokára egy szolga kijő 's félénken körülnez,
majd visszamegy 's int a' többieknek, kik hárman
utána kijőnek.

ELSŐ SZOLGA.

No hála égnek, végre távozik.

MÁSODIK SZOLGA.

De hát valóban elment?

ELSŐ SZOLGA.

Lóra ült

És vágta.

MÁSODIK SZOLGA.

Vállát húzogatva.

Hogy törjék ki a' nyaka.

ELSŐ SZOLGA.

Hagyd el! magasbra szánta azt a' sors.

De most elé fiúk. Koczkát ide

'S a' legnagyobbik korsót. Jöjtek

A' tölgy alá; vigan lakozhatunk.

Onnan kilátni messze 's meglepéstől

Nem félhetünk. Énekel.

A' kancsó kézről kézre jár;

Szivünk könnyű mint a' madár.

Koczkánk vigan pereg,

Vérünk gyorsan pezseg.

Mi kell egyéb mint ifjuság,

Piros leány, piros virág?

Indúl, majd megáll.

Hahó! mi az? mit láttok ott alant?

MÁSODIK SZOLGA.

Urunk dühödve fut riadt lován.

HARMADIK SZOLGA.

És most megáll, az erdőhátra néz.

ELSŐ SZOLGA.

Most visszavágtat 's olyan nyugtalan,

Mint harczmezőn, midőn csapatjait

Új támadásra bátorítani száll.

MÁSODIK SZOLGA.

A' ló alatta újra megriadt.

ELSŐ SZOLGA.

Mi lelte azt az átkozott dögöt?

MÁSODIK SZOLGA.

Most már megy és nyomában a' bolondos

Kikinda vágtat, mint egy rossz kuvasz.

ELSŐ SZOLGA.

Elég ebül a' jó Kikinda bátyánk.

De csak hogy elmenének. Most fiúk

Fel a' tetőre, mert a' nap siet. El.

Előd' háza.

Keletiesen bútorozott terem.

CSILÁR.

Letész egy szövetet, mellyen épen dolgozott.

Igy! nem sokára kész lesz a' palást,

Mellyet menyekzön 's nyert csaták után

Ragyogva, mint a' csillagok' fia,
 Viselni fog választott jegyesem,
 Tisztelve és rettegve mindenektől,
 Csak tőlem nem, ki őtet szeretem.
 Ah csak Szabolcs, jó bátyám, térne meg,
 Hogy megmutatnám hősiemet neki:
 Mi büszke volnék illy két férfiban,
 Mi boldog, őket frigyessülve látván
 'S barátokká szerződni általam:
 A' drága testvért 's kedvelt férjemet.
 De melly zaj az künn? Egy vitéz közelg.
 Riadt lován és vissza vissza néz,
 Utána távol egy faradt lovas jó.
 Most erre vágtat, tüstént itt terem.
 Hadúr, ne hagyj! Zarándot látom-e?
 Ő az, nagy isten, mit jelenthet ez?

ZARÁND.

Jó nyilat tartva kezében 's egy szolgálóhoz vissza szól.
 Mihelyt Kikinda eljött, a' vidéket
 Zaklassa át egy jó lovas csapattal.
 Hozzák előmbe a' ki kézre jó.
 Mit ér a' hódítás, ha béke nincs?
 Rég mondom: e' gaz népet irtani,
 Nem társul venni kell: hódolni kész,
 De folyton árulást kohol 's nemes
 Győzője orgyilkától elesik:

Pusztítani kell őket. Tűz víz soha
Barátok nem lehetnek. — Ah Csilár!

C S I L Á R.

Alig lehet rád ismernem Zaránd;
Haragború viharzik arczodon.
Mi lelt? mi gerjeszté föl így
Az én hősöm' szívét?

Z A R Á N D.

Oh drága hölgy,

Kedves Csilárom! tégedet ha látlak,
Csak azt tudom hogy szép vagy és szeretlek.
És még is újra lángol haragom,
Ha gondolom, hogy hozzád illy közel
Zsiványok' fészke van.

C S I L Á R.

Te képzelődöl.

Én bátorságban élek itt.

Z A R Á N D.

Nézd e' nyilat;

Utamban hozzád ez már tizedik,
Melly éltem ellen újra vonatott.
Nem nyargalék el egy domb vagy harasztnál,
Honnan ne szállott volna nyíl felém.
Ha elmerülten rád emlékezém,
Ha harczaimra, mellyeket vivék,
És még viandok, gondolek magamban,

Süvöltve zúgott el fejem körül
 Az átkozott nyíl 's álmaim' elveré.
 De végre észrevettem a' latort,
 Utána hajtéak egy bokros helyen.
 'S egyszerre im megcsendül sisakom
 'S e' róla visszapattant nyíl előttem
 A' földre hull; riadt ménem remeg,
 Áagskodik 's mig küzködöm vele,
 Egy sziklafőről vad kaczaj dörög le,
 Hol büszke daczczal, fényes ij kezében
 És teljes puszdra vállán, a' zshivány
 Elérhetetlen bátorságban áll.

CSILÁR.

Elrémulök, ha csak meggondolom,
 Hogy most halálod' hírét hozhaták.
 De te élsz, Zaránd, és sértelen maradtál.
 Oh légy vigyázóbb drága életedre;
 Tudod, hogy az már nem csupán tiéd.

ZARÁND.

Nyugodj' meg, édes hölgy: most nincs bajom
 'S van gondom rá, hogy eztán ne legyen.
 Mi régen láttalak! mi kéj megint
 Nyájasnak látnom arczodat, minőnek
 Azt látni megszokám és szeretem.
 Minden csalárd: szerencse és világ,
 Bár mint szeressük, nem mindig mosolyg ránk.

Az ég sem hű; behúnyja szép szemét,
 Gyakran vad éjbe hágy tekintenünk,
 Villámmal és viharral ostoroz.
 Csak arczodon nincs semmi változás;
 Csak az nem ismer semmi felleget;
 Az mindig olly szép, nyájas és szelid,
 Ha harczaimból hozzád megjövök.

C S I L Á R.

Tudod, miért van az?

Z A R Á N D.

Miért Csilár?

C S I L Á R.

Mert nap vagy, napvilágom, oh Zaránd.
 'S én napraforgó mást mit tehetek,
 Mint nyájas arczczal nézni rád, ha jössz.

Z A R Á N D. Megöleli.

Hizelkedő, ha hiven nem szeretnél,
 Meg tudnál csalni.

C S I L Á R.

Menj, te durva ember.

Z A R Á N D.

Bocsánat, oh bocsánat szép Csilár.
 Ha megharagszol, egy vesztett csatát
 Adsz a' vidéknek. Én nem harczolok,
 Mig meg nem engedsz. Nyujts kezet, Csilár.

CSILÁR.

Egyet vagy kettőt? Kitérja karjait.

Jőj, én megbocsátok.

Ölelkezés.

ZARÁND.

Oh égi lény.

CSILÁR.

Lásd, én már nem haragszom.

Csak azt akartam, hogy te megijedj.

De hát ijedt valál-e igazán?

ZARÁND.

Nagyon, Csilár. De most hallgass reám,

És nézz reám, hogy a' mit majd felelsz,

Ne csak szavadból halljam: lássam is.

Szeretsz-e engem?

CSILÁR.

Híven 's igazán.

ZARÁND.

Szeretni fogsz mindig?

CSILÁR.

Mindig, Zaránd.

ZARÁND.

Jó 's bal szerencse' napján?

CSILÁR.

Egyaránt.

ZARÁND.

Még akkor is, ha egykor a' csaták
 Undok sebekkel róják arczomat,
 Ha e' ma izmos, ép, vidor tagok
 A' harcz' kezétől elcsonkítva lesznek?

CSILÁR.

Te újra elrémitsz. Nem, oh Zaránd
 Téged nem ér el a' harcz' vad keze:
 Te győzni fogsz és sértetlen maradni.
 Hadúr megőrzi a' vitézt, kinek
 Honn aggodalmas szeretője van.

ZARÁND.

Igen, Csilár, az ég' hatalmai
 Kedveztek eddig 's fognak ezután.
 Te nőm leendsz, a' legszebb, legdicsőbb,
 Kit férfi kar szorított valaha.
 Igen, Csilárom — oh hiszen te jó,
 Te hű vagy hozzám. Multkor egy csapattal
 Nyargaltam a' hegyháton, Künn valál
 Szülődnék sirja mellett, épen ott,
 Hol életemnek egy szerencse-napján
 Először láttalak. Most valaki,
 Ugy tetszék, épen távozek körödből,
 Ki volt az a' vitéz?

CSILÁR.

'S te láttad őt?

Magában.

Bátyámat kérdi.

ZARÁND.

Messziről nagyon.

De úgy tetszik, hogy szólott is veled.

CSILÁR.

Az egy derék bajnok volt, fiatal;

Eltévedett 's az utat keresé

A' fővezér' hadához.

ZARÁND.

Oh Csilár.

CSILÁR. Nyájasan.

Beszélj, én hallgatok.

ZARÁND.

Ha sejteném,

Ha tudhatnám, hogy egykor mást szeretsz,

Meghalnék e' helyett. Inkább ne szeress,

Vond el kegyelmed' tőlem, oh Csilár,

Csak hogy tagadd meg azt másoknak is.

CSILÁR.

Hogyan Zaránd? 's te hát kételkedel?

Most értelek, miért jövel ide;

Nem mert szeretsz, de mert gyanúskodol;

Mert azt kívántad tudni: a' vitéz,

Kivel beszéltem, nem tetszék-e meg?

Ah jó Zaránd, a' hölgy nem úgy szeret,
Miként ti gondoljátok férfiak.

Nekünk szerelmünk a' világ; mi abban
Élünk, halunk. 'S mint gondolod, hogy azt,

Mi úgy igaz csak és egész, ha egy,
Hogy e' szerelmet, e' megoszthatatlant
Darabra törjük mint a' kenyeret

És a' gyönyörben koldussá tegyük?
Lásd a' szerelmet én nem ismerém.

Hallottam róla szépet és nemest,
Sok rosszat is, 's még is kíváncsi,
Hiába mind: nem volt vágyam reá.

Megláttalak, hallottam szózatod'

'S azóta képed és a' szerelem

Elöttem egy. Gondolni tégedet

És nem szeretni képtelen vagyok

'S szeretni nélküled még képtelenb.

ZARÁND.

Kedves leány! a' legjobb istenek

Áldottak meg veled.

CSILÁR.

De most Zaránd,

Ha én is, mint te, úgy kikérdelek,

Ki tudja, már nem volt-e szeretőd,

Ki tudja, hány volt, hánynak mondtad azt,
Mit most nekem.

ZARÁND.

Csilár!

CSILÁR.

Kérlek, ne szólj,

Én nem kívánom tudni titkodat;
A' férfiaknak titka nyiltan áll.
Nektek hazátok széles e' világ
És a' mit benne lettek, martalék;
Őz a' vadonban; hír, kincs harczmezőn
'S mindütt a' lány. Szerettek, mert jele
Vagyunk a' győzelemnek. Ah de sokszor
Új győzelemre jó kedv' s alkalom.
Megtetszik egy más, tündöklőbb alak,
Vagy néha száz közül egy rableány
És ismét száz közül egy második,
Mig végre a' ház' régi asszonyát
A' nagy sereg közt, melly tombol, vigad,
Csak bús fejről ismerhetni meg.

ZARÁND. Félre.

Mi ez? Zenő tán árulást koholt?

CSILÁR.

Ne tégy, Zaránd, ne tégy te így velem.
Ha mást szerettél, meg legyen bocsátva:
Azt elfelejtem. Csak ne szégyeníts meg,

Rövid korig, csak míg ifjú vagyok,
Ne tégy előmbe bánatomra nőt.

ZARÁND.

Gyermek! hová visz ábrándod' heve?
Vond, oh vond vissza e' nehéz gyanút.

CSILÁR.

Ha azt teszed, hogy más kegyencz, talán
Egy ifju rabnő osztozzék velem,
Nem élek esztendő, nem egy napot,
Vagy életem csak kin lesz és halál:
Elhervadok.

Rabnők, köztük Zenő halványan, kít meglátva Csilár
visszajed.

ZARÁND.

Mi ez? Lássad, Csilár!

Caknem felejtém, a' miért jövök.
Rabnők, hizelegve. Ezentúl asszonyok te vagy.
Fogadd el őket nászajándokul.

ZENŐ. Szomorún.

A' hölgy ifju, 's szép.

Fátyolát lebocsátja.

ZARÁND. Félre.

Tűz fergeteg! Zenő!

CSILÁR.

Kedves Zaránd,

Nemes leventém —

ZENÓ. Félre.

Oh ég!

CSILÁR.

Köszönöm.

A' rabnőkhöz.

Szép gyermekim! rabnőnek lenni gyászos;

De a' ki hű lesz hozzám, nem rabom:

Bennem barátot, és testvért talál.

ZENÓ. Félre.

Szép és nemes szívű. Oh jaj nekem.

Távozik a' rabnőkkel.

ZARÁND. Félre.

Megfoghatatlan! hogy jött ez ide?

Utána kell mennem 's akarmikép

Eltávolítanom. Gyilkos harag!

Ne kényszeríts, hogy vérbe fojtsalak.

CSILÁR.

Hogyan Zaránd? illy elmerülve látlak?

ZARÁND.

Bocsáss meg, édesem, ha távozzom.

CSILÁR.

Oh nem Zaránd, azt meg nem engedem.

Itt kell maradnod. Lásd, mint örülök

Ajándokodnak. Vagy talán haragszol

'S Csilárod' faggatása üz tova?

Úgy még inkább el nem bocsátalak,
Hogy újra megbékélj. Haragszol-e?

ZARÁND.

Parázson állok. — Mit gondolsz, Csilár!
De menni kell. Egy hódított vidék
Zajog 's háborkodik. Megbüntetem
A' lázadókat 's aztán megjövök.

Szolga jó.

Mi hír?

SZOLGA.

Uram, rabnőil' egyike,
Ki olly betegnek látszék —

ZARÁND. Félre.

Átkozott!

Ez árulás Zenőtől.

SZOLGA.

Megszökött.

ZARÁND. Félre.

Hálám, Hadúr, neked!

SZOLGA.

Keressük őt?

CSILÁR,

Megállj. Zarándhoz Zaránd, ha kérelem szabad.

ZARÁND.

Kivánj, parancsolj.

CSILÁR.

Hagyd őt szabadon.

Ér ezze, hogy mi boldogok vagyunk.

ZARÁND.

Legyen szabad: sajátod volt 's nem az,
Mihelyt kívánod. Szolga el.

Szép menyasszonyom,

'S ha visszatérek, nőm!

CSILÁR.

Igen, Zaránd,

Legboldogabb az új magyar hazában.

ZARÁND. Félre.

Föl kell találnom a' csalárd Zenőt:

Különben elveszt féltékeny dühében. El.

HARMADIK FELVONÁS.

Liget.

Zenő a' fák között bolyongva, végre egy nyílt téren megáll.

ZENŐ.

Gyógyítsatok meg engem, oh liget'
Szellői, lége, illatárjai;
Gyógyíts meg engem ifju napsugár,
Ki a' tavaszba életet lehelsz!
Ah én beteg, nagyon beteg vagyok;
Megvetve attól, a' ki üdvözítő
Reményeimnek mennyországa volt;
Ki égni látszott érttem mint a' láng,
Melly istenek' szent oltárán lobog;
Ki annyi 's olly nagy esküvel fogadta,
Hogy élet- és halálban 's túl azon,
Mig lelke tart 's egy gondolatja lesz,
Enyém marad! kiért én elhagytam

Az ősz apát, a' kedves régi hont,
 A' hőst, az ifjak' legnemesbikét
 És mindent, mindent, a' mit ifjuság
 És boldog gyermekév e' sziv előtt
 Felejtethetlen édessé tevének.

Most itt vagyok, férjétől elvetett nő;
 Fejdelmi vér, egy ország' asszonya,
 Kegyelmi dijon tengve, pór szegény!
 Népes családnak sarjadéka 's most
 Földönfutó, rideg, baráttalan!

Arczát kezeivel elfedi.

Kinek beszéljem el fájdalmimat?

Ki hallgatand, ha kérve felkiáltok:

Adjátok vissza férjemet Zarándot,

Adjátok vissza elpártolt szerelmét,

Adjátok vissza ősz apám' szivét,

Adjátok vissza tiszta nevemet!

Vagy álljatok boszút, oh férfiak:

Kelendi lánya, a' ki porba hull

'S egy árulónak véreért könyörg.

Ha így kiáltok, nem kacagnak-e?

„Kelendi' lánya volnál? nem vagy az:

Az honn maradt, mint jó leányhoz illik.

Zarándnak nője volnál? nem vagy az:

Zaránd nemes vitéz 's te kóborolsz!”

Igy fognak szólni, ezt kell hallanom
'S nincs egy barátom, a' ki sirba tenne,

SZABOLCS. Jó.

Örök hatalmak!

ZENŐ.

Vagy tán visszatérjek

Az ősz apához, a' kit elhagyék?
Kinek szívét a' várt öröm helyett
Búval, gyalázattal megmérgezém?
Kihez, ha úton bal sors el nem öl,
Ha végre fáradt lábbal eljutok,
Ha esdekelve térdét átfogom,
Egykor virító, büszke hajadon,
A' hervadásnak téli képe most,
Nem borzadand-e vissza láttomon?

Nem szól-e így: „Te nem vagy gyermekem;
Rémkép! ne kísértsd a' megtört apát“
Ő így fog szólni 's a' föld nem nyilik meg,
Hogy engem eltakarjon!

SZABOLCS. Félre.

Oh Zenő!

ZENŐ.

Nincsen remény! És ő boldog legyen?

Gyalázatomnak ismerője, mig
En kint sohajtok, ő egy új virágra
Terjeszsze ismét hervasztó kezét?

Nem úgy! lobogj fel ősvezéri vér,
 Ki, míg szerelmed el nem áztatott,
 Gyakran vad erdőn jártál egyedül,
 Ki rini hallád éjjel a' sakált,
 Ki biztos ijjal rémületlenül
 A' szembevívó párducznak megálltál
 'S ha hullni láttad a' sebzett vadat,
 Szilaj gyönyörben felsikoltozál,
 Ébredj fel meggyalázott gyenge kéz:
 Ha nincs erőd nyilat röpiteni,
 Van még erőd, hogy gyilkodat kinyújtsd.
 Gyilkot ránt, 's a' mint megindul, Szabolcsot meglátja.
 Oh ég, Szabolcs!

Térdre esik.

S Z A B O L C S.

Kinoknak áldozatja,
 Halvány virág a' balsorsnak kezében,
 Így látlak ismét régi vágy után!
 Kelj föl; ne hódolj tiszta térdeiddel
 A' földnek, melly csak árulást terem,
 Melly nyugtot és kéjt a' jónak nem ad.

Fölemeli. Zenő eszméletlenül rogy vállaira.

Mi ez? nem eszmél? ájulás fogá el?
 Mennyit kerestem, mennyit fáradék!
 Mit adtam volna e' bal hír előtt

Egy illy gyönyörnek éldeléseért!

E' kéz, mi most kezemben nyúgoszik,

E' szív, mi most szívemnél alszik el,

Ez arcz, mi mint az eltört lilium

Erőtlenül keblem' szirtére dől,

És e' tetem, melyet most átfogok,

Ezek valának lelkeim' álmai,

Ezek leendők harcзом' dijai,

Ezek valának legmagasb reményem:

Most itt nyugosznak önként karjaimban

'S ölelhetésök nem nyujt örömet.

Z A R Á N D. Jő.

Zenő' hatalmán függ minden szerencsém.

Ha ő elárúl, minden oda van.

Ki kell tanulnom szándékát 's ha vést főz

Inkább honába küldöm vissza őt;

Inkább — de meg nem mondom, mit teszek.

Mit kelle látnom? férfi' karja közt

Egészen átolvadva, epedőn.

Ábrándozó valék, ki azt hívém,

Hogy asszonyink terhünkre is hivek!

A' legjobb nő is lel vigasztalást,

Ha sorsa, vagy tán vére úgy kívánja.

Ő más szeret: nyugottan távozom. El.

SZABOLCS.

Búcsút veszek. Szerelmem itt marad,
Egyetlen csókban áldozom fel azt.

Megcsókolja Zenőt.

ZENŐ. Eszmélve.

Hová juték, mi nyájas kar fog át?
Oh ég! Bocsánat, oh Szabolcs! Ha van
Világon egy, ki ellen vétkezém,
Az egy te vagy; ha van, ki vétekért
Irtóztatón lakolt, az én vagyok.

SZABOLCS.

Ne szólj Zenő, akarnád mondani
Hogy nem szeretsz; de ily szót hallani,
Szabolcsnak nem szabad. Ha még ezentúl
Szeretni tudnék, olyat jegyzek el,
Ki majd viszont szeret. Boldogtalan!
'Te jó szivednek gazdag, ritka kincsét —
Tengerbe hánytad, melly azt elnyelé
'S helyette vészt 's hajótörést adott.
Ne sirj! a' multak' békes szemfedőjét,
Hol annyi gyász van eltemetve, jobbm
Nem fogja feltakarni. Bujdosám
Ezen napig, mellyen hozzád jövék
'S érzelmeimben olly kín' töre volt,
Melly lelkemet százszor gyilkolta át.

Emlékezem, hogy egykor szereték,
 Téged szerettelek. Most nem tudom,
 Mi az? Kifáradott agyam
 Gondolni a' szót, és keblem kihült
 Érezni azt.

ZENŐ. Magában

Oh mit kell hallanom.

SZABOLCS.

Kemény vagyok tán hozzád, oh Zenő?
 Az meglehet. De ismerj igazán.
 Ha szenvedéseid között még maradt
 Csak egy kívánság, bár mi gyenge vágy,
 Mi teljesedve szűdnék örömet,
 Vagy annak sírját, megnyugvást szerezhetsz,
 Nevezd meg és én teljesítem azt.

ZENŐ.

Hová rejtezzem? ah hová legyek!

SZABOLCS.

Gazdag valál honn; itt is az leszesz:

Fejedelmi nőként tiszteltetni fogsz.

Parancsaidra szolgák lessenek,

És házad fénye olly magas legyen,

Mint megszokád azt látni jobb napodban.

'S ha van vidék, hol laknod jól esik

Akármi részén e' megszállt hazának,

Hol ifju lelked újra földerőljön,
Mutasd ki azt és én elfoglalom.

ZENŐ.

Csak egy rövid szót: él-e még atyám?

SZABOLCS.

Mély búban bár; de élve hagytam őt.

ZENŐ.

'S te megbocsátasz tévedésimért?

SZABOLCS.

Felejtve vannak.

ZENŐ. Térdeelve.

Adj halált nekem,

Halált, Szabolcs.

SZABOLCS.

Ne emlegess halált.

Van egy, ki meg fog halni, a' kinek

Halálát esküvém; az nem te vagy.

Nézd e' kardot, mellyet kirántok itt,

Ennek uyugalma nem lesz a' napig,

Mig a' gonosz, ki megrontód leve,

Vérével a' földnek nem áldozik.

Kelendi' lánya, nyugtasd lelkedet:

Nem adhatom meg boldogságodat;

De a' mit olly méltatlan szenvedél,

Meg lesz torolva, esküszöm neked. El.

ZENŐ.

Ez volt, ki engem hiven szeretett,
 'S én gyilkosomnak nyujtottam kezét!
 Oh büntetésed szörnyű volt, Hadúr,
 Szörnyebb hogy én megérdemeltem azt. Szünet.
 De még talán nincs veszve mindenem.
 Tán még maradt számomra egy sugár.
 Igen! setét lelkemben a' remény'
 Sugára kél fel. Ő csak tévedett;
 A' tévedett tán megtéríthető;
 Veszély fenýiti 's tán megmenthető.
 Én felföldöm, hogy őtet üldözik;
 Megmondom — oh egek, mit mondanék,
 Mit már ezerszer nem mondtam neki?
 És még is a' mit folyvást szenvedek,
 Több mint megmondható; de ő megért,
 És visszatér. Hisz' ő volt, a' ki engem
 A' násznak és örömnék ünnepén
 Először átkarolt, ki a' gyönyört,
 Ez ismeretlen érzet' tengerét
 Szivembem megnyitotta. Ő bizonynyal
 Ismét enyém lesz. 'S akkoron Szabolcsnak
 Engesztelőleg lábához borúlok
 'S nagy szíve mindent elfelejt. Oh ég,
 'S örök világ, melly rajta tündökölsz,
 'S te oh Hadúr, ki e' hon' őre vagy,

'S e' harczhatalmu népnek istene,
Ne hagyjatok Kelendi' gyermekét
Elveszni szégyen és keserv miatt. El.

B e r e k.

Koronkén' távol dörgés' moraja hallik. Zaránd több-
ször aggodalmasan kerülnézve jő.

Z A R Á N D.

Egy ördög van nyomomban, a' ki űz,
Mégfoghatatlan mint a' levegő;
'S hatalma olly nagy, hogy vészes köréből
Kitörni nem tudok. Meghajtatám,
És lesben álltam haddal és magam.
Mindegy. Midőn már távol hittem őt,
Suhogva jött el üldöző nyila,
És felriasztá rettegésemet.
Hah! mért nem látom szemtől szembe itt;
Ha tűz, ha villám volna, szembe szállnék;
De láthatatlansága rémület
És aggalommal tölti lelkemet.
Elfáradék a' virrasztás miatt.
Ez a' haraszt a' gyász kalandorok'
Vidéke. A' nagy hírű jós,
A' bölcs Barang itt tartja szent tanyáját.
Mondják, mit itten délkor álmodunk,

Jó 's bal szerencsét, teljesedni fog.
 Próbát teszek 's ha jóslatot nem is,
 De feltalálom a' mit keresek:
 A' nyugalmat.

Lefekszik paizsára.

Oh Csilár,

Harcz és szerencse, jőj el álmaimhoz.

Elalszik. Zenő jön.

ZENŐ.

Hálám, nagy ég! ő itt van, fellelém.
 És még is rettegek. Nem vár-e itt
 Új megvetés reám?

Egy nyíl csapódik a' fa' derekába 's ott megáll.

Zaránd ébred.

Egek! mi ez!

ZARÁND.

Zenőt észre nem véve.

Nem a' veszett nyíl pendült újra meg?

Úgy tetszék, mintha hangját hallanám.

Meglátva a' nyilat.

Hah gyilkos ellenség, itt vagy megint?

Megint fülembe zúgod a' halál'

Irtóztató dalát? Nincs hát szünet,

Mig egy közülünk a' nagy harczmezőt,

E' földet el nem hagyja? Jó, megyek.

'S ha már előtted nincs hely 's óra szent,
 Mellyben pihenni hagynál, én viszont
 Nyugalmad ellen eszközöm. Szaladj,
 Vagy lesben állj, vagy bár vonulj
 Hadúrnak vérté mellé, fölkereslek
 Merész háborgató 's kiirtalak.

Menni akar.

ZENŐ.

Zaránd!

ZARÁND.

Ki ez? hallatlan árulás!

Most látom a' cselt. Hát te vagy, Zenő,
 Azon serény ijász, ki rám nyilazsz?

Ki agyvelőmet félelem 's harag közt
 Forrongva tartod? Most már ismerem
 Szerelmedet, most ismerek reád.

'Te a' vadászat' kedvelője vagy:
 Eddig sudamló zergéket lövél,
 Most embervérre szomjuzik szived.
 Izlésedet dicsérem.

ZENŐ.

Oh Zaránd,
 Veszély fenýiti éltedet 's azért
 Jövék hozzád most, hogy megmentselek.

ZARÁND.

Jeles!

'S ezen nyilak?

ZENŐ.

Rettegve gondolom,

Hogy élted ellen törnek.

ZARÁND.

Gondolod?

'S így nem te volnál a' derék ijász?

Ez még dicsőbb. A' férfi kar tehát,

Melly átölelt, ilyen díjjal fizet?

ZENŐ.

Oh méltatlanság!

ZARÁND.

Kedves czimborád

Azon kegyért, mellyel hozzá valál,

Nyilat lövöldöz rám 's te jössz,

Hogy tőle megmentés és a' háladat

Érzése által szívemet megejtsd.

ZENŐ. Félre.

Elvesztem.

ZARÁND.

Lássad, én mindent tudok.

A' csin ügyes, de felfödözteték.

ZENŐ.

Zaránd, Zaránd, így kell-e szólanod,

Midőn Zenőnek köny fakad szemében?

ZARÁND.

Nem mind igaz gyöngy, a' melly így fakad.
 Én czimborádat láttam karjaidban.

ZENŐ.

En többet láték, láttam mint lehet
 Nemes vitézből aljas áruló.
 A' mit te láttál, csalkép lehetett.

ZARÁND.

Csalkép e' nyíl? Csalkép az üldözés,
 Melly el nem hagyja sarkamat sehol?
 A' tettetésnek vége. Nem szeretlek
 'S ármányid által most vesztetemre törsz.
 De azt nem éred el. Vigyázz magadra,
 'S új bajnokodra. A' mint isten él,
 E' naptól fogva ellenség vagyok
 'S eltiprom, a' ki útjaimba vág.

Barang jó.

ZENŐ.

Oh ősz apám!

BARANG.

Köszöntelek, vezér.

ZARÁND.

Pölcs férfiú, légy üdvöz. Egy dologban
 Tanácsodat kívántam hallani.

BARANG.

Ha hős Zaránd kis hajlakomba lép;
A' jós Barang szolgálatjára van.

ZARÁND.

Nem háladatlanak teended azt.
De még előbb megjárom e' helyet:
Egy nagy vadat kívánok ejteni;
Aztán betérek hozzád. Addig is
Fogadd el tőlem e' szép rableányt:
Én őt Hadúrnak oltárára szántam. El.

ZENŐ.

Oh szörnyeteg!

BARANG.

Hadúr' leánya, jőj.

ZENŐ.

Mondd: a' halálé. Oh eszem ne hagyj el.

BARANG.

Isten' kezében állsz: oltalmad ő.

ZENŐ. Baranghoz.

Oh' légy atyám! csak egy rövid napig,
Míg meghalok.

BARANG.

Ne emlegess halált.

ZENŐ.

Megőrülök, megőrülök!

BARANG.

Kövess.

Felejtsd a' multat. Itt magasb remények'

Országa nyílt meg.

ZENŐ.

Adj nekem tüzes

Villámot, ég! nyílj tengerekre, föld!

Emészd meg őt, emészs meg engemet.

Dörgés.

BARANG.

Boldogtalan nő! hallod e' dőrejt?

Ez azt jelenti: meghallgattatál.

ZENŐ.

Igen! Hadúr te élsz! hozzád megyek.

Mind ketten el. Zaránd jó.

ZARÁND.

Nem lelhetem. Zenő őt ismeri.

Valljon reá, vagy sorsa szörnyü lesz.

Hallatlan, a' mit tenni akarok;

De sürget a' veszély. Küzdő felemmel

Szirtélen állok. Itt csak gyors határozat

Ad győzedelmet: egynek esni kell. El.

Barang' laka.

BARANG és ZENŐ.

BARANG.

E' lány beteg; kímélve tartom őt.
Kemény szavak kifúnák életét,
Melly szánva van szolgálni égieknek
És földeríteni termeim' magányát.

Zenőhöz.

Eredj leányom, és pihenj ki benn,
A' fájdalom zsarolta szót az ég
Bünbánó szíven nem torolja meg. El.

Zaránd jó.

BARANG.

Isten hozott, vezér!

ZARÁND.

Ha az leszek,
Valóban, nem csak pusztá czím szerint,
Ötven tulok 's évenként annyi juh
Van szánva tőlem gyász kalandorok'
Számára és neked, jós férfiú.

BARANG.

Bajnoknak, a' ki hívét tiszteli,
Szerencse 's áldás jó Hadúr' kezéből.

'S mit emberésszel jós Barang tehet,
Szolgádnak érzi holtiglan magát.

ZARÁND.

Nem hallgat itt meg senki? szólhatok?

BARANG.

Bizton vagyunk.

ZARÁND.

Ha úgy, figyelj reám.

Menyekző vár; világi hatalom
'S mi még nagyobb, boldogság van vele
Szép kapcsolatban. A' megholt Előd
Vezérnek egy leánya jegyesem.

BARANG.

Ha hirre szálland, a' mi még titok,
Áldást kíván reá minden magyar.

ZARÁND.

Oh vajha úgy legyen. De küszöbén
E' mennynek ellenségre bukkanak,
Ki vérig üldöz, útamat szegi,
'S üdvöm felől mély aggodásba ejt.

BARANG.

Áldozál isteneidnek, a' kiket
Tán büntét által botránkoztatál.

ZARÁND.

Azért jövék; mert én is azt hívém,
 Hogy Ármány és az alvilág' dühe
 Lázadt föl ellenem; de jó szerencsém
 Kezembe adta ellenségemet
 'S az földi mint én 's vére ontható.

BARANG.

Úrnak 's vitéznek mint te, büntetés
 'S kard van kezedben. Mit határozál?

ZARÁND.

Titkos halált.

BARANG.

És tőlem mit kívánsz?

ZARÁND.

Egy sirt a' barlang' mélyében.

BARANG.

Hogyan?

Megölted immár ellenségedet?

ZARÁND.

Én őt az alvilágnak áldozom.

BARANG.

'S az áldozat?

ZARÁND.

Leány, kit szereték,

Ki hozzám hűtelen lőn, a' kit én

Karjaiban láttam egy gaz czimborának;

Ki — mert talán ezt megbocsátanám —

A' merre járok, életemre tör

'S mérges nyilakkal szívemet vadászsza.

B A R A N G.

A' kit kezembe adtál, a' leány?

Z A R Á N D.

Halálos ellenségem, a' kinek

Hogy boldogulhassak, most halni kell.

B A R A N G.

Elborzadok.

Z A R Á N D.

Oltárod készen áll?

B A R A N G.

Hatvan szövétnek által ékesítve

Az áldozókat elfogadni kész.

Z A R Á N D.

Mondd meg, nem háborítand senki?

B A R A N G.

Senki.

De oh uram, gondold meg mit teszesz;

Vesztednek indulsz. Emberáldozat

Sem isteneknek tetsző nem lehet,

Sem tűrni azt nem fogják emberek;

De fellázadva menny és föld, azon,

Ki illyet mer, boszút fog állani.

ZARÁND.

Jósolj botornak, a' ki elhiszi:
 Én bünt torolni jöttem. A' titok nagy,
 Mellyet reád bizék: megáld, megöl,
 A' mint barát vagy ellenség leendesz.
 Én okvetetlen hallgatást kívánok.
 Hol a' leány?

BARANG.

E' titkos meneten,
 Melly innen a' barlang' keblébe visz,
 Bútól leverten látandod meg őt.

ZARÁND.

Te addig e' bejárást őrized,
 Mig másikat vitézim földözik.

BARANG.

Igen, vezér!

ZARÁND.

'S a' vér, mellyet kiontok,
 Báránynak vére lesz. Magad fogod
 Utánam állatvérrel festeni
 Azon helyet, hol én őt megölöm.

BARANG.

Igen, vezér.

ZARÁND.

'S hallgatni fogsz.

BARANG.

Mint a' halál.

ZARÁND.

Jegyezd meg

E' szót: halál; az vár reád, ha szólsz. El.

NEGYEDIK FELVONÁS.

Barang' laka.

BARANG.

Rendülten állok félelem miatt,
Ez a' Zaránd még gyászt hozand reám.
Veszélyes ember! mit tegyek vele?
Elárulom? feldulnak hadai,
Ha hallgatok 's nem gátolom kezét,
Egy ártatlannak vérént ontja ki,
Melly harmad iziglen boszút kiált
'S a' bűnösök' fejére visszahull.
Oh ég! ha nem csak felhők' anyja vagy,
Hadúr! ha nem csak fényes szó neved,
Ne hagyjatok ma el, segítsetek;
A' jósnak, a' ki másoknak jövőndől,
Jósoljatok; mondjátok, mit tegyen,
'S mi véget ér e' szörnyű gyilkolás.

SZABOLCS. Jó.

Ki ez? Rezegnek minden izmain. Leül.
Leroskadok.

SZABOLCS.

Szólj, tisztos férfitú,
Ismersz-e engem?

BARANG. Félre.

Mit mondjak? Nemes
Ifjúnak látszik. Szabolcshez.
Ismerlek, vitéz;
Téged Hadúr küldött.

SZABOLCS.

Hadúr legyen
Velünk. Szabolcs, Előd vezér' fia
Áll itt előtted.

BARANG.

Mit hallok, nagy ég!
Az elveszett Szabolcs.

SZABOLCS.

A' megkerült,
Ki hosszú, fáradalmas útja' végén
Halálos ellenségét feltalálta
'S az itt van nálad; add ki őt nekem.

BARANG.

Honnan gyanítod ezt?

SZABOLCS.

Tudom. Lakodba

Belépni láttam őt.

BARANG.

Hová legyek?

Amaz hatalmas, ez hatalmasabb.

Tűz víz között vagyok.

SZABOLCS.

Gondolkozol?

Mondtam, halálos ellenségemet

Találom itt. Hová rejtetted el?

BARANG.

Menj itt ez ajtón 's út visz a' berekbe;

Ott egy setét sziklának ajtajánál

Szövétnekek' világa közt fogod

Az isteneinek áldozót találni.

SZABOLCS.

Az isteneknek kedves áldozat,

Ha a' gonoszt a' jámbor megöli. El.

BARANG.

Egy paizsra üt. Szolgák jönnek.

Ez ajtó mellett künn őrt álljatok.

Ne jöjön senki, míg be nem hívom.

Szolgák el.

Két kard között egy gyenge lilium.

A' kard lehullhat a' vivó' kezével

'S bántatlanúl megélhet a' virág.
 Hadúr! kezeden élet és halál van.

B e r e k.

Fáktól körözve szabad tér látszik mély sziklaöböllel
 egyik zugában, hol egy szövétnekektől világított
 durva kő oltár áll. Zaránd, Zenő jönnek.

Z E N Ő.

Hová vezetsz ezen sötét helyen,
 Hol még a' fény is borzasztó szememnek,
 Hol e' titkos lombok között saját
 Beszédem' hangja rémülésbe hoz?

Z A R Á N D.

Czélnál vagyunk. Ez oltárt látod itt
 Felékesítve mint asztalt, holott
 Az istenek' láthatlan serege
 Az áldozat' vérén gyönyörködik?

Z E N Ő.

Ki vérrel 's nem szívével áldozik,
 Az égieknek kedves nem lehet.
 De mért vonod ki tőrödet? miért
 Tekintesz rám olly rémitő vadan?

Z A R Á N D.

Azt jókor megtudandod. Most felelj:
 Menyasszonyomnak házában mulatvám

Miért jövel el rabnőim között
Új boldooságom' ünnepét zavarni?

ZENŐ.

Mert nőd vagyok, mert látni akarám,
Mit nem hívék, nem hittem volna el
Egész világnak — hitszegésedet.

ZARÁND.

'S te büntelen vagy? hűséges maradtál?
Eddig sajnáltalak; de most tudom:
Megérdemelted sorsodat. Ki volt
A' férfi, a' ki átölelve tartott?
Kivánom tudni. Gondold, mit felelsz.
Én láttam őt és téged karja között.

ZENŐ.

Mért nem jövel közelb, ha gyáva nem vagy?
Megláttad volna mint kell férfinak
Az elhagyott leányt ápolnia.

ZARÁND.

Azt kérdezém, ki volt a' férfiú?

ZENŐ.

Azt nem tudod meg tőlem. Oh egek!
Mi boldog, százszor boldog hajadon,
Ki egykor őt férjének nevezi.

ZARÁND.

Te csúfolódsz? Hallgass meg, Zenő:

Kivánom tudni, tudnom kell, ki volt
A' férfi nálad?

Z E N Ő.

Esküdj' meg nekem,
Hogy életére nem törsz. Vagy minek
Az esküvés? te meg nem tartod azt.
Mondd meg: mi szándék bujt föl ellene?

Z A R Á N D.

Ne ingerelj. En tudni akarom,
Mit kérdezék. Több kinos napja már,
Hogy felriasztott vadként bujdosom;
Orgyilkosomnak íja cseng fülemben,
Akárhová megyek vagy bujdosom.
Nevezd meg őt 's te még szabad lehetsz.
Hazádba küldlek menten, gazdagon
'S köztünk feledve minden párt 's harag.

Z E N Ő.

És ő?

Z A R Á N D.

Az orgyilkost meggyilkolom.

Z E N Ő. Magában.

Oh rémület!

Z A R Á N D.

Nevezd meg őt.

Z E N Ő.

Soha!

ZARÁND.

Úgy készülj, a' halálra.

ZENŐ.

Meghalunk

Mindnyájan oh Zaránd. De mért ragaszkodsz

E' szörnyű oltárhoz; ne vigy oda.

Én rettegem véres tekintetét.

ZARÁND.

Az oltár véres áldozatra vár

'S az most te léssz.

ZENŐ.

Mindenható égek!

Engem megölni és te oh Zaránd?

Az nem lehet. Borzasztó gondolat!

'S azért hozál e' rémület' helyére?

ZARÁND.

Halálos ellenségem czimborád

Élet-halálra üldöz mindenütt.

Add őt kezembe 's elbocsátalak.

Vagy gondolod, hogy mint a' gyáva juh

Keblemre várom a' gyilkos vasat?

Az ifjúságnak annyi örömét,

A' harczy pálya' fényes díjait

Gyászszos halállal önként fölcserélem?

Akárhogyan mi elváltak vagyunk:

Te éltem ellen készülsz czimboráddal,

Én csak nevét kérem váltságodúl.
 Mondd meg nevét 's szabad vagy mind örökre.

ZENŐ.

Én árulója lennék a' nemesnek?
 Szakadjatok rám akkor oh egek!

ZARÁND. Tört emelve.

Álnok kigyó!

ZENŐ.

Megállj, megállj, Zaránd.

Egy pillanatra csak. Volt ideje,
 Midőn te kértél és egy pillanat
 Ezen szemekből, mondád, üdvözt.
 Én meghalok, Zaránd. Úgy akarod,
 Mert azt hiszed, halnom kell, hogy neked
 Szerencse nyíljk e' világi pályán.
 Én meghalok; de hallgass rám, Zaránd;
 Mert éget a' szó és a' gondolat,
 Mit el kell mondanom, mit lelkemen
 A' túlvilágra el nem vihetek.
 Emlékezel, mi voltam egykoron.
 Ifjú szememnek egy világ mosolygott;
 Előttem egy hős nemzet térdepelt
 'S epedve várta választásomat.
 Én megvetém a' fejedelmek' faját;
 Mellőztem a' hír' büszke hőseit;
 Azt hittem: csalfa minden a' mi nagy.

'S ifjat kerestem, kit szeretheték,
 Delit, vitézt és nagyra mehetőt;
 Ifjat, ki engem olly heven szeret
 Mint én is őt, 's olly változatlanúl;
 Kinek szerelme, mint csermelyt a' rét,
 Melly végre a' nagy tengerben vesz el,
 Hiven lekísér csendes siromig;
 Ifjat kerestem, olyat mint te vagy.
 'S megelételek, megadták istenim,
 Hogy bírjalak. 'S most gondold meg, Zaránd:
 Te engem itt e' rémitő helyen,
 Hős, férfi asszonyt, olly hű szeretőt
 Istentelen kezekkel ölni készülsz!

ZARÁND.

Mert egyszer élünk 's élet életért jár.
 Nevezd meg üldözőmet 's elmehetsz.

ZENŐ.

Egykor szerettél.

ZARÁND.

Úgy, mint most gyűlöllek.

ZENŐ.

Megátkozád a' perczet 's magadat,
 Mellyben szivemtől szíved elhajolna.

ZARÁND.

Betelt az átok: a' percz itt vagyon.

Elég a' szó. A' fáklyák hamvadoznak,
Nevezd meg őt, vagy gyilkosod leszek.

ZENŐ.

Ölj meg, Zaránd. Nem legroszabb műved,
Mellyet teendesz. Oh de keblemet
Ne sértse törőd; egykor azt hívéd,
Hogy az fehérb, mint Elborus' hava,
'S istenfiaknak szűz oltár gyanánt
Alkattatott, hogy ott áldozzanak.
Ne onts ki vért; mert csepje többet ér —
Úgy mondtad egykor 's balga elhivém, —
Mint tengereknek minden árjai.
'S vigyázz, ne hogy szemeim lehunyjanak:
Napnak dicsérted őket egykoron,
'S ha nap lehúny, sötét lesz a' világ.
Ne oh Zaránd, ne ölj meg engemet.
Megcsaltalak. Ne hidd mit monda szám,
Én félek a' haláltól. Borzadály
'S irtózat száll reám, ha' gondolom,
Hogy a' setét, hideg föld' férgei
Végig suhannak ifju testemen
És e' sovár szem, mellyben a' világ
Olly tarka, bájos fényben tükrözött,
Nem lesz egyéb mint egy setét gödör,
Mulandóság' hamvával tűz helyett!
Hagyj élni 's én atyámhoz bujdosom:

Síratni, a' mit semmi hatalom
Nem adhat vissza, ifjuságomat.

Szabolcs észrevétlenül megjelenik.

ZARÁND.

Nem azt beszéled, a' mit kérdezek:
Orgyilkosom' nevét mondd meg.

ZENÓ.

Soha!

ZARÁND.

Főlemeli a' tört.

Utósó szódat mondtad el.

SZABOLCS.

Zaránd' karját felfogva.

Megállj.

ZARÁND.

Ki háborít? mi vakmerő kezek
Illették karjaim'?

SZABOLCS.

Vesd félre a' tört; rántsd ki kardodat.
Ha férfi vagy, harczolj meg férfival.

ZENÓ. Félre.

Oh gyász! mi ez?

Szabolcs van itt, megmentőm és halálom.

SZABOLCS.

A', kit kerestél, itt előtted áll.

ZARÁND.

Orgyilkosomnak arczát látom-e?

SZABOLCS.

Eddig nyilakat hallottál zúgani,
Távol kezének gyors hatalmait;
Most kardja' súlyát ismerd meg. De én
Orgyilkos nem vagyok, mert fölkereslek
'S szemtől szemedbe állok, hogy veled
Megvijak e' helyen.

ZENŐ.

Megálljatok.

ZARÁND. Félre.

Ember' fiától meg nem rettenék
'S most bátorságom ingadozni kezd.

ZENŐ.

Légy türelemmel oh Szabolcs; megállj.

ZARÁND. Magában.

Szabolcs?

ZENŐ.

Oh ég, hová legyek!

SZABOLCS.

Jőj tova

Boldogtalan hölgy, hagyd el e' helyet:

Itt férfiakra vet koczkát a' sors.

Öreg szolgád künn vár és elvezet,

Hol bátorságban élhetsz. Jőj, ez út ;
Nyílt és szabad.

Kézen fogja, egy darabig elvezeti; Zenő kételkedve
meg-megáll.

ZARÁND.

Szabolcs hát vizatért?

Azon Szabolcs — nem így nevezte-e?

Kinek honában szánva volt Zenő,

Ki most vezéri méltóságomat

'S minden szerencsém' elrabolni jó?

Átok reá!

SZABOLCS.

Ne rettegj semmitől.

Békén távozhatol.

ZENŐ. Félre.

Távozzam-e?

Oh ég! fejem szédülni kezd 's eszem'

Világa vad, kietlen rémletek'

Szélvésze közt lobog. Segitsetek,

Segítség, oh segítség!

Elrohan. Szabolcs utána indul, utóbb megáll, 's
utána néz.

ZARÁND.

Mi tömkelegbe jöttem! E' Szabolcs

Csilárnak bátyja és Zenő miatt

Halálos ellenségem. Jó karom!

Most csak te benned van minden remény.
 A' vértitoknak kedvez e' magány:
 Itt vini kell. Igen! magamra vár
 E' bátor tett; ne tudja meg Csilár,
 Hogy bátyja kardom által elesik;
 A' nép ne tudja, hogy vezért ölök meg.
 Itt vini kell, tanútlan, egyedül.
 Minden szerencsém kockán, ó Hadúr!
 Egészen add meg, vagy tégy semmivé.
 De hallga! jó.

SZABOLCS.

Tudod, miért jövök
 Vérrel 's halállal számot kérni tőled?

ZARÁND.

Elég hogy itt vagy; büntetésedet
 Vedd el kezemtől, orgyilkos.

SZABOLCS.

Ne mondd

E' gyáva szót többé; magad tudod:
 Ha az valék, nem állnál e' helyen.
 Én alva láttalak 's védetlenül
 'S nem öltelek meg, mert hosszabb nyomort,
 Több szenvedést, mintegy rövid halál,
 Érdemle tetted; mert szemtől szemedbe
 Kivántam állni és megmondani,
 Hogy rajtad egy ősz apának átka van,

Hogy ördögül eltépték körmeid
 Egy ártatlannak ifju életét,
 Hogy aljas árulással szennyezett
 Egy újabb árulásra törsz utat;
 Kinek vezéri díszét vállain,
 Ha úgy segít Hadúr, leszaggatom
 'S gonosz fején a' bajnok dísz helyett
 A' föld' porából fűzők koszorút.

Z A R Á N D.

Nézd ezt a' kürtöt. Egy kis hang elég,
 Hogy felriaszsa kíséroidet
 'S te semmivé vagy téve, mint az árny,
 Midőn a' nap' világa feltünik.
 Kezemben élted, lesből gyilkoló!

Elveti a' kürtöt.

De én kívánom a' csatát veled;
 Magam kívánom megbüntetni azt,
 Ki nyugtom ellen pártot esküdött.
 Vagy nem te vagy, ki békes úton
 Tolvaj kezekkel lőttél rám nyilat?
 Ki álmomat rémekkel népesítéd,
 Ki kergetél mint a' riadt vadat?
 A' vad megállt; de párducz nyúl helyett.
 Nézz jól reám! olyannak látszom-e,
 Kit szóval el lehessen dönteni?
 Előtted férfi áll, ki vinni tud.

Vagy tán vezéri díszemet kívánod?
 Átengedem, vedd el; de dija vér!

S Z A B O L C S.

Él egy hitem, hogy többet, mint csupán
 Palástodat veendem el. Ki kard!
 'S legyen biránk Hadúr.

Rövid vivás után Zaránd elesik.

Z A R Á N D.

Hah kárhozat!

Egy szót, vitéz.

S Z A B O L C S.

Halált neked, gonosz. Megöli.

Hadúr! fogadd' el kardom' áldozatját:
 A' hitszegő nem él! Sok éveim
 Kinszenvedési, sok veszély után
 Szerzém magamnak e' gyönyörnapot,
 Hol ellenségem némán és merőn
 A' barna földön fekszik lábaimnál.
 De rajta e' palástot nem hagyom:
 Ne ékesítsen aljas lelkeket
 A' dísznek és az érdemnek ruhája.

Palástját elcseréli.

Itt fedje őt ezen setét ruha,
 Melly annyi szenvedésim' társa volt:
 Nyugodjanak most a' sirban vele.

ZARÁND. Haldokolva.

Csilár. Meghal.

SZABOLCS.

Csilár! ki mondta e' nevet?

Ki az, ki itt beszél? Hallottam-e,

Vagy képzelém? Zarándhoz megy.

Ez többé nem beszél.

Sebének néma száján vér buzog ki;

Az ér, az élet' medre kiürül

'S a' sziv, az életforrás elapad.

Ő halva van. Ki monda hát Csilárt?

Zenő talán? Ők egymást ismerék?

Az meglehet. De immár távozom.

Várnak családom' puszta termei;

Enyhőkbe térek, míg a' harczi kürt

Fel nem riasztja nyugvó lelkemet.

Véres fogadalmam teljesedve van;

Most új hazám, hazája nemzetemnek

Te bird e' kardot és ez életet. El.

Zenő Aporral 's Zaránd' csapatjával visszatér.

A P O R.

Hová vezetsz? Itt csend van és magány.

Z E N Ő.

Mély hallgatás! Megbékültek talán?

Vagy a' halálnak némasága ez'

Itt senki sincs.

KATONA.

Itt fekszik egy tetem
 Paláستtal fedve, mozdulatlanúl.

ZENŐ.

Meglátja a' halottat.

Halalmas ég! jól látnak szemeim.
 Szabolcs' palástját látom elterülve.
 Megálljatok! ne nyúljon senki hozzá!
 E' szent tetemhez nincs méltó, csak én,
 Ki többet szenvedék, mint ő, mig élt.

Rá borúl.

Meghalt tehát! Egy védőm, egy barátom
 Volt a' világon és ő már nem él!
 Nézzétek őt. De nem! ti nézzetek
 Reá le égiek! 's dicső Hadúr,
 Ki a' magyarnak ősz vezére vagy,
 Oh nézd meg őt és monddjad meg nekem:
 Ha volt-e ember, mint ő, olly nemes,
 Ha volt-e férfi olly hű, olly igaz,
 Ha volt-e hős, vitézbb mint Szabolcs!
 Nem képetekre volt-e ő teremtvé?
 'S még is, mig élt, nem látott örömet,
 Még is, mig élt, csak szenvedési voltak.
 'S most itt hever vérében elmerülve,
 'S nincs isten, a' ki megtorolja őt.
 Oh halljatok meg engem emberek,

Oh hallj meg engem elcsábult világ!
 Ne higgyen senki égi hatalomnak,
 Ne bizzék senki istenek' szavában;
 Ha eskütök volt, szegjétek meg azt;
 Ha van rokon, barát, vagy szerető,
 Ha van hazátok, áruljátok el!
 Fertőzzetek be minden jó nevet;
 Romboljátok le mindent, a' mi áll;
 Csufoljátok ki mīndent, a' mi szent;
 Legyen divatban bűn, alávalóság;
 Mert sérthetetlen él az áruló,
 Mig a' nemessel sirba száll a' hit.

A P O R.

Ez asszony őrjöng. — Jőj el asszonyom.
 Ha kedves, e' halottat ne zavarj
 Vad átkaiddal; jőj, ne ingereld
 Az ég' haragját; sértő szavaid
 Több bút 's nyomort hozandanak reád.

Z E N Ő.

Megálljatok. Még egyszer látom őt,
 Ki érttem évekig gyötrődve élt,
 Ki érttem adta ifju életét,
 Kit elvakultan egy vad indulattól
 Most ismerek csak, már midőn nem él,
 Nem ébred semmi áldozatra fel!
 Bocsáss meg, oh dicsőnek teteme,

Hogy érdemetlen kézzel fölfedem,
Mit a' halálnak balja eltakart.

Fölemeli a' palástot.

Oh jaj nekem, Zaránd! oh istenek.

Ájulva lerogy.

A P O R. Közelítve.

Valót beszélt-e? Villám és halál!
Zaránd urunk itt vérében hever.

A' C S A P A T.

Zaránd!

A P O R.

Itt undok gyilkolás esett.
Uram! ha még élőkhöz van közöd,
Csak egy szavad, csak egy sohajtatom,
Mondd meg, ki volt orgyilkosod?

C S A P A T.

Boszú,

Halál reá!

A P O R.

Boszút kiáltok én is
Boszút 's halált. 'S itt im e' gyászhelyen
Vérébe mártom fényes kardomat,
'S e' folt maradjon rajta, míg vele
Orgyilkosának vére nem vegyül.
Ti fogjátok fel a' holt testet itt,
Vigyük ki őt, és gyorsan elrohanjunk

Felfogni a' gonosztevőt, ki még
Ezen vidéktől távol nem lehet.

Egy katonához.

Te meg' jelentsd a' táltosnak, hogy itt
Egy árva gyermek ájultan hever.

Egy katona el a' táltos' háza felé, a' többiek a' holt
testet felfogják.

Oh hős! mivé lőn fényes ünneped!

Menyekzőt vártál 's most sirodba szállsz.

Utánok indul. Barang egy sziklacsúcon megjelenik.

BARANG.

Hadúr ítelt: a' bűnös elesett.

ÖTÖDIK FELVONÁS.

Elő d' há za.

CSILÁR. Egyedül.

Hősöm van, a' kit szívből szeretek,
Bátyám, kiért olly rég ohajtozom,
'S még is magamnak kell itt árvaként
Tünődve élnem, rettegés között.
A' gondolat, melly rajtok félve csügg,
Százszor repül ki, százszor visszatér
Meg nem nyugodva, enyhítetlenül.
Kegyetlen órák, mit gyötörtök engem?
Vagy tán örömmel fogtok majd fizetni,
Kettős örömmel aggodalmimért?
Igen, oh igen! szerencsés óra jőj
'S hozd meg nekem, kikért e' szív eped.

Szolga jö. Csilár elébe megy.

Ah jönnek! — Nem Zaránd' küldötte vagy?

SZOLGA.

Az asszonyom; Zaránd küldött ide,
Megmondanom, hogy itt lesz nem sokára
A' boldogító nászt megtartani.

CSILÁR.

Oh melly öröm! Reszketve várom őt.
Épen hagyád? nem érte semmi baj?

SZOLGA.

Nem, asszonyom. Vezérem ép 's vidor,
Ha az lehet, ki tőled távol él.

CSILÁR.

Gyűrűt ad neki,
Te nyájas hirnök vagy; fogd e' követ,
Emlékezzél reám, ha jó napod lesz.

Szolga indul.

Megállj! uradnak mondd meg, várom őt
'S hogy várni kin. Menj, mondd meg ezt neki.

SZOLGA.

Kész bajnokod vagyok 's lovam serény:
E' hirt repülve hordja, vagy kidől. El.

CSILÁR.

Oh istenek! hozzátok őt hamar,
Vagy szálld meg édes szender lelkemet
'S boríts el álmaid' tündér fátyolával.

Egy rabnő jön.

RABNŐ.

Egy fegyveres jó hozzád, asszonyom,
Magaddal kíván szólni.

CSILÁR.

Küldd be őt.

Egy nehéz fegyverzetű bajnok jó véres karddal.
Oh rémület! Mi szörnyű ember ez?

BAJNOK.

Bátyád Szabolcs küld hozzád, asszonyom.

CSILÁR.

Ő él! Oh ég, megkönnyebbül szívem.

BAJNOK.

E' véres kardot adja zálogúl,
Hogy él 's fogadalma teljesítve van.

CSILÁR.

Vidd, vidd a' kardot; rejtse el szem elől.
Nem nézhetek rá borzadatlanúl.
Mit monda mást?

BAJNOK.

Hogy testvér karjai
Ölelni fognak nem sokára.

CSILÁR.

Menj

'S pihenj ki népeim közt. Bajnok el.

Oh Hadúr!

Ha baljeleknek van rajtunk hatalma,

Fordíts el rólam minden kárt 's veszélyt.
 De ő közelg, ő itt lesz nem sokára.
 Mi balgaság aggódnom: ő közelg;
 Ő férfi 's tudja, mit kell tennie,
 És mit szabad: gonoszt ő nem tehet.
 Ki a' szabadba! keblem elszorúlt.
 Felékesítem csarnokom' falait,
 Hogy lássa, tudja minden: milly öröm
 Készül beszállni árva hajlakomba.
 Ki a' szabadba; ott künn várom őket:
 Zaránd, Szabolcs, férjem, bátyám közel! El.

Csarnok.

Fegyverrel 's virágokkal díszesen ékesítve. Habla 's
 leányok ünnepileg öltözve jönnek.

HABILA.

Most már jöhet kegyes védasszonyunk.
 A' csarnok készen áll. A' fegyverek'
 Villám tekintetét virágfüzér
 Enyhíti 's a' kiontott vér' szaga
 Szeliden lengő illatokba fúl.
 Készüljetek, ha asszonyunk kilép,
 Itt adjuk által a' nászjeleket,
 Miket Zaránd, a' boldog ifju hős
 Előre küldött szép zálog gyanánt,

Hogy kedvesebbel váltsa meg, ha jó :
Szerelmével. Csitt, hallga! ő közelg.

Csilár jó, a' leányok elébe mennek. Habila, kinek
kezében egy gyöngyös pártá van, kissé előbbre lép
's letérdepel Csilár előtt.

HABILA.

Fogadd nemes hölgy e' pártát kezemből:
Uram' parancsából nyujtom neked.
Nem hervadandó ágból fűzetett,
Nem is veszélyes csillogású kő;
Szelid, szerény gyöngy az, melly rajta ég.
Fehér tüzének ártatlan világa
Példázza boldog ifjúságodat
És boldogságod, mellyet vársz, legyen
Oly hervadatlan, mint e' koszorú.

CSILÁR.

Oh szép! fejemre tűzöm e' jelet,
Hogy lássa, milly ohajtva várom őt.

EGY LEÁNY.

Előbbre lép 's térdepelve egy gyűrűt ad át.

Fogd e' gyűrűt, urunk' ajándoka.
Kicsinben végtelenséget jelent;
Mert összeforrva gyenge karjai
Egymást örök hűséggel ölelik.
Illy ércz-szilárdan álljon frigyetek
És legyen üdve ilyen végtelen.

CSILÁR.

Ujjomra fűzöm e' szép zálogot:
Ne adja ég, hogy csalfa jel legyen.

MÁSİK LEÁNY.

E' kis virágot nyujtom fel neked,
Hogy elhervadjon ifju kebleden.
Virágok váltják egymást a' mezőn,
Úgy váltsák egymást életörömid;
'S midőn kihálnak lassu hervadással,
Emlékezetben éljenek soká még,
Mint illat él a' holt virág után.

CSILÁR.

Mit mondjak nektek? Boldog vagyok-e?
Igen! szivemben üdvösség lakik.
Kivánom: egy se légyen köztetek
Kevesbbé boldog, mint én most vagyok.

GYÁSZDAL. Kivül.

Örömnek útján volt a' hős,
A' harcz' veszében olly erős,
'S most vérben fekszik itt.

Orgyilkos kéz ejtette meg,
Előbb mint létre jöttenek,
Magas reményeit.

A' véremésztő seb felett,
Melly a' halálnak réve lett,
Hiába sir a' bú.

Orgyilkosának veszni kell;
Vérért gaz vére folyjon el.
Boszú, boszú, boszú!

C S I L Á R.

Mi rémes hang zsibong a' légen át!
Nem gyászdal az, mellynek bús zengeménye
Örömnapomnak szentségébe tör?

H A B I L A.

Halottat visznek asszonyom, ne aggódj',
Vagy jer, vonúlj be, míg itt átmegyen.

C S I L Á R.

Rosz jel! Menyekzöm' napján gyászmenet.

H A B I L A.

Az emberek kihálnak, asszonyom;
De a' ki él, az boldog és örül.

C S I L Á R.

Ha boldog és örülhet! Ah de nézd,
Felénk közelgnek és megállapodnak.

H A B I L A.

Csak megpihennek. Jőj be, asszonyom.

Gyászkiséret jő 's az arany szegetű lepellel takart
holtat leteszik.

GYÁSZKISÉRET.

Boszú! boszú! boszú!

CSILÁR.

Oh jaj nekem.

APOR.

Ki itt ez úri háznak asszonya?

CSILÁR.

Mondd, mit kívánsz?

APOR.

Oh fényes hölgy, te vagy.

Ki volna más! Bocsánat asszonyom,
Hogy ünnepedre gyász felhőt borítok.

CSILÁR.

Ember, te gyötresz. Mondd el, mit kívánsz?

APOR.

Boszút!

CSILÁR.

Kiért?

APOR.

A' meggyilkoltatottért.

CSILÁR.

Isméred gyilkosát?

APOR.

Hagyd fölkeresnem,

És adj hatalmat, hogy kiirtsam őt.

CSILÁR. Félre.

Mi borzasztókat kellend hallanom!
Oh bal gyanú, hallgass el.—Menj tova,
Jó ember és temesd el holtadat.
Aztán ha jósz, elégtételt adok.

A P O R. Félre.

Hiába! fel kell őt ébresztenem.—
Oh tépd el gyöngy-füzéred' asszonyom;
Szaggass ki szüdből minden örömet;
Fátyol borítsa szép szemed' világát;
Mert a' ki meghalt, többé föl nem ébred,
Mert a' ki meghalt —

CSILÁR.

Bal szerencse űzzön,
Vészhirdető! Emeld föl a' lepelt.

A P O R. Fölemeli.

Parancsolád.

CSILÁR.

Oh istenek, Zaránd!

A' holt testhez rohan 's rá borúl. Zenő őrvjögve köze-
lít egy üres ijjal.

Z E N Ő.

Csitt, halkan, csendesén! párducz közelg;
Hallottam ordítását. Körme közt
A' bérczek' őze sir. Szegény kis őz!

Szemében víz, nyakán a' vér csorog.

Oh fáj, oh fáj! a' párducz' körme éles.

Csitt, hallga! jön. Felvonja 's elpattantja iját.

Hah! megvan, elesett!

Az őz szabad, hagyjátok futni őt,

Az őz szabad. Fáradtan térdre rogy.

HABILA.

Melly örült asszony ez!

ZENŐ. Felkél.

Hová juték? Kelendi' háza ez?

Nem, oh nem! — Itt egy ember aluszik

'S a' nap még fenn van, olly szépen ragyog.

Nem mozdúl senki? Keltsétek fel őt,

Hadd nézzen egyszer még a' nap' szemébe;

Az én szememnek napja kialutt!

Itt alszik ő, nem hallgat senkire.

Szép férfi volt, mig fenn hordá fejét.

Merőn nézi.

Ah, ah! ez ő, ez ő, ez ő!

A' holtra akar borulni 's Csilárt észre vévén, azt hirtelen felragadván átkarolja.

Ki térdel itt? hah egy másik Zenő!

Ne jöjön senki; inkább megölöm,

Mint rossz kezekbe jöjön.

CSILÁR.

Mit akarsz

Boldogtalan? mért háborítasz engem
Holt férjem mellett gyászban térdelőt?

HABILA.

Vigyázz nemes hölgy; e' némben megörült.

ZENŐ.

Ez a' te férjed? Hejh fáklyát ide,

Világot! szálljatok le, csillagok;

Mossátok őt meg, tenger' habjai:

A' vér miatt nem ismerhetni rá.

Allj félre, bérce; föld, menj ki láb alól:

Hadd lássam őt, hadd lássam őt! Igen,

Elbocsátja Csilárt 's az ijtat 's fáradtan a' halott
mellé rogy.

Ez a' te férjed volt.

CSILÁR.

Ki mondja meg, mi borzasztó titok

Lappang ez örült nő' beszédiben?

SZABOLCS.

A' nép közé vegyülve.

Melly látomány! mi nép csődült ide!

ZENŐ. Fölemelkedik.

Csitt! hallga! csenddel: ő beszélni kezd.

Hallgassuk őt. Nyájasan a' halotthoz simulva

Szeretsz-e még? szeretsz-e még?

Mélyen ragyognak Kúma' habjai.

A' sziklacsúcs olly szédítő magas.

Én rajta állok és nem szédülök:
 Hozzád jövék. Szeretsz-e még? szeretsz-e még?
 Szólj halkan, halkan, sűgva mint a' szél,
 Mit egy repülő pille' szárnya hajt:
 Szeretsz-e még? oh ég! ő nem felel.

A' halottra borúl.

C S I L Á R.

Oh fájdalom! te nem vagy egyedül:
 Az irtózatból jéggé fagy könnyűd.
 Ő elveszett, a' kedves, drága férj
 'S gyászomban itt egy örült osztozik.

S Z A B O L C S.

Zenő megörült! Rettentőt gyanítok.

Csilárhoz lép; parancsoló hangon a' néphez.

Vonúljatok tovább. A' nép zúgni kezd.

Tovább, ha mondom,

Vonúljon el, ki éltét szereti.

A' nép zúgolódva visszavonul.

C S I L Á R.

Oh ég! Szabolcs.

S Z A B O L C S.

Bátyád, Szabolcs, Csilár.

Itt áll karom, hogy végre elfogadjon.

C S I L Á R.

Miért hagyál el olly soká, Szabolcs:

Az én bátyám, testvérem most halál.

Nézd ezt a' holtat.

SZABOLCS.

Oh átok! Zaránd.

CSILÁR.

Nézd: volt-e rajta egy jel, egy vonal,
Melly őt halandóságra bélyegezte?

Nem volt-e ő szép, ifju és erős,

Nem volt-e ő ezer felett dicső?

'S ő férje húgodnak 's ki legkisebb

Barát leendett hozzád, itt hever

Mint egy letört ág, mellynek ifjuságát

Nem adja vissza semmi kikelet.

APOR. Elöbbre lép.

Boszút kívánunk, vérest, e' halottért.

Parancsolj asszonyom 's mi mint a' villám,

Mint a' harag' szolgálai elmegyünk,

Enyhet szerezni ennyi bánatért.

Visszavonul 's a' nép kiált.

Boszú! boszú!

CSILÁR.

Igen Szabolcs, boszút kell állanunk,

Méltó boszút, nem értem, hajh nekem

Elég e' bú, melly tőle rám maradt;

De e' halottért 's minden hölgyekért,

Kiket hasonló bal szerencse vár.

Ki lesz nyugottan örvendő, vidám,

Melly nászt nem ejt meg a' rab félelem,

Ha hős 's leánytól hiven várt jegyes

Nem ment a' gyáva orgyilkos' kezétől?

Ha senki a' gyilkost nem bünteti?

Ha senki üdveinken őrt nem áll?

Igen! boszú és büntetés kövesse

E' bűn' tevőjét, a' ki vétlenekre

Reám és rá illy gyász véget hozott!

Boszú! de mit beszélek, nyomorú.

Mi enyhet adhat a' boszú nekem?

Mit az, ha minden néember' hőse él,

Míg ő itt halva fekszik — oh Zaránd!

S Z A B O L C S.

Megállj, ne illesd húgom e' halottat.

Nép jőj közelb; hallgassatok reám.

A' nép közelb jő.

E' férfi a' ki halva fekszik itt,

Az árulók' legaljasabbja volt.

E G Y A' N É P B Ő L.

Haljon meg, a' ki így beszél urunkról.

Verjétek őt le: szaggassátok el.

A P O R.

Ki kard: e' szót én nem hallgathatom.

Uram Zaránd nemes volt, és vitéz;

'S rágalmazó te, gyáva és hazug vagy.

Megrohanja Szabolcsot.

CSILÁR.

Oh szűnjetek meg!

SZABOLCS.

Kiüti a' kardot Apor' kezéből.

Vissza, nyomorú!

Boszút kívántok? jó; tehát legyen.

Én ismerem, ki őt meggyilkolá.

NÉP' KIÁLTÁSA:

Haljon meg! száz halál reá.

ZENŐ. Fölkél.

Aluttam. Jó reggelt. Most már megyek.

Megnézem a' világot. Azt beszélík,

Hogy a' világ olly szép, olly bájoló.

Szegény Zenő! mondjátok meg neki,

Hogy én már rajta nem segíthetek.

Csüggedten el. Csilár két rabnője utána indul.

SZABOLCS.

Nézzétek itt ez őrzöngő leányt.

Mi szép teremtés volt ő, oh Hadúr!

Tündérileg szép és jó, mint az ég.

Elméje fény volt, játszi és vidor,

Melly átsugárzott ifju kellemeim.

'S nézzétek őt most: nines; egy gondolatja,

Egy ép érzelme nines és a' mi van,

Az fájdalommal terhes mint az éj,

Mellynek nyugalmát tűz ijeszti fel.

Szűz ajka kedves hangu hárfa volt,

'S most rajta im kétségbe'esés, nyomor
'S ezek' szülötte, a' bús örület
Szilaj kezekkel játsza szívrepesztőn
Eszének sirdalát. Nézzétek őt:
E' hölgy az ősz Kelendi' lánya volt.

C S I L Á R.

Irtóztatókat hallok, Légy kegyelmes,
Ne hagyj megtebolyodnom, oh Hadúr.

T Ö B B E N.

Melly szánandó eset!

S Z A B O L C S.

Boszút kívántok

Zaránd vitézért? Tudjátok, ki volt?
Ő ellopá e' védtelen leányt;
Ősz atyja' hirtelen hozta el.
'S mert csalfa szívvel most új frigyre vágyott
És azt hivatá hogy majd utjában áll,
Gyilokkal sujtott a' nemes kebelhez,
Melly érte annyit, mindent áldozott.

Zúgás a' nép között.

C S I L Á R.

Borzadva nézek a' jövő' elébe,
Melly rám e' szörnyű képben tükrözik.
Oh ég' hatalma! megköszönjem-e,
Hogy bal szerencsém' fényes csillagát
Itt lábaimnál összezúzva látom?

Sír bennem a' lélek; de senkinek
Csak en magamnak fájók könnyei.

SZABOLCS.

Csilárnak ilyen férjet adtak-e
Egy nagy vezér' lányának illy latort?
'S boszút kívántok!

Zavart zúgás a' nép között.

Megmondjam ki volt,

Ki e' hitetlent porba fekteté?
Szabolcs vezér. Zúgás. Előd vezér' fia
Áll itt előttetek, ki vini jött;
Ki, míg erének egy csep vére lesz,
Ez új hazáért élni, halni kész.
Ki ismer még rám hős apám' nevéről?

FELKIÁLTÁS.

Éljen Szabolcs vezér, sokáig éljen!

SZABOLCS.

Ez ember leghalálosb ellenem,
Egyetlen, a' kit szívből gyűlölék;
Ez ember itt mátkám' rablója volt,
Kit most a' bú eszétől foszta meg.

Főlemelt karddal kihívólag.

Emeljen kardot, a' ki vini mer!

Mély hallgatás. A' fegyverek lebecsáttatnak.

Szabolcs vezér megölte ellenét
És számot értte csak Hadúrnak ad.

A' FÁTYOL' TITKAI.

VIGJÁTÉK TÖT FELVONÁSBAN.

SZEMÉLYEK.

Ligeti, gazdag földes úr.

Vilma, unoka- hűga.

Hangai.

Kaczor,

Guta,

Rigó,

}

vidékről jött ifjak.

Katicza, agg szűz.

Csiszár Péter, csizmatisztogató.

Lidi, Vilma' komornája.

Egy falusi pór, inasok 's nép.

A' történet' helye Pest és környéke.

ELSŐ FELVONÁS.

Várasligeti halom.

HANGAI. Olvasva jó.

„Ki látta, hogy pók ön hálóival
Magát kötötte volna meg? de a'
Szegény bogár, melly drága selymet ad,
Sirt sző magának 's halni elbuvik,
Eléjövendő mint gubó 's utóbb is
Csak pille lesz belőle! hogy megint
Meghaljon, — annyiszor egy kis életért!
Illyen szegény bogár az ember is,
Midőn szerelmes. Oh a' szerelem
Édes, de bódít; ront szívet, fejet
És részegítőbb mint a' bor' hatalma.
Azért, ki józan 's boldog lenni vágy,
Az álmadozzék inkább, mint szeressen;

Mert a' mi szépet álmodott, magáé,
 De a' szerelmen kettő osztozik.“
 Bölcsen, dicsőn! oh könyv én tégedet,
 Aranyba kötlek jó tanácsodért.
 Alunni inkább, mint szeretve élni,
 Ez a' titok, mellyet most felfödék.
 És mintha már is bűvét érzeném,
 Pillámon ónként súlyos szender ül.
 Mindenható álom veszen körül.
 Fogadjatok be lombok' árnyai,
 Viritó pázsit vedd meg ágyamat,
 'S jó éjszakát bohóság — szerelem! El.

VILMA, LIDI.

Jőnek violát szedegetve,

VILMA.

Hogy tetszik az neked, Lidi, hogy mi,
 mint valami falusi leánykák, itt ennek a' híres
 neves Pest' városának erdejében violát szede-
 getünk?

LIDI.

Hogy tetszik? Az nekem igen is jól tet-
 szik, addig legalább nem teszünk egyebet; nem
 halljuk az öreg bácsi' oktatásait; nem a' jó Ka-
 ticza' rágalmazó szavát.

VILMA.

Nem valami pásztori élet-e ez?

LIDI.

Nevetve. Pásztori? No de mivel a' kisaszszonynak úgy tetszik, legyen pásztori: hanem az bizonyos, ha valami finom úr meglátna bennünket, azt mondaná: kegyetlenek vagyunk, mert testvéreinket tépjük.

VILMA.

Oh oh!

LIDI.

Talán nem? Hiszen mi épen oly gyengék 's ártatlanok vagyunk, mint ez a' kis ibolya, melly ide a' bokor megé bújt 's mellyet én tüstént leszakasztok.

VILMA.

Ugy hát inkább ne is szakaszd le, Lidi.

LIDI.

Miért ne szakasztanám? Ihol ni, melly szép, milly gyönyörűn csillog benne a' harmat, mint egy kis drága gyöngy.

VILMA.

Lásd, lásd, most egy ártatlanságot téptél el, 's a' mit te elég együgyű valál harmatnak mondani, az nem egyéb könnyűnél, mellyel romlását siratja. Valóban, Lidi, ez nekünk szo-

morú dicséret. Gyenge és ártatlan, igen gyarló társak. Ekként csak addig tarthat ártatlanságunk, míg gyengeségünk védelmezheti, vagy is mig azt valaki nem méltóztatik leszakasztani, hogy azután mint időig óraig viritó bokréta, ablakán, vagy ha igen nagy a szerencse, kebelén hervadjunk. 'S épen a' viola! még tövise sincs, hogy a' durva-mohón közelítőt illendőségre szoktassa. Nem nem, Lidi! ha már virágról van szó, hasonlítsunk inkább a' kevély tövises rózsához, annak illataihoz legalább fegyverei vannak. De ime! megszedtük a' sok szép virágot, Lidi, 's most nincs kinek adjuk. — A' láthatár igen szomorú, csak egy férfi alak sem mutatkozik rajta.

LIDI.

Istenem! már a' nagy szerencsétlenség.

VILMA.

A' mi büszke hódítóinkat ma valamelly szigorú foglalatosság tartja honn, hogy csak egyet sem látni közülök.

LIDI.

Ah! oda vagyunk!

VILMA.

Mi lelt, Lidi?

LIDI.

Hát nem látja a' kisasszony, hogy amonnan a' tó felől egy ifjú jön?

VILMA.

Az már rettenetes volna.

LIDI.

Hogy innen jobbról is bukkanik ki egy.

VILMA.

Mit mondasz!

LIDI.

Igazán! mi egy kicsit ok nélkül is panaszkodunk a' férfiak' távolléte ellen. Most már annyi lesz, mint a' fűszál. Még szerencse, ha menekedhetünk.

VILMA.

Jer, Lidi, jer, rejtezzünk a' bokrok közé; szemközt jön egy deli úr 's már ez a' harmadik. 'S mintha összebeszéltek volna, mindnyájan e' kis dombhoz tartanak. Jer, lessük ki őket, 's a' legérdemesbik jutalmat nyer tőlünk.

LIDI.

Édes uraim, ne gondolják aztán, hogy ezt kíváncsiságból tesszük, épen nem; csak egy kicsint hallgatózni akarunk.

VILMA.

Jer, jer, ne csevegj: mert itt érnek. El.

Guta, Rigó, Kaczor.

Jönek egymás után.

RIGÓ. Felkiáltva.

Kit látnak szemeim?

GUTA.

Rigó barátom! háromszáz hatvan öt napja,
hogy nem láttalak.

KACZOR. Jö 's megáll.

Fergeteg és zápor!

RIGÓ.

Servus, Kaczor.

GUTA.

Milliom! hisz ez Kaczor.

RIGÓ.

Kaczor, isten hozott!

KACZOR.

De titeket hozott isten.

GUTA.

Ohó! hiszen csak te sem ördög' lábán jöttél.

KACZOR.

Mikor azt mondom, titeket hozott isten, azt
akarom mondani, hogy én már két hét óta pes-
ti lakos vagyok.

G U T A.

A' mennykőbe is! hisz' én már több mint három hete vagyok Pesten.

R I G Ó.

'S én csaknem egy hónapja.

K A C Z O R.

Csodálatos! annyi idő óta most találkozunk először, 's épen, mintha fergeteget jönnék támasztani, itt e' puszta dombon.

G U T A.

Haha! te most is csak a' régi vagy, Kaczor, furcsa és jó kedvű; de, Rigó pajtás, téged egy kicsint megszűrt az idő, talán a' szent házasság' igájában izzadsz?

R I G Ó.

Mi jut eszedbe! 's aztán, olly hájfejű csak nem lehetek mint te.

G U T A.

Oh, barátim, azt a' jó levegő teszi; semmi egyéb mint a' jó levegő. Nekünk a' felföldön, tudjátok, excellens levegőnk van, de semmi egyébünk. Hanem a' mi első és fő dolog, meddig mulattok Pesten?

R I G Ó.

Én vagy egy hónapot kénytelen vagyok itt tölteni.

GUTA.

En itt mulatok, míg a' löverseny tart.

KACZOR.

És az állatmutatás —

GUTA.

Reménylem, téged is ott talállak?

KACZOR.

Igen, hogy lássalak. Hanem halljátok-e, ez nagyon fölségesen van: mert én is itt mulatok vagy egy hónapig, 's mivel mint Macbeth' boszorkányai, itt e' puszta dombon olly véletlenül találkozánk, nem volna-e méltó tervről gondolkodni, mellyel találkozásunkat örökre nevezetessé tegyük?

GUTA.

Mennyei gondolat!

RIGÓ.

Hát mi tevők legyünk?

KACZOR.

Legelőször is nevezzük ezen halmot szerencse-dombnak, mivel merényeink' terve itt született, 's itt is fog, ha javaljátok, kifejleni.

GUTA.

Az nem volna rossz ötlet.

RIGÓ.

Tovább, tovább!

KACZOR.

Tovább? Hisz a' többiben bölcseségtek után reménylenék. Gondoljatok ki valamit, mi a' mondott czélnak megfelel.

GUTA.

Én még eddig mit sem gondolék, 's általában a' mennyire lehet őrizkedem a' gondolkodástól; mert fejfájást okoz. Hanem végezzetek, 's én nem mondok ellent.

RIGÓ.

Nem, nem! úgy nem szabad; te csak a' könnyebb végét fognád. Ha jól értem Kaczor barátunkat, azt akarja, hogy mindenikünk mondjon egy tervet, 's a' három közül azt kövessük, melly legczélravezetőbb.

KACZOR.

Minden esetre. 'S hogy a' dolognak módját 's alakját is megadjuk, legelőbb is Rigó barátom állj fel erre a' törzsökre 's onnan szavald el eredményidet.

GUTA.

Igen, igen, Rigó! te valaha hangosan mondtad el leczkédet; hágj fel és halljuk!

RIGÓ. Vonakodva.

Ne bohózzatok.

GUTA és KACZOR.

Megfogják 's felemelik.

Meg kell lenni!

RIGÓ.

Már mivel ilyen szépen kérték, isten neki!
Félre. Várjatok, majd lelketekre szólok.

KACZOR.

Valóságos útmutató! Csak ujját kellene ki-
nyujtani.

GUTA.

'S hogy mosolyog, mint felfordult szekeréné
a' fazekas.

KACZOR.

Gondolkodik.

GUTA.

Szinte elfeketül bele.

KACZOR.

Bizonyosan igen fekete gondolatokkal küz-
ködik.

RIGÓ.

No's hallotok?

KACZOR.

Nyílt fülek vagyunk.

RIGÓ.

Vastag füleknek szólok és azért
Jó vastagon. Ha tervet kérdetek,

Hogyan lehessen jobban élnetek,
 'S híressé tenni e' találkozást:
 Jobbuljatok meg. Nemesak a' pohár'
 'S leányszáj' csókja, mellyben vétni szoktok;
 Nem a' zabálás 's koczka 's kártya mellett
 Átvirroгатva töltött drága éj
 Csupán hibátok; ez mind türhető.
 Ti bűnősek valátok, már mikor
 Apátok először iskolába küldött:
 Kószák, henyék 's azért tudatlanok
 Mind e' napig 's haszonvehetlenek;
 Miért is tervem: újra kezdnetek
 A' rosszúl végzett iskolák' sorát.
 Én mint a' vessző hátul kullogok majd,
 'S ütlek, javítlak, míg csak bennetek tart.
 Hogy tetszik? Mondjon jobbat a' ki tud.

KACZOR.

Ki hitte volna, hogy sovány pók illy vas-
 tag szálát ereszt?

GUTA.

Ha nyakába kerítenők, bizonyosan megfúl-
 na rajta. No ez nekünk szépen befizetett.

KACZOR.

Halljuk, halljuk!

RIGÓ.

De tréfa, a' mi tréfa! terv ha kell:

Szép halni a' hazáért 's én hadi
Életre állanunk tanácslanám.
Vig a' vitéznek vándor élete,
'S a' harczi szellemet, melly tűnni kezd,
Magyarhoz illik vissza szerzeni,
Különben bírni nem méltó hazáját.

G U T A.

Elég, elég !

K A C Z O R.

Le onnan, Rigó! Az a' te setét pathosod
egészen elfanyarít bennünket. Mi jut eszedbe? most
katonává lenni! holott a' világ azon töri fejét,
hogyan lehessen el katona nélkül.

G U T A.

Szegény fiú, egészen kihevült belé!

R I G Ó. Leszáll.

Óha! ne igen csúfolódjatok. Most rajtatok
a' sor.

K A C Z O R.

Fel, Gúta, fel!

R I G Ó.

Fel veled apróság!

G U T A. Fellép.

R I G Ó.

„Felszállott a' páva vármegye' házára.“

G U T A.

Szeretném, ha figyelmeznének.

R I G Ó.

Szeretnők, ha olyat mondanál, mi figyelemre méltó.

G U T A.

Majd, majd! csak egy kis tűrődelmet. —
Szép halni a' hazáért? élni jobb,
És szinte szép, ha úgy intézzük el.
Azért is én nem a' hő's életet
Nem a' halállal frigyes hadmezőt
Ajánlom választandó pályaúl;
Különben is most bék' van mindenütt,
És a' magyarnak ellensége nincs,
Magán kívül. Magával küzdeni,
Mevíni benne, a' mi rosz 's kivetni,
Ez a' magas czél, mellyre törni kell.
Azért is —

R I G Ó.

Hagyd el, hagyd el!

K A C Z O R.

Igazad van, Rigó, ez is szörnyű melancholicus dolgokat beszél. Ki fogja most azon törni fejét, hogy még a' hazának is szolgáljon? örüljön, ha magának élhet.

GUTA.

No ha nem akartok hallgatni, lássátok. En ezt a' tanácsot kívántam adni, legyünk magyar írókká, 's csak egy időre is váltsuk fel azon buzgó hazánkfiait, kik a' literatura' sóvány asztala mellett régóta éheznek és szomjuhozna, 's részesüljünk a' magas dicsőségben, melyet legújabbán Ignác úr magáévá tett, a' nélkül, hogy akár eszét, akár ítélő tehetségét legkisebbé is megerőltette, sőt a' nélkül, hogy az írói pályára csak valamennyire is elkészült volna. De ha nem tetszik —

KAGZOR.

Bizvást leszállhatsz Guta pajtás; terved még szerencsétlenebb mint amaz, 's épen töled könyv - 's olvasás - gyűlölőtől a' legváratlanabb. Mit gondolsz? Magyar íróvá, nyelv' katonájává lenni könnyű dolog ugyan kezdetnek, de igen kétes kimenetelű. Ha már egész velőapadásig olvastál és írtál, 's jó híred' illatja, mint a' kakukvirágé, körüled elterjedt, mi könnyen akadhat valami dühös recensensed, ki ezen jó illatú légkört halálos leheletével megrontja, 's téged, minden írói dicsőségeddel semmivé tesz, vagy, mint a' Jelenkor szereti mondani, tönkre silányít.

GUTA.

Mi a' manó! hát te azért lovaltál fel, hogy rajtunk nyargalóztasd elménczségedet? Felveled a' polczra! ott halljuk mit tudsz.

KACZOR.

Megálljotok. Ti azon a' tudós emeleten olly magosan álltatok, hogy az élet alant homályba tűnt szemeitek előtt, 's mi csoda, hogy javaslattok felette bölcs ugyan, de épen azért haszonvehetlen. Azért nehogy végzetlenül menjünk tova, engedjétek meg, hogy mint föld' fia az anyaföldön maradjak 's bukásaim után ismét erőre jöhessek. Legelőször is tehát azt kérdem tőletek: házasok vagytok-e?

RIGÓ.

Mit tartozik ez a' dologhoz?

GUTA.

Haha! átkozott Kaczorja, bizony eltalálta a' bibét. En nőtelen vagyok, 's Rigó már megvalotta, hogy még szabad ember.

KACZOR.

Így tehát én minden hosszú tanakodás helyett azt mondom; Házasodjunk!

RIGÓ.

Ha valót akarok szólni, elném régen vajudik illyféle gondolattal.

KACZOR.

Ha vajudik, hozd el neki az akarás' bábáját 's azonnal meg is fog születni.

GUTA.

A' mi engem illet, épen semmi vonzódásom sincs a' házas élethez; de barátságból 's kedvetért, isten neki! én is megházasodom.

KACZOR.

Ez iránt tehát semmi ellenvetés —

GUTA.

Csak az, hogy a' házasság, gondolatom szerint, igen mindennapi 's alrendű dolog 's az által találkozásunkat nevezetessé aligha tehetjük.

KACZOR.

Igen! ha mi is úgy házasodnánk, mint közlélek szokott; de a' mi házasodásunknak bizonyos rend 's határnapok szerint kell véghez menni 's ha javaljátok, írott szerződés mellett.

GUTA.

Halljuk.

KACZOR.

Ma alkalmasint sok nép fog jőni a' váras' erdejébe, 's azért is tegyük meg az első lépést, az az, álljunk el, mindenik külön, bizonyos helyekre lány-nézni.

GUTA.

Ezt különben is tettük volna; ez helyes.

KACZOR.

Felteszem, hogy, fogadott munka lévén, mindenik fog még ma szeretőt választani. Egy hét elég, hogy utána járjon, megismerkedjék, kedvét keresse, 's így mához egy hétre azt fogjuk egymásnak jelenteni tartozni, hogy választottunk' kegyeiben némi előmenetelt tettünk.

GUTA.

Jó.

RIGÓ.

Az idő egy kissé rövid; de isten neki.

KACZOR.

A' választott leányt egy hét alatt reá kell vennünk, hogy jegyet váltson, 's így mához két hétre hármassal eljegyzés lesz.

RIGÓ.

Ez magában igen szép dolog; de kivihetetlennek látszik.

KACZOR.

Oh gyávaság! hát én tanítsalak-e meg, hogy kell az asszonyok' szívét ostrommal bevenni? De halljatok tovább. Más két hetet nászkészületekre fordíthatunk, 's mához négy hét-

re úgy kell intéznünk a' dolgot, hogy a' hármas menyekzöt együtt tánczolhassuk el.

RIGÓ.

Igen! de hátha a' két első hétben eljegyzett szép a' másik két hét alatt el talál pártolni?

GUTA.

Ez nem megvetendő észrevétel.

KACZOR.

Kicsiny hitűek! akkor hirtelenében másikat fogtok választani.

GUTA.

Kaczor! te felséges fiú vagy. Dictum factum! most nincs egyéb hátra, mint hogy mind ezeket írásba foglald, aztán aláírjuk; most pedig egyenesen leánylesre menjünk. De egy kérdésem van: az csak nem fog kívántatni, hogy leendő hitvesünkbe szerelmesek is legyünk?

RIGÓ.

Mentsen isten!

KACZOR.

Az örök gyalázat volna!

GUTA.

No már ezt szeretem, így már lesz belőlünk valami; de ezt is írásba kell foglalni.

KACZOR.

Igen! felirom, hogy a' szerződők kötelezik

magokat, a' szerelmet, hogy az annál tovább tart-
hasson, törvényes idejére, az az a' házasság' kez-
detére halasztani. Továbbá, hogy tanácskozni
ezen szerencse-dombra gyülünk össze.

RIGÓ.

Az jó.

KACZOR.

'S hogy egymást kölcsönösen segíteni fog-
juk.

GUTA.

Mindent, mindent! de most szót se többet.
Én a' lánczhídhöz állok, 's minden szépség, melly
rajta át és vissza megy, vámot fogadni szemé-
imnek. El.

KACZOR.

Én a' fogadó' csarnokába ülök 's egy pohár
ártatlan tej mellett szerződésünket írásba fogla-
lom 's leányokat nézek. El.

RIGÓ.

Én pedig oda megyek, a' hol ti nem lesz-
tek. El.

Vilma 's Lidi előjönnek.

VILMA.

Lidi! ez iszonyú megbántás. Hallottad-e va-
laha, hogy asszonyt illy olcsón áruljanak? Ezek

a' férfiak, ha lovat, de ha csak egy együgyű birkát akarnak is vásárlani, mi nagy készüllettel 's mi hosszas tanácskozással fognak hozzá, mennyire kutatják eredetét, nemzetsége' faját, 's uram' fia feleséget hármával is négy hét alatt akarnak szerezni.

LIDI.

Jaj! lássa kisasszony, olyan lesz ám a' feleség is, a' mint utána járnak.

VILMA.

Hallgass.

LIDI.

Ah! azt csak nem fogja kívánni, hogy nemem' dolgában elhallgassak?

VILMA.

Hát úgy szólj, mint nemedhez illik.

LIDI.

Azok a' csúnya, fertelmes emberek!

VILMA.

Igazad van, Lidi. Ha még is valami különös, válogatott ifjak lettek volna.

LIDI.

Az egyiknek olyan fekete szeme volt, mint a' bogár.

VILMA.

Mond inkább, mint a' bor.

LIDI.

Hát bizony bor! mert mi is vihette volna a' bornál egyéb illy vakmerőségre. — 'S a' másinak olly karcsú termete volt.

VILMA.

Karcsú, de vékony, minden arány nélkül.

LIDI.

Gyertyaszál! Nem kár volna karácson' böjtén dió mellett elégetni. — 'S mit mond a' kisasszony a' harmadikhoz, kinek olly szép, vagy akarom mondani, nem szép szőke fürtei voltak?

VILMA.

'S fürtöknek mondod te azokat?

LIDI.

No bizony! lehetne is lenszöszből fürtöket csinálni. Szerettem volna hajából madzagot sodorni 's egypár seregélyt akasztani reá. — Félre. Ah istenem! csak az enyém volna, megsimogatom azt a' szőke haját, 's azt mondanám, selymet illetem meg.

VILMA.

'S aztán ha a' világ' szépségei volnának is, Lídi, nekünk haragudnunk illik.

LIDI.

Ah! biz' azt kellene ám; de tudja kisasszony, hogy a' harag a' szépségnek árt.

VILMA.

Mit hallok? Rosz, hűségtelen leány! hát te is ellenem esküdtél?

LIDI.

Mentsen isten? Hisz' én haragszom, úgy haragszom hogy — Félre. Nem szánnám őket sorra csókolni; mert van-e a' földön szeretetre méltóbb férfi, mint a' ki házasodni akar?

VILMA.

Lidi, én egészen el vagyok keserítve, gondolj ki valamit, a' mi felvidítson.

LIDI.

Válaszon a' kisasszony a' három közül egyet, 's kettő büntetve lesz.

VILMA.

Balगतag!

LIDI.

Igen! mert mind a' hármát csak nem választhatjuk.

VILMA. Neheztelve.

Lidi!

LIDI.

Tudja mit, kisasszony? Azt mondják a' boszú édes, 's mi fehér népekül szeretjük az édest: álljon rajtok boszút.

VILMA.

Igen, Lidi, én boszút fogok, boszút akarok állani. Vigyázni fogok minden leánykára, ki útjokba esik 's megmondom nekik, micsoda pártütést esküttek gyenge nemünk ellen, 's ezennel indulok, hogy őket szemmel tarthassam.

LIDI.

Ah! kedves kisasszony, félek, hogy gyenge nemünkből igen sokan a' pártütők' részére állanak. 'S ha én a' gazdag, a' szép Ligeti Vilma kisasszony volnék, mást gondoltam volna.

VILMA.

Te ma felette bölcs 's olly hízékedő vagy, mintha férfi volnál. No's mit gondoltál volna?

LIDI.

Nem épen roszt; de azt könnyebb gondolni mint mondani. Ha én a' kisasszonynak volnék, azon ügyekezném, hogy mind a' hárman belém szeressenek.

VILMA.

Lidi! Lidi! szerencse hogy csak ketten vagyunk. Ha tükreimmel még eddig szép frigyen állok is, de ennyi hiúságot egy hajszállal sem tartok kisebb bűnnek, mint épen azon vakmerő elbizottságot, melly imént megbántott.

LIDI.

'S ez lesz épen az igazi mérték, mellyel vissza mérni kell. Hallja csak kisasszony, ma borús idő van, úgy látszik, kevés nép lesz. A' kisasszony mindenik hős' leshelyénél elmegy, 's ha szemök 's izlésök van 's csekély személyem' sejdítései meg nem csálnak, a' kisasszony lesz szívök' királynéja.

VILMA.

Félek, igen magasra rovod bájaimat.

LIDI.

Hagyja rám a' kisasszony. Én mindenütt nyomába fogok járni, 's ha szükség lesz reá, el is maradozok, hogy a' kérdésekre, mellyeket bizonyosan tenni fognak, annak rende 's módja szerint, kényesen és rátartósan, sőt vonakodva — de tudni való, hogy szíves örömet — feleletet adjak. Én leszek a' czímer, vagy a' felírás az arany-míves boltja felett 's a' kisasszony —

VILMA. Nevetve,

Természetesen maga az aranymív. — Már ez igen is sok szívesség tőled, Lidi, 's rút hálatlanság volna illy szép tanácsodat nem követnem. De ha végre is nem úgy üt ki, mint reményletük?

LIDI.

Ej! ki látta, ütközet előtt a' diadal felől két-ségbe esni? Menjünk, mert eljár az idő. — Ah!

VILMA.

Mi az Lidi, tán kigyóra hágtál?

LIDI.

Nem, itt egy nyitott könyv hever a' fűben.

VILMA.

Valóban, 's amott hűs árnyékban fekszik a' szegény bűnös, ki olvasása mellett elaludott. Ezt a' szerző ugyan szépen megköszönné.

LIDI.

No má' ez szép tűz fiatal emberben. Itte'gész világ' láttára fényes nappal alunni; hagyjuk itt ez álomfészket, hisz' úgy meg alszik, mint a' juhászbunda.

VILMA.

Mint a' tej, Lidi. Nézd csak, milly jól il-lének setét fürtei fehér arczához.

LIDI. Félre.

Bizony még belé szeret. — Kisasszony, ha nem sietünk, egész plánumunk oda lesz.

VILMA.

Szeretném tudni, mit olvasott. Hozd ide a' könyvet, Lidi.

LIDI.

Igen ám; de ha fölébred.

VILMA.

Felveszi a' könyvet 's olvas.

Szent isten! újabb árulás.

LIDI. Félre.

No már látom itt veszünk. Pedig nekem az a' szöke jobban tetszett volna.

VILMA.

Halld csak, Lidi, mi szívbántó könyv ez, 's minden sora kétszer aláhúzva. Olvas.

„Azért, ki józan 's boldog lenni vágy,

Az álmadozzék inkább mint szeressen.“

Leány maradjak, ha ennél valaki halálosabb árulást követett el. Szinte szeretném, ha felébredne. Add ide a' virágokat, Lidi.

LIDI.

Kisasszony! egészen elfeledi tervünket.

VILMA.

Ne beszélj.

LIDI. Félre.

Különös. Előbb az nem tetszett a' kisasszonynak, hogy amazok házasodni akarnak; most meg az nem tetszik, hogy ez még csak szeretni sem akar. Szünet után. Kisasszonykám! megyünk?

VILMA.

Itt fognak elszórva heverni virágaink. Mit nem képzelsz majd, ha szemébe tűnnek? De ezt a' könyvet szeretném megégetni. Nem úgy! egy ötletem van. Add ide Himfy' szerelmeit, Lidi. Átveszi a' könyvet. Külsejökre hasonlítanak egymáshoz. Ezt találja itt a' magáé helyett. Oh ez felséges dolog lesz, ha komoly, szívfagyasztó oktatások helyett egyszerre szerelmi ábrándozások' tengerét találja.

LIDI. Félre.

Már látom, csint kell tennem, különben itt veszünk. Elsikoltja magát. Ah! átkozom tüskéje! jaj lábam! Hangai fölébred, Vilma's Lidi ijedve távoznak.

HANGAI.

Melly lágy sikoltás ébreszt álmaimból?
Ugy tetszik egy pityergő asszonyé,
Kinek parányi lábát tüske szúrja?
Mért hág belé. — De isten! milly zavar!

Fölveszi a' könyvet.

A' drága könyv, e' villám-elszedője
Minden szerelmes égi háborúnak,
Ez a' szerelmi koppantó, imez
Bölcs mesteremtől rám maradt örök,

A' földre sujtva mint hitván papucs,
 A' gaz között hevert. Körül tekint. Jól látok-e?
 Fektem körül virágok hulltak el,
 Tán gyenge kézből, érző szív megőí,
 Hogy ébredésem nyájasabb legyen?
 Mit! gyenge kéz? igen; de párka-kéz,
 Melly elszakasztja éltünk' fonalát;
 Érző kebel, hol fúriák dühödnek;
 Szelid virág, mellyben kigyó sziszeg.
 Óh! könyvem azt rég megmondá nekem!
 Isten' kezéből tisztán jött ki Éva,
 'S már csalfa volt. A' tenger' árjai
 Azóta olly keserűk sok köny miatt,
 És a' világnak minden czukrai
 Nem édesítik vissza a' fanyar kint,
 Mellyet nemünkbe asszony-bűn kevert.
 El, el! tovább itt nem mulathatok.
 Inkább alunni, mint szeretve élni,
 Ez a' tudás, a' bölcsek' titka ez!
 Vilma 's Lidi sietve átmenek a' szín' egyik felén, 's
 az induló Hangaival találkoznak. Hangai vissza döbben.
 Vilma 's Lidi el.

HANGAI. Egyedül.

Szent bölcsesség! ha ilyen asszony is van!
 De mit beszélek? Nem nézett-e rám,
 Mint a' ki gúnynyal hi fel bajvivásra,

Hogy megbüntessen asszonygyűlölőt?
 Nevetség! engem megbüntetni 's ő!
 És még is, a' szem nem volt bájtalan.
 Nem, mint akárhol látni milliót.
 Egy kis világ volt abban, egy kis ég,
 Hol a' dicsőség tartja ünnepét.
 De mért lebegdél olly negédesen?
 És még is természetben nincs hiba.
 Ugy nyúlik az fel, mint szelid imádság,
 Melly ég felé megy tisztán 's egyenest.
 De mire juték! most könyvem el ne hagyj!
 Add vissza ismét csendes véretem,
 'S elmémnek békes andalgásait.
 Csak most ne hagyj! 's aranyba mártalak.

Felnyitja a' könyvet 's olvas.
 Téged látlak az egeknek
 Magas tiszta kékjében,
 Téged látlak a' vizeknek
 Folydogáló tükrében.

Téged! de kit? mi képtelen beszéd ez?
 Úgy tetszik e' részt még nem olvasám;
 Pedig különben mindenik szavát,
 Minden betűjét ismerem. Tovább olvas.

A' szerelem' indulatját
 Minden érzi 's táplálja,

Tevégeti áldozatját

'S gyönyörködve szolgálja.

Szent érzeketlenség! milly árulás!

Vagy melly varázs váltotta könyvemet?

Visszásak minden oktatásai,

'S nem várt tanácsa kétkedésbe sujt.

Össze vissza forgatja a' könyvet 's ismét olvas.

Megláttam őt 's kebelemben

Egy tűzforrás fakadott,

'S csak hirtelen tetememben

Egészen eláradott.

Nem jártam így életemben —

Az már való! így nem jártam soha!

Tovább olvas.

Minden ér megdagadott;

És testemben és lelkemben

Zenebona támadott,

Elvesztem, úgy van! könyvem pártot üt,

És a' helyett, hogy csillapítana,

Szerelmet gyújt 's lángjával elborít.

Utána! a' szép tolvajon boszút

Kell állnom: adja vissza könyvemet,

Vagy adjon vissza engemet magamnak. El.

Várasligeti tér.

HANGAI. Gondolkodva.

Nem, már tovább utána nem megyek.
 Kétszer találkozáim 's oh gyávaság!
 Nem volt csak annyi szívem is, vele
 Szót váltanom, vagy hogy köszöntsem őt.
 Pedig mi kéj, beszélve látni őt!
 Mosolyra nyíló rózsák ajkai,
 'S beszéde zengő illat' árai,
 A' szívnek tenger és örvény az észnek,
 Mellyből szabadulni többé nem lehet.
 Hallottam őt, azt mondta: fájdalom!
 'S a' szó' fulánkját méz váltotta fel.
 'S mi édes e' szó „fájdalom“ nekem,
 Mert ő sohajtá, ő lehelte ki.
 De nem, nem! én még győzve nem vagyok,
 Még rajtam áll többé nem látnom őt,
 'S a' sorshatározó kérdés csak ez:
 Őt látni vagy nem látni, 's ez legyen
 Elmélkedésem' tárgya e' helyen.

LIDI. Jó.

Már látom, jobban megy dolgunk, mint hittem volna. Urfiaink olly mozgásba jöttek, mint nagy szélkor az érett gabona; egyiknek sem áll helyén feje. Még evvel a' gondolkodó úrral kel-

lene valamit szólanom, de nem férhetek hozzá, mert az a' három úr is szüntelen sarkamon van, pedig nem akarnám, hogy körülöttem találkozzanak. Ah! ismét jó valaki!

RIGÓ JÓ.

Szép hugoskám, megálljon egy kicsint.

LIDI.

Bocsásson, én nem vagyok magának huga.

RIGÓ.

Igen, de bánnám is, ha az volna.

LIDI.

Mennem kell.

RIGÓ.

A' többek között: ki az a' szép kisasszony?

LIDI.

A' többek között azt nem szabad tudni. 'S asszonyom a' többek között is igen gyönyörű kisasszony. Elszalad.

RIGÓ.

Lássa meg az ember, még elméskedik, és nem felel. Hangaihoz. Bocsánatot Uram! ki az a' szép kisasszony, kit előbb kísérni méltóztatott?

HANGAI.

Én?

RIGÓ.

Igen, imént.

HANGAI.

Imént?

RIGÓ.

Szerencsétlen ember! Elsiet. Lidi más felől visszajő.

LIDI.

No most talán beszélhetek vele. — Ihol la! megint egy a' jó madarak közül. Megy. Guta jó.

GUTA. Lidi után siet.

Megállj, te kis fecske! beszédem van veled.

LIDI.

Repülnöm kell. El.

GUTA.

Átkozott hamis jószág ez a' leányféle; utól nem érhetni, ha csak lépre nem száll. De talán ez a' savanyú úr mondhatna valamit. Hangaihoz. Uram!

HANGAI.

No's?

GUTA. Félre.

Mondom, evvel gyalog nem lehet beszélni. Már csak utána megyek annak a' bőregérnek. Hangaihoz. Jó egészséget, Uram! El.

HANGAI.

A' mennyi kell, hogy megfúlhass belé,
Már látom, itt sem nyughatom miattok.

KACZOR. Jó.

Nem akarnám egyenesen megrohanni, 's megvallom, noha fogadott munkára indulok, még sem örömet tennék valami bal lépést. Csak az a' lepke lábú szobaleány állana szót, hogy megtudhatnám kicsoda, hol lakik. Á! ihol jön.

LIDI. Jó.

Ismét hiába jövök. Micsoda mohóság!

KACZOR. Utána.

Angyalom!

LIDI.

Nem hallok. El.

KACZOR.

Hát legalább várjon meg. — Oda van, mint a' jó gondolat, melyet le nem írnak. De hát ez micsoda bankócsináló itt? Úgy áll, mintha utolsó betűnél rajta kapták volna. Az ifjú különben csinos; de képtelenül komor. 'S úgy látszik, mintha messziről szépem után láttam volna kullogni. Ha valami jó szerrel kivehetném belőle a' titkot.

HANGAI. Magában.

Mi kémlelődző 's untató had ez!

KACZOR.

Várási úr, valami finomúl kellene megszólítani. Kegyed-e vagy Ön? mert mivel magyar-

nak így illik szólnia; vagy éppen önkegyed? de ez már felette sok volna. Igaz, hogy most kegyére igen nagy szükségem van; de az ön függetlenebb, szabad emberhez illő 's férfiasabb.

HANGAI. Félre.

Már látom itt kell hagynom a' kamaszt.

KACZOR. Hangaihoz.

Ön nem lenne szives megmondani, ki az a' gyönyörű kisasszony, ki Óráját kihúzza. mintegy 8—10 minutum előtt erre által ment. Tudja ön, az a' setétkéék szemű, az a' szép?

HANGAI. Félre.

Oh! szép vagy angyal! szép a' rútnak is,
'S rád jönnek kívánsága gyúl.

KACZOR. Félre.

Én kérdezem, és a' fának felel. Csak már el ne vesztettem volna szemem elől; de az a' lator komorna egészen kizavart útamból. Hangaihoz. Ön jobban láthatta; úgy tetszik, erre ment?

HANGAI.

Nem, amarra.

KACZOR.

Mennykőbe is! a' víznek, a' tó' közepébe? Félre. Már csak magamnak kell végére járnom. Hangaihoz. Uram kalapja ferdén áll; igazítsa meg!

El.

HANGAI.

'S illyen majomhad űzi, hajtja őt!
 Fűszált 's virágot, mellyet lába ért,
 'S melly büszke lön, hogy őt emelheté,
 Ezen gorombák' olom lábai
 Tipornak el; melly léget ajka szi,
 'S mellytől pihegnek keble' halmai,
 Ugyan avval él e' csélcsep fajzat is,
 Azt szíja vulkán melle' hámorába,
 Hogy rossz dohány füst - 's még rosszabb szavakkal
 Megvesztegetve adja vissza majd.
 'S tán végre őt még birni is reménylik?
 Oh! kár a' rózsa vad tövisbokornak,
 Hitvány csehkőnek drága foglalat,
 Gyöngy vak csibének, véresének galamb,
 Hitlennnek egyház, bűnösöknek üdv,
 Szarvas bohóknak angyal arczu lány!
 Kell látnom őt; ez véghatározatom. El.

Vilma utóbb Lidi.

VILMA.

Itt végre bítorságban vagyok. Lidi, Lidi!
 hála isten, hogy jössz. Hát hogy vagy, hol jár-
 tál mit végeztél?

LIDI. Pihegve jő.

Ah! kisasszony, alig piheghetek!

VILMA.

Mi bajod?

LIDI.

Bajom? oh az elég volt. Azt gondolja kis-asszony, olly könnyű a' férfiakat rászedni? Dejszen! azoknak is van ám eszök.

VILMA.

Ki millyen, Lidi. Némellyikét túhegyen be lehetne adni egy fiatal szúnyognak 's könnyen elszállana vele.

LIDI.

Igaz. Ezeknél az ész nem nagy bőségben van; de mesterség volt úgy szólnom velök, hogy egymást észre ne vegyék. Látott volna csak kis-asszony, olyan voltam, mint a' horogra tűzött légy, mellyet minden felől hálfiak rángatnak. Egyik egy bokornál fogott el, másik csaknem a' vízbe gázolt utánam, mikor a' szigetben jártam, a' harmadik meg is akart csókolni; lélek, angyal, fecske, kincs, gyöngy, arány, gyémánt, minden voltam egy negyed óra alatt, 's legalább is hat jókora fülemnek kellett volna lenni, hogy mind meghalljam, a' mit mondanak, 's 12 szapora nyelvemnek, hogy arra választ is adhassak.

VILMA.

'S mi volt sikere nagy vesződésidnek?

LIDI.

A' legjobb a' mi csak gondolható. Nem akar-
nék hizelkedni; de mindnyájan el vannak ragad-
tatva.

VILMA.

Bohóságoktól.

LIDI.

Fülíg szerelmesek a' kisasszonyba.

VILMA.

Az nem jó volna, Lidi. A' fül nem ritkán
ostobaságot jelent, 's nekem nem nagy dicséret,
ha csak fülökig, az az ostobaságokig szeretné-
nek belém. Miért nem inkább fejtetőig?

LIDI.

Sőt azon is túl. A' szerelem' lángja össze-
esapott fejeik fölött 's ők egészen el vannak me-
rülve.

VILMA.

Az már veszedelem! De még is mit kérdez-
tek mindent tőled?

LIDI.

Hát, hogy hol lakik a' kisasszony, kicso-
da, hogy' híják, mi neve?

VILMA.

Hisz a' két végső egyet jelent.

LIDI.

Igen bizony! én is azt hittem; de ők más-kép tudják ám azt. Hogy hiják? annyit tesz nálok: polgár-e, nemes-e, gróf-e, vagy báró? Mi neve? no tudja kisasszony, az annyit tesz tulajdonképen mi neve, az az hogy Ligeti Vilma.

VILMA.

Ez finom különböztetés, Lidi; de nem gondolnám, hogy nagy okosságokban mind ezeket megfejtetted nekik?

LIDI.

Mentsen isten! Azt is kérdezték: él-é még atyja a' kisasszonynak?

VILMA.

'S vannak-e férfi testvéreim, osztozom-e velök? nemde?

LIDI.

Oh igen! illyet is kérdeztek.

VILMA.

'S még is olly mód nélkül szerelmesek belém! igazán mód nélkül! De minek e' fanyar tépelődés? Megmaradok első gondolatomnál. Sokat adnék érte boldogságomból, ha csak valamenyire is tudnám éreztetni velök, mit tesz a' gyengébb nemmel megvetőleg bánni. — Lakásomat megmondtad nekik?

LIDI.

Meg.

VILMA.

Azt talán nem kellett volna.

LIDI.

Jaj! hiszen nem is úgy mondtam ám meg, a' mint van, hanem úgy mint nincs.

VILMA.

Az az, fillentettél.

LIDI.

Félig meddig. Tudja kisasszony, mi a' bal szegleten lakunk, 's én a' jobb szegletet mondtam nekik.

VILMA.

Az öreg Katicza kisasszonyét? Ha nem volna bűn másnak baján örülni, szinte szeretném furcsa ötletedet. Bohó Lidi, hogyjöttél erre a' lator gondolatra?

LIDI.

Csak úgy, hogy valamit kellett mondanom, 's mivel Katicza kisasszony úgy is mindig könyvekből beszél szerelemről, halálról és házasságról; szereti a' furcsa historiákat, 's ezen kívül egész nap egyebet nem tesz, hanem sohajt, emberek szól, a' férfiakat dicséri, az asszonyok'

öltözeteit rágalmazza: gondoltam, jó lesz neki egy kis mulatságot szerezni.

VILMA.

Isten neki! már most meg kell rendelésiden nyugonnom. De minden esetre szemmel tartsuk őket; a' többiről majd otthon tanácskozunk. Nincs egyéb újságod?

LIDI. Hamisan.

Nincs.

VILMA.

Epen semmi?

LIDI. Eszmélést tétetve.

Volna; de elfeledtem.

VILMA. Félre.

Szeretném tudni mit csinál könyvemmel az a' barna ifjú.

LIDI. Félre.

Csak azt várom, hogy arról az alvó ifjúról kérdezősködjék.

VILMA. Félre.

Ha Lidit megszólítom iránta, azt fogja hinni, hogy belé szerettem.

LIDI. Félre.

A' világért nem mondok egy szót is, míg elő nem hozza.

VILMA.

Lidi!

LIDI.

Kisasszony!

VILMA. Kedvetlenül.

Menjünk, Lidi.

LIDI. Félre.

Ez már még is sok! Hallgatnék; de kifúrja az oldalamat! Már csak megszánom.

VILMA.

Igaz, te Lidi.

LIDI.

Igen ő —

VILMA.

Az a' —

LIDI.

Barna ifjú.

VILMA.

Láttad őt?

LIDI.

Igen, de mellyiket gondolja a' kisasszony?

VILMA.

Oktalan! — Félre. Azt sugja valami, hogy még látni fogom. — Jer utánam! El.

LIDI.

Oktalan? dejszen! tudom én mit teszek. Kis-

asszonyom — még ugyan nem merem bizonyosan állítani — de aligha mélyen nem pillantott a' barna ifjú' szemeibe. En pedig úgy viseltem magamat mint illik. Neki nem a' jobb sarkot mondtam ám; megmondtam a' hogy' van; mert olly szomorún, de olly igen szomorún állt magában a' fa alatt, mintha csak a' szélvész törte volna le onnan gyümölcsös ág' képeben. De most Vilma kisasszony után sietek, 's hogy megengeszteljem, egész úton a' barna ifjúról beszélgetek neki. El.

H a l o m.

R I G Ó. Gondolkodva jő.

A' választás megvolna; csak az a' baj, hogy kettőn áll a' vásár, 's nekem, köztünk maradjon, nem igen nagy reménységem van. A' leány szép, igen szép, és csalogató, de valami van magaviseletében, a' mi a' legszelídebb reménységet is visszadöbbsenti, 's mintha homlokára óriás betikkel az volna írva: Nem! Átkozott dolog! deák korom óta irtózom a' leczkétől 's kiszabott munkától 's ime mire juték! Ezen fölül, a' mint hamarjában megeshetett, egy kicsit belé is szerettem, 's már most olyan vagyok mint varjú a' száraz ágon: énekem is magam is szomorú. 'S ha

észreveszik rajtam, ments isten! a' világból is kicsúfolnak. Mi mennykőt tegyek már most! de im jönnek. Nem fog ártani, ha egy kissé megvigyázom őket. Legalább lesz mihez tartanom magamat. Elrejtezik.

G U T A.

Jó 's körül néz.

Senki sincs! szinte szeretem; mert egy kicsit rendbe kell szednem magamat. Én azt hittem, hogy a' házasságnak elébb utóbb meg kellvén lenni, mint a' halálnak, majd társaság' kedvéért a' legnagyobb kéjelemmel, minden szívháborító szenvedély nélkül által esem az egész tréfán, 's im a' dolog egészen máskép üt ki. Ha most tizedszer nem volnék halálosan szerelmes, azt kellene hinnem, hogy elveszek belé. De jó reménynyel Guta! Róma sem épült fel egy nap, 's még minden jól mehet. Lakását már tudjuk, a' többi következik. Azonban értődik, hogy társaim előtt jó arcot kell mutatnom, valami ollyfélét, mint ki játékban ezeret vesz, de kilencz ezer még zsebében maradt: tehát a' tépelődésnek, gondnak, szerelemnek 's a' tb. mindössze úgy kell állani a' jó kedvhez, mint egy áll a' kilenczhez. Hah! Kaczor! jó hogy előbb jöttem,

kikémlem, mennyire tartja meg egykedvűségét.
Nevetném, ha úgy járt volna mint én. El.

RIGÓ. Kitekintve.

Ez is meg van löve.

KACZOR. Jő

Felséges, isteni! 's merre asszony él,

Nincs a' nagy földön hozzá fogható.

Szent gondolat, hogy házasodni kell!

'S oh! boldog én, hogy feltaláltam őt,

Kivel dicsőség volna lenni a'

Homok pusztán 's a' fagynak bérczein.

GUTA. Kitekintve.

Uram isten! még bizony poetává is lesz.
Pedig ez előtt csak annyit értett a' költéshez,
mint az, ki venni akar, és sem pénze nincs, sem
hitele hozzá. Diák korában tollkésével a' pad-
szélen metélt be magának mértéket, hogy ahhoz
szabja verseit, hosszabbat vagy rövidebbet a' mint
kivántatott, 's gondolatjai olyanok voltak mint a'
medvebőr, mellyet anyja még ki nem nyaloga-
tott; de ideje, hogy csúffá tegyem elpuhulásáért.
Nem! még szólni akar. Oh Múzsák! Visszavonul.

RIGÓ. Félre.

Még ő csúfolódik!

KACZOR.

Mi szép az angyal! 's milly kéj, milly öröm

Olvasni szép szeméből biztatást,
 Melly azt jelenti, hogy Kaczor Dezsőnek
 Hét vármegyében legszebb hölgye lesz.
 Bizonyynyal ő szeret, 's engem szeret,
 Csak engem a' legboldogabb Dezsőt!
 'S ki lépteit felém igazgató,
 Jó gondolat, vagy isten lehetett.

G U T A. Előlép.

Talán háborgatom édes andalgásaiban a'
 boldog, a' legboldogabb Dezsőt?

K A C Z O R.

Á! Guta.

G U T A.

Igen! a' férhias, a' meg nem tántorodott Gu-
 ta, a' ki eszének most is sértetlen birtokában
 van, 's a' ki felette szégyenli —

R I G Ó. Kilép.

Hogy maga is épen olly árulást követett el,
 millyet most elég vakmerőn társának szemére akart
 vetni.

G U T A.

Mi a' villám!

K A C Z O R.

No ez bennünket szépen rajta kapott.

RIGÓ.

Oh! ti igen becses fiak vagytok; állhatatosak mint a' nádszál, kemény szívűek mint a' csirkeölő asszony.

KACZOR.

Elég, Rigó, elég! már megesett. 'S ez nem is tartozik a' fő feltételek közé.

GUTA.

De ha oda tartozott is, magában csekély hiba 's azért kár volna a' dolgot abban hagynunk.

RIGÓ.

Érdemes is veletek valamihez fogni! Tudjátok meg, én most egyenesen Jelenkorhoz megyek, 's vasárnap aztán elolvashatjátok az ujságot. Indul.

Guta, és Kaczor egymásra néznek.

GUTA.

Már most mit csináljunk?

KACZOR.

Ez az ember egészen neki bősziült. De mintha valami maradványt látnék itt a' fű közt. — Naploja! Fölveszi „26. April. A' város' erdejében dél után 4 óra 9 minutumkor erősen megszerettem egy fekete, vagy setét-kék szemű leányt.“

GUTA.

Haha! No ez már szép érzéketlenség!

KACZOR. Utána megy.

Hejh Rigó!

RIGÓ. Vissza jó.

No mi kell?

KACZOR.

Már mivel épen útban vagy a' Jelenkorkoz, igen szép volna tőled, ha egy fáradtsággal ezt is belé iktatnád; vasárnap aztán majd elolvasnók a' mi benne lesz.

RIGÓ.

Megijedve tapogatja zsebeit.

Mennydörgő! hisz az én naplóm!

GUTA.

Mit mondasz? Ebből egy igen érdekes elbeszélés fog kerekedni.

KACZOR.

Kétségkívül, és gyönyörködtető.

GUTA.

Es furcsa.

KACZOR.

Nem kevésbé mulatságos mint nevetséges.

GUTA.

'S épen olly különös mint meglepőleg új.

K A C Z O R.

Igen! és váratlan.

R I G Ó. Zavarban, félre.

Átkozom! erre épen nem voltam elkészülve. Már nem szabadulhatok. Velők kell czimborálnom, vagy akarok, vagy nem. Kaczor, Guta nevetnek.

G U T A.

Szó a' mi szó, Rigó pajtás, mi sem vagyunk derekabb emberek, mint te; de ne vedd rossz néven, ha a' fegyverrel, mellyel megtámadtál, egy kicsint visszasújtogatunk. De a' dologra most. Annyi bizonyos, hogy mindenikünk választott magának, 's így az első lépés téve van. Hogy reménységen kívül már egy kissé szerelmesek is vagyunk, az fogadásunk ellen látszik ugyan lenni, de mivel a' dolog' természetével még sem egészen ellenkezik, megbocsátható, sőt, szabad volna mondanom, örvendetes.

K A C Z O R.

Ebben igazad van, Guta. Szerződésünk' ezen cikkelyét hirtelenkedés alkotta; mert nemde, a' ki csak dohányzik is, szeretni kell neki a' dohányt, hogy jó ízűt dohányozhassék? A' ki torma húst akar enni, szeretnie kell azt, hogy jó ízűn ehessen; még a' sirásónak is néminémá-

képen szeretnie kell a' sirt, hogy jó kedvvel ássa meg. 'S ezeknél fogva a' ki házasodni akar —

G U T A.

Szeretnie kell a' leányt, kit el akar venni, hogy benne gyönyörködhessék. Rigó barátom, úgy van-e?

R I G Ó.

Kétség kívül. 'Ti most egy olly mélyen rejtett valóságot hoztatok napvilágra, mellyen mind e' mai napig senki sem kételkedett.

K A C Z O R.

Oh! barátom, azt nem lehet mondani. Azonban mi ketten vagyunk 's így ezen pontnak a' szerződésből ki kell maradni.

R I G Ó.

Miattam bizvást kimaradhat.

G U T A.

Olvasd fel, Kaczor.

K A C Z O R.

Írást vesz elő 's olvas.

„Minthegy minden dolog 's így a' szerelem is, csak bizonyos szabott időig tarthat, 's e' szerint azon szerelem, mellyet az ifjú leendő nője iránt a' házasság előtt érez, valóságos vesztegetés, jónak találták a' szerződők határozni, hogy nem szerelemből, nem szívből, hanem egye-

nesen a' világos és nyugott ész' tanácsa után fog-
nak házasodni, a' szerelmi indulatok' kifejtődését
pedig azon időre halasztani, melyre az a' gaz-
dálkodás' helyes szabályai szerint tartozik, tud-
niillik a' szent házasság' idejére."

G U T A.

Szinte kár ezekért az épületes sorokért; de
mivel az ezredes tapasztalást egy másik tapasztalás
legújabbán megszegyenítette, ki kell tö-
rölni.

R I G Ó.

Töröltessék ki.

K A C Z O R.

E' szerint már ismét jó renden volnánk.
Szerelmesek is lehetünk; házasodhatunk is, a'
nélkül hogy hitet szegjünk. Mi engem illet, érzem,
hogy a' legboldogabb halandó leszek. Kedvesem
java és szépe mind annak, a' mi asszony néven
ismeretes.

G U T A.

Tagadom. Az a' dicsekedés inkább hoz-
zám illenék; de én nem dicsekszem.

K A C Z O R.

Oh! barátom az én szépemnek olly gyönyörű
kék szemei vannak; de olly gyönyörű!

G U T A.

Kérem, az enyiméi még kékebbek.

RIGÓ. Félre.

Ha enyémnek mondhatnám, minden szem csak pislogó mécs az övéhez képest; de jobb ha hallgatók.

KACZOR.

'S az a' selyem haj! ah!

GUTA.

Kender, kender, Kaczor! ha az enyémet láthatnád. De ideje, hogy oszoljunk. Ne feledjétek, mához egy hétre itt gyűlünk össze. Indul meg vissza jó. Még egy szót hozzád, Kaczor. Te diák korodban nagy mestere voltál az esti zenének, minden a' ki szívet akart megindítani kegyetlen imádottjában, hozzád folyamodott, légy oly szives, ma este tíz órára szeretném szépeimet meglepni; különben is a' szerződés szerint tartozol segíteni.

KACZOR.

Szent gondolat, mi hódítóbb a' jól szerkesztett esti muzsikánál? Az éj' csende önként hallgatásra hiba fel a' lelket, akkor megzendülnek az isteni hangok, annak idejében elé áll a' hős, 's érző szívre talál. — Hanem mi a' tartozást illeti, tudod, legelőször magamnak tartozom; a' szívesseget? légy oly szives most egyszer nem

kivánni. Kiki magáért! Guta pajtás; mához egy hétre bizonyosan látjuk egymást. El.

GUTA.

Ez mennydörgős mohón neki vágat! De igaz van; legelőbb is magunknak tartozunk. Hanem a' többek közt Rigó pajtás, neked, mint afféle merengő embernek, jó gondolataid vannak; igen leköteleznél, ha néhányat belőlök valami szivrehatóképen versekbe foglalnál számomra.

RIGÓ.

Sajnálom; gondolataimra most magamnak is szükségem van; a' mi a' verseket illeti, azokat valaha igen sokat irtam, ha egyszer otthon meglátogatnál —

GUTA.

Mennyköt? azt akarnád, hogy hó után szánkázzam? Érdemes is rossz verseidért annyira fáradni!

RIGÓ.

Már nem tehetek róla, az úgy van.

GUTA.

Semmi! még azért megélünk. Isten veled Rigó! jó szerencsét a' gondolatokhoz.

RIGÓ.

Köszönjük.

GUTA. Mentében.

Illyen a' barátság! addig tart, míg szükségünk nincs reá. Se' baj Guta! audaces fortuna juvat! El.

RIGÓ.

Az esti zene nem rossz gondolat. Utána kell látnom, míg az időben tart. Tárczáját kiveszi 's ír. „Ma tíz órakor muzsikával fogok tisztelkedni Nro . . . a' jobb sarkon. NB. a' muzsika sziv-reható legyen!“ El.

MÁSODIK FELVONÁS.

Ligeti' Háza.

Vilma, Katicza, Lidi.

KATICZA Fölkel.

Ajánlom magamat, édes szép kis barátném.

LIDI.

Irgalom! még csak most kezdi a' bucsúzást,

KATICZA. Megfordulva.

Jó éjszakát. Ne fáraszsza [magát, angyalom.

VILMA.

Szívesen teszem.

KATICZA. Megáll.

Ah! hisz azt tudom, hogy szívesen teszi, maga kis angyal. De hiszen mi mindig jó szomszédok voltunk.

VILMA.

Soha sem bántottuk egymást. — Lidi! itt maradj.

LIDI. Szomorún.

Istenem!

KATICZA.

Soha sem gyűlölködtünk, mint szomszédok ezoktak.

VILMA.

Még csak nem is szoltuk meg egymást.

KATICZA.

Megszólni? ah lelkem! ki szólhatna magáról egyebet jónál és kedvesnél? Pedig — Sűgva. lássa, angyalom, az az ármányos rossz világ, azt tartja, hogy emberszólo vagyok, hogy reggeltől estig folyvást rágalmazok, hogy éjtszaka, mikor más jámbor csendesen aluszik, én álmomban a' holdvilágot is kiperlem szobámból, hogy még az idő sincs békében miattam, hogy az ellen is szüntelen kifogásom van. Ah édesem! pedig én olyan vagyok mint a' bárány.

VILMA.

Arról csak a' gonosz kételkedhetik.

KATICZA.

No lássa, édesem, minő méltatlanság! Múlt héten, csak képzeljék, egész ártatlanságomban

megyek a' váczi útczán, 's ki jön, szemközt? az a' nagy debella, Tormádiné, az a' felemás szemű; mert tudja, gyöngyöm, egyik szeme egészen fekete, a' másik barna.

VILMA.

Kinek az a' derék kapitány férje van?

KATICZA.

Volt, angyalom, volt! Szörnyűség! Magok azt sem tudják? Pedig már harmad napja, hogy el is temették. Ah édesem! ha tudnák, a' mit én tudok: az a' derék úr szomorúságában halt meg. Szegény ember azt hitte, hogy kedvese, a' híres Czenczi kisasszonyka csak 18 esztendő, azonban a' keresztlevélben 28 volt.

VILMA.

Ah! hiszen igen fiatalnak látszott.

KATICZA.

Huszon nyolcz, olyan igaz, mint hogy itt állok,

VILMA.

Lidi!

LIDI.

Ki az alatt el akart távozni.

Hiszzen itt vagyon.

KATICZA.

'S a' mi nevezetes, mikor legelőször megcsó-

kolták egymást, a' kedves asszonyság egyik fogát férje' szájában hagyta.

VILMA.

Hogy lehetne az!

KATICZA.

Hát ezüsből volt. Az ezüst drága jószág ugyan; de már fognak még is csak jobb a' csont. Lássák, édesim, senki sem hinné, nekem még minden fogaim megvannak.

VILMA.

Az nagy szerencse.

KATICZA.

Igaz, hogy még korán is volna; de a' dicsekedés nem illik. Hát jó éjszakát édesem, magának is Lidi. Hanem még egyet; azt akarom mondani, hogy mikor az a' szerencsétlen szép úr megtudta, hogy felesége 38 esztendő, mindjárt öszülni kezdett; mikor pedig az ezüst fog szájában vészett, azt mondják egészen elhalt 's azóta szavát sem igen vehették. Azt beszélik, hogy megbolondult volna; de azt már nem hiszem, nem hihetem. Ah lelkem, az az úr engem igen tisztelt, mindig cziczájának nevezett. De hogy el ne feledjem, hát képzelje édes barátném, a' temetés után más napon találkozom evvel a' drága asszonysággal; oly kevélyen járt, de oly kevélyen, hogy húsz lé-

pésnyire semmit sem látott maga előtt. Történetből egy taliga volt útjában, 's abban azokkal a hosszú póklábaival megbotlott. Én megsajnálom, minden ismerőseimnél elpanaszlom, hogy Tormádiné a' váczi utczában elesett; (mert, lelkem, bizonyosan elesett volna, ha a' taligás meg nem fogja) 's uramfia, hogy meghallotta, mindenféle azt beszélte rólam, hogy rágalmazó vagyok. De semmi. Az isten megbünteti érte. Jól aludgyék édesem, ajánlom magamat.

VILMA.

Köszönjük a' látogatást.

KATICA.

Ah lelkem, higye meg többször jónék, de lehetetlen. Jó éjszakát angyalkám. Aztán el ne feledje, lelkem, elolvasni az új könyveket. Minő régi historia van bennök. Ah! akkor volt a' világ. Egymás ölték a' férfiak az asszonyokért; leányokat ragadtak el, tengeren utaztak, vízbe fűltek, meg kiszabadultak. Meglátja, hogy olyat életében nem hallott.

VILMA.

Még ma hozzá fogok az olvasáshoz.

KATICA.

Tegye meg, lelkem, tudom nem bánja meg. Mondom —

VILMA. Lidihez titkon.

Lidi segits.

LIDI.

Katicza kisasszony! kocsi áll a' ház előtt.

KATICZA.

Jaj! mennem kell. Alig lép ki az ember a' házból, már keresik. Nem sokára látjuk egymást.

VILMA.

Csendes jó éjszakát kívánok.

KATICZA.

Szolgája édes szép barátném. El.

VILMA. Visszajő.

Hát téged mi lelt ma, hogy ilyen álmos vagy?

LIDI.

Ah édes kisasszony, inkább két álló hétig kenyér és víz mellett tollat fosztanék.

VILMA.

Nézzé meg az ember! Hát te jobb vagy mint asszonyod?

LIDI.

Valóban a' kisasszony' tőrödelme, ha nem országokat, legalább is egy igen jó férjet érdemel.

VILMA.

Szép jutalom. A' melly férjhez tőrödelem kell, az igen jó nem lehet. De már sötétedik, ideje

hogy esti sétánkhoz készüljünk. Úgy mondad, hogy éjjeli muzsikával akarnak megtisztelni.

L I D I.

Okvetetlenül.

V I L M A.

Ezen nevezetes látományt érdemes lesz közelebbről megtekinteni. Mi le fogunk menni, Lidi; készíts valami olly öltözetet, hogy ránk ne ismerjenek.

L I D I.

Ezer örömmel. Oh ez királyi multság lesz. Indul, meg visszajő. Igen, kisasszony; de hát ha az a' könyves úr is eljő 's nem leszünk itthonn?

V I L M A.

Ne legyen rá gondod.

L I D I. Félre.

Ne legyen rá gondod! ez azt jelenti, hogy egy valakinek annál nagyobb gondja lesz reá. El.

V I L M A.

Szeretném tudni, ki írta ezt a' könyvet. Szerencse, hogy még nyomtatva nincs, könnyen bepókhálózhatná a' világot 's légy helyett emberszivet fogna. De a' veszedelem talán nem is olly nagy. Hősöm, úgy látszik, az első ostromot már igen érzékenyen vette, 's hála Himfy' lelkes irójának! hajlandó pogányból kereszténynyé lenni.

Azonban furcsa lenne, ha végre a' térítő térítőnek meg! Nem, nem! még annak ideje van. A' leány' szabadsága különben is csak egy két évből áll, 's a' férfiak' bálványa, a' függetlenség, gyenge nemünknek kis időre 's csak azért adatik, hogy az alatt megtanuljunk, mint lehessen a' ránk jövőendő rabság' óráit tűrhetővé vagy kedvessé tenni. Azonban a' könyvcserét valahogy jóvá kell tennem; de most le a' szerencsevitézekhez.

Útca.

Guta, Kaczor és Rigó

Három felől egy időben közelítenek muzsikuskokkal,

KACZOR.

Csitt! hadd oszoljon szét e' csürhe nép.

Várjuk be, míg az éjnek ünnepe

Felváltja a' dologtevő napot,

'S a' szenderítő csend és tiszta bék

Beállanak, hogy meglepessenek

Szelid zenének múltó hangitól.

Vonuljunk félre, még korán jövőünk. Elvonul.

RIGÓ.

Vásár van itt, hogy ennyi nép tolong?

Hátrább barátim, várjunk jobb időt,

Utálom a' sok bámuló tanút. El.

GUTA.

Oh Pontius! melly háborgó vidék.
 Mit vár ez a' sok két lábú teremtes,
 Ez a' gizgazból összefoltozott had?
 Tán csak nem itt a' földnek közepe?
 De vissza, társak! el ne vesztegessük
 Paraszt fülekre a' szép zengeményt.
 Lesz még idő: hadd menjenek tova.

Elvonúl. Kaczor jó.

KACZOR.

Hiába! várni nem hagy ösztönöm.
 'S bár várjuk, nem tágúl a' gyülevés.
 Zendíts fiú! a' jó remény' nevében.

RIGÓ. Jó.

Már hasztalan, hozzá kell kezdenünk.
 Elé! elé! a' kisdéd ablak ott,
 Kit hangotoknak üdvözölni kell.

GUTA. Jó.

Penditsetek! nem várhatok tovább,
 'S ha majd az ablak' táját éritek,
 Megállapodjunk; mert ott van, kiért
 E' hódolásnak áldozatja kél.

Egyszerre megzendül a' háromféle muzsikai kar. Kaczor, Guta, Rigó haraggal a' közre rohanunk.

KACZOR.

Ezer villám! ki csúfolódik itt?

RIGÓ.

Alább a' hűrt! Én kérdelem azt, uram,
 Ki az, ki engem háborítani mer?

GUTA.

Ki kezdte itt e' hitvány czinczogást?

RIGÓ.

Menjen tovább, kinek más dolga van;
 Ne rontsa itt a' tiszta levegőt.
 Itt én tisztelkedem.

GUTA.

Meg én.

KACZOR.

Meg én.

Én e' helyet nem olesón engedem.

GUTA.

Menjen tovább, ki békeszerető!
 Én durvaságot tűrni nem szokom.

RIGÓ.

'S ez durvaság, uram.

GUTA.

'S ez bántalom,

Mellyért ön egykor véres számot ad.

KACZOR.

'S még véresebbet mindketten nekem.

Csufságokat csak vas törölhet el.

KATIGZA. Kinyítja ablakát.

Szent isten! oh a' drága férfitér
 Ne folyjon itt e' boldog ház előtt.
 Ah! lelkeim, ne küzdjétek miattam.
 Ezer szívem ha volna, 's mind arany,
 Nem tartanék csak egyet is magamnak,
 Felosztanám mind hármotok között
 Olly szent egyenlőn, mint a' mérleg oszt,
 Midőn középen csillapatban áll.
 De ah! ez egy szív vérzik hallani,
 Hogy évek által megkimélt erényét
 Egyszerre három kérő ostromolja.
 Béküljenek! mi szép a' békeség!
 Ah én elájulok, ha küzdenek.

Szilaj kaczagás alatt.

GUTA.

Huh melly Sibilla!

KACZOR.

Menyből hulltam-e,
 Vagy a' nehéz föld szállt alább velem?
 Angyalt kerestem, és banyát lelek.

RIGÓ.

Mi átkozottúl bal történet ez!

KATIGZA.

Ah édesim! szünjék e' háború.

En rendkívül elfültem, olvadok.

Sorsozzanak! 's a' nyertesé vagyok.

Ismét kacaj. Lidi egy lámpával átmegy a' színen 's azt az egymáshoz közel álló vágytársak' szemébe tartja.

G U T A.

Kaczor!

K A C Z O R.

Te vagy, Guta?

R I G Ó.

'S ti mit kerestek itt?

G U T A.

Haha! Rigó! hisz ez már románnak is sok.
Mi a' magas villám hozott ide benneteket?

K A C Z O R.

De téged is, Guta! hisz itt az én választot-
tam lakik.

R I G Ó.

Ne dévajkodjatok. Tán tréfa volt,
De annak már elég, vagy tán sok is.
Itt én vagyok honn.

G U T A.

Nem különben én.

Ím itt a' gyémánt, melyet én, ha élek,
Gyűrümbe foglalandok.

R I G Ó.

Itt az ág,

Mellynek virága csak nekem virít.

KACZOR.

Es itt a' tündér, melly leányra vált,
Hogy boldogitson minden más fölött.
De melly nyögés az ott az ablakon?

KATICZA.

Nem hallanak, hajh a' kegyetlenek.
Folyvást szilaj per hangzik fel fülemhez.
Nincs nyugtom, míg közöttük nem leszek;
Különben a' vér tengermódra foly. Behuzódik.

GUTA.

Hallátok őt? a' sárkány mit beszél.
Oh milly soká él nőben a' kívánság!

KACZOR.

Oh vén Saturnus, a' te lányod ez,
Fiúk helyett mért el nem nyelted őt?

RIGÓ.

Jerünk, jerünk. A' nép körül veszen.
Mi vagy csalattunk, vagy megtévedénk.
De most el innen! nincs tanácsra hely.

KACZOR.

Menjünk!

GUTA.

Sibilla néném! szép jó éjszakát. El.

Vilma, Lidi. Nevetve jönnek.

LIDI.

Ah! kisasszony, nem angyali multság volt-e ez?

VILMA.

Igen jól megy, Lidi; hála értte a' sorsnak és furfangos eszednek. De még nincs vége, 's mivel illy jól kezdődik, kedvem jön végig játszani. A' szerencsétlenek csaknem egymás hajába kaptak, 's muzsikájok épen olly zavart volt, mint fejök, melly azt kigondolta.

LIDI.

Nem hallotta kisasszony Katicza' sóhajtásait?

VILMA.

Azt nem hallani! szélmalmot lehetett volna velök hajtani. De, Lidi, tudod mit? neked velök találkoznod kell.

LIDI.

Kétségkívül.

VILMA.

'S megmondanod igazi szállásomat. Szeretném őket közelebből látni.

LIDI.

Félek hogy veszedelmesek találnak lenni; mert a' férfi közelről mindig veszedelmesebb. A' szép

szemek' csábító forgásai, a' még csábítóbb szavak,
a' szivreható esdeklés, hízeltő mondások.

VILMA.

'S hozzá az üres, elbizott sziv. Nem, Lidi,
czektől nem tartok. Szavaik' méze keserű mint
a' vad méheké, mellyek mérges füvekből szedik
élelmöket. De mintha jönének.

LIDI.

Katicza kisasszony.

VILMA.

Szegény! darvait keresi: mellyek álmából
felverték. Menjünk utjából; mert most halálra be-
szélné. El.

KATICZA. Jő.

Megálljatok; jövök, már itt vagyok.

Ah! senki sincs. Vagy álom volt-e ez?

Nem, a' világért! nem. Merő valóság,

Mind a' mit láttam, hallék és tudok.

Oh szerelem, melly indulat lehetsz te,

Hogy három ifjat felvesz ágyaikból,

'S téssz bujdosóvá éjnek éjszakáján,

Haragra egymás ellen ingerelsz,

'S kiért? ah érttem, boldogért!

Oh csillagok! ne nézzetek reám,

En egy szemérmes félénk lány vagyok.

Vajh! kik lehetnek ők, az édesek?

Az érttem égők, érttem küzködők?
 Ha tudnák szenvedésimet! De fel! gonosz
 'S rágalmazó az ember. Jaj nekem,
 Ha itt találnak, hírem oda lesz.
 Fel, álmodozni édes álmokat,
 Kiről 's miről? ne tudja senki is.
 Jó éjszakát ti éj, ti csillagok. El.

Vilma, Lidi, jönnek.

VILMA.

Elment. Most már szabadon lélekzhetünk.
 Szent isten! mi nagy mester az a' hiúság! letörli
 az évszámokat az emlékezet' asztaláról 's helyet-
 tők az ifjú kor' bohó képeit rajzolja rá. — De mi
 ez? nem ablakom alatt zengnek e' szelíd esti han-
 gok?

LIDI. Félre.

Sőt igen; mert azt mi rendeltük úgy.

VILMA.

Lidi! ha ezt a' te árulásod szülte.

LIDI.

Mentsen isten! Hát oda mindjárt árulás kell,
 ha valaki szerelmes lesz a' kisasszonyba, 's la-
 kására talál?

VILMA. Félre.

Ó az! közelebb megyek, hogy kihallgassam
 őt. Vilma, Lidi a' szín' belsejébe vonulnak.

HANGAI. Guitárral, énekel.

Ebren van-e, vagy lenyúgott

Az én kedvesem?

'S szép álmokba elmerülve

Szúnyad édesen?

Ah! helyette virrogatva

Ebren vagyok én,

Bolygva, lángban és bilincsen,

Új szerelmemén.

Hajh az elveszett idő! mig

Nem dúlt szerelem;

Hajh keserves nap! mióta

Lángol kebelem.

Az fagy, ez láng; az halál volt

'S néma dermedés;

Ez sohajból, gyötrelomból

Forró szenvedés.

Szebb, mint érző, ah ki békén

Alszod álmomat,

Párnáidba eltemetve

Boldogságomat;

Ébredj, add meg életemnek,

Mellyet már adál,

A' reményt is, dijt vehetnem
Szűd' irgalminál,

Hiába! zárt az ablak és siket
'S kietlenül setét. Csak egy sugár,
Csak egy kis nesz sem adja híremül,
Hogy hódolásom elfogadtatik,
Kegyetlen ablak! és te jéghideg,
Forró homokból olvadt üveg,
Mi bűnért vagytok ellenségeim,
Hogy jelt nem adtok esdeklő szavamra?
De innen többé nem távozhatom:
Lekötve tart őrgondu szerelem. —
Mi édes itt az éjet tölteni,
Hol ő vagyon; mi édes lenni itt,
Hol ő alig túl egy két öl' határán,
Dicsőségében minden bájinak,
Ártatlan álmok' karján szendereg!
Nem távozom, míg hajnal itt nem ér,
Leülök e' padon, kit jótevő kéz
Építe, sejtve tán, hogy eljövend
Az éji vándor rajta megpihenni
Az édes kinnak fáradalmától, Leül.

Vilma 's Lidi jönnek.

VILMA.

Lidi te! ki lehet az a' nyájas ifjú, ki abla-

kom alatt énekelt, 's most ott a' padon olly szomorún ül?

LIDI.

Ah a' szerencsétlen! Azt inkább a' kisasszony szívének kellett volna megjelenteni.

VILMA.

'S mi jogod van neked arra, hogy szívem' kötelességeit fejtegesd előttem, vagy általában hogy szívemről csak beszélj is?

LIDI.

Hát nem vagyok-e én a' kisasszony' titoknoka, 's belső dolgainak ministere?

VILMA.

Semmi titoknak 's ministersegről nem akarok hallani.

LIDI.

De az istenért! hiszen szíve csak van a' kisasszonynak.

VILMA.

Ahhoz neked semmi közöd. Hanem halld, egy tréfa jut eszembe. Mi el fogunk menni azon pad előtt.

LIDI.

Hol amaz úrfi szomorkodik?

VILMA.

'S beszélni fogunk Ligeti Vilmáról.

LIDI.

Az a' kisasszony maga volna.

VILMA.

Mentsen isten! úgy fogunk beszélni, mintha nem én volnék.

LIDI.

Ah értem! Felette sok szépet és jót fogunk magunkról elmondani, a' nélkül, hogy dicsekedők volnánk.

VILMA.

Mi haszontalan csevegés ez megint!

LIDI.

Istenem! hát rosztat beszéljünk?

VILMA.

Epen azt.. Szivetlen, érzéketlen, rögzött keménységemről fogunk beszélni.

LIDI.

Ah kisasszony! hisz az nem igaz.

VILMA.

Vakmerő!

LIDI.

'S aztán az a' szép úrfi kétségbe fog esni.

VILMA.

Hallgass. Úgy akarom.

LIDI.

Óh ha méltóztatik parancsolni, én olly ke-

gyetlen dolgokat mondok a' kisasszonyról, hogy magunk is elijedünk tőlök.

VILMA.

Reméylem azonban, hogy okosan választod szavaidat, mert a' tréfa is csak úgy érdekes, ha némi komolysággal vitetik.

LIDI.

Minden erőmmel rajta leszek, hogy olly szépen hazudjak, a' mint csak lehet.

HANGAI. Fölkel.

Mi vándor nép közelg? ah asszonyok!
Ezekről sincs mit tartanom.

VILMA.

Mínta beszédet folytatna.

Valóban

Ha a' derék ifjú, ki érzetit
Imént olly meghatólag zengte el,
Kinek vonásin, még az éjen át is,
Felírva látszik bágyadt szerelem,
Ha sejtené, milly szikla szívre lelt
'S kérlelhetetlen, megbántó negédre,
Ha csak gyanítaná, milly céltalan
Minden törődés 's fáradalmi gond,
Lebontogatná felvont húrjait,
'S a' vájt fa' keblét, melly olly édesen
Zengő panasznak adta hangjait,

Ezer darabra zúzná, vagy legott a',
 Mindent emésztő tűzbe hajtaná,
 Hogy égjen össze mind azon nyomorral,
 Melly a' nem kedvelt szeretőre vár.

LIDI.

Igazan, az a' Ligeti Vilma kisasszony olly
 kegyetlen, hogy a' cselédek sem állják. Minden
 héten más szobalányt fogad. Most egy Lidi ne-
 vezetű van nála, serény, tisztességes jó leány;
 de alig hiszem hogy hétig megmaradhasson.

VILMA. Lidihez halkan.

Hallgas, bohó! ne ollyakat beszélj. Nézd jön-e?

LIDI.

Oh igen! mozgásban van, mint az úrnapi
 harang.

HANGAI. Utánok indulva.

Mit hallok, Vilma, Vilma hát neve?
 Oh angyali Vilma, mind a' többiek
 A' bűnös Éva' lányitól születtek;
 De téged isten újan alkotott,
 Hogy lennél szebb, dicsőbb, mint minden, a' mit
 Nőnéven ismer 's tisztel a' világ.
 De kik lehetnek ők? Vagy ismerősei,
 Vagy tán kajánok és rágalmazók?
 Utánok! lelkem szomju hallani
 A' rosszat is, csak róla szóljanak.

VILMA.

Sajnálom őt. Úgy látszik nem hasonlít

A' többi férfiakhoz. Csapodár

És állhatatlan mind a' férfihad,

'S az oldalt, mellyből a' nő véve van,

Még most is úgy tekintí mint jogot

Uralkodásra hű nemünk felett.

De ő szelid 's szerelne érzemény,

Nem álombolygás 's forró véri láz.

Oh bár tudná, hogy mindez indulattal

Búnak vet ágyat, 's hosszú gyötrelmek,

Mellyekben ifjusága elmulik,

'S nem fogja tudni, mit tesz a' gyönyör.

HANGAI. Magában.

Oh hála! tiszta lélek! szántodért,

Mert én valóban szánandó vagyok.

LIDI.

Ah istenem! igazán sajnálatra méltó! Bezzeg

nem olyan Vilma kisasszony. Haragos, durczás,

mérge; az idő nem változóbb mint szeszélyei.

Képzeld csak, kisasszony, tegnap egy kedves

kanári madarának mérgében eltörte jobb lábát,

mert ruhájával a' szabó elkésett.

VILMA. Lidihez bosszúsán.

Hazudsz!

LIDI. Halkan.

Az istenért! el ne felejtse kisasszony, hogy most nem Ligeti Vilmaék vagyunk.

VILMA.

Igen! de hogy tudsz szólni olly vadat, Olly képtelent. Nézz vissza, jó-e még?

LIDI.

Úgy látszik, szólni akarna a' kissasszonnyal.

VILMA.

Maradj el egy kevéssé. El.

HANGAI.

Nem hagyhatom! Beszélnem kell vele,

A' jégszívűhöz ő legyen vezérem;

'S hogy lesz, reményt nyujt érzékeny beszéde. El.

LIDI. Félre.

Jön, itt van. Egy kissé hátra kell maradnom; de értődik csak annyira, hogy mindent kihallgathassak. Mentsen isten! hogy valami tudtom nélkül essék, az égbe káltana. — De íme Péter jó. Mit keres ez itt? Vajjon észre vesz-e?

CSÍSZÁR. Jó.

Uraim ide parancsoltak, hogy a' muzsika körül holmi szolgálatokat tegyek; 's mivel mind a' háromnak nem szolgálhatok, legjobb lesz, ha egyiknek sem fogadom szavát. Hogyan is? mindenik azt kívánja, hogy sarkában legyenek. De íme

az én tücsköm, az én cicádám! Hol mászkál ez itt? épen jó! Utamban legalább egy csókot kérek tőle, különben is tartozik a' titkokért, melyeket tőlem megtudott. — Kegyed itt, szép Lidi?

LIDI. Mintha megrezzene.

Ah Péter! majd elijesztettél!

CSÍSZÁR.

Ne! meg ne ijedjen kegyed. Én vagyok Péter, a' kegyed' 's minden jó szívek' Pétere, a ki különösen örvend, hogy kegyedet nem annyira színről színre láthatja, mint inkább a' kegyed puha kis kacsóit tapinthatja; mert lássa kegyed, a' setében inkább tapint az ember mint lát. Hát hogy van kegyed, angyalkám? Mi járatban van kegyed itt a' szabad ég alatt, ha szabad kérdenem kegyedet?

LIDI.

Oh te majom! hol tanultad már megint ezeket a' bohó beszédeket? Ha nem akarod, hogy itt hagyjalak, szólj isten' igazában.

CSÍSZÁR.

Mit hallok? hát te nem akarsz „kegyed“ lenni? Lelked rajta! Aztán, angyalkám, én azt nagy emberektől tanultam ám. Egyik uramhoz egy selyem szavú fiatal ember, meg' egy tetemes úr jár látogatóba; öröm hallani mi finomúl beszélnek

egymással. Utánözva. „Ah kegyed, olyan mint a' makk! kegyed kimondhatatlanúl hizik!“ Igaz, hogy néha azután ők is szint' úgy össze vesznek, mint más becsületes ember; de a' kegyed azért pontosan kijár, mint a' fizetés. „Kegyed igen goromba!“ mondá egyszer a' selyemszavú; „kegyed barom!“ felele a' tetemes; „ha valamit nem néznék — monda viszont a' selyemszavú — kihengeriteném innen kegyedet, mint egy gömböczt!“ Látod, Lidikém, így van ám az, mikor a' világ finomodik.

V I L M A.

No nekem elmaradhatsz ilyen finomságokksl. Kívül kiáltás. Péter!

C S Í S Z Á R.

Hallom; de nem megyek.

L I D I.

Hallod? hinak. Mondd el hamar, mi dolgod velem; mert én is sietek.

C S Í S Z Á R.

Hát Lidikém! én bizony csak egy kis csókért esedezném.

Kívül: Péter!

C S Í S Z Á R.

Mordózom! már nem maradhatok. No's Lidikém, kapok?

VILMA.

Mintha nem hallaná.

Holnap látogass meg, beszédem lesz veled.

CSÍSZÁR.

Igen, lelkem, de én csókolhatnálak ám!

LIDI. Mint fölebb.

Aztán, te Péter, el ne árulj uraidnak, hogy ismersz bennünket; mert úgy barátságunknak örökre vége lesz.

CSÍSZÁR.

Én árulnálak el? mit gondolsz! De már most nem állhatom hogy meg ne csókoljalak.

Kívül közel kiáltás hallik: Péter!

CSÍSZÁR.

Üvölts, üvölts! hogy megfakadj belé! Már menni kell. Lidikém, holnapig isten veled. El.

VILMA.

Jó éjszakát. — Szegény Péter, ennek is meggyült a' baja. De épen jól hozta a' sors, hogy ő szolgál mind a' három úrnál; tőle kitudom minden mozgásaikat. De most kisasszonyom után kell sietnem. Menni akar.

KACZOR, GUTA, RIGÓ jönnek.

KACZOR.

Megállj, ha azt a' csirke-életedet szereted, megállj. Lidi futni akar 's Rigóval találkozik.

RIGÓ.

Megállj! Lidi másfelé akar szabadulni 's Guta áll elébe.

GUTA.

Megállj! ne mocczanj.

LIDI.

Ah az úrfiak! bizony majd megijedtem.

KACZOR.

Hát, pipiske! így kellett bennünket rá szedned?

LIDI.

Én rá szedni!

GUTA.

Így kellett bennünket ahhoz a' süvöltő vén sárkányhoz bolondítanod?

LIDI.

Én bolondítani!

RIGÓ.

Felelj meg értte, hogy mertél bennünket jégre vinni?

LIDI.

Én jégre vinni!

KACZOR.

Úgy úgy! adj számot, ne tátogasd azt a' harcsa-szádat.

LIDI. Boszongodva.

Harcsa-számat! Kövesse meg magát az úrfi; nekem csak épen akkora szám van, a' mekkora kell, tudja? sem kisebb sem nagyobb. Még harcsa-számat! ha az úrfi szebbet nem tanult az iskolában, evvel jobb el sem kezdette volna. Lás-sa meg az ember. Sirni kezd. Harcsa-száj! Nekem azt férfi még soha sem mondotta. Menni akar.

GUTA.

Hohó! nem oda Buda. Itt marad a' leány-asszony. Adjon nekünk számot, mért tett bennünket lóvá.

LIDI. Sirva.

Hát mért lettek lóvá? én tündér nem vagyok, 's aztán nekem nincs harcsa-szám!

RIGÓ.

Nem arról van a' szó.

LIDI.

De arról van.

KACZOR.

No nem arról van szó. Én pontyot akartam mondani, annak elég kis szája van. Hanem most az a' kérdés, miért igazítottál bennünket ide a' jobb sarokhoz, hol ez a' vén Sibilla lakik?

LIDI.

Hát én a' jobb sarokhoz igazítottam magokat?

GUTA és RIGÓ.

Igen! igen!

LIDI.

Aztán igazán a' jobb sarkot mondtam volna?

MINDNYÁJAN.

Minden bizonynyal.

LIDI.

No úgy véghetetlen nagyot hibáztam, vagy az úrfiak értettek rosszúl. Hiszen a' bal sarokra kellett volna menni.

RIGÓ.

Úgy rémlik, mintha csakugyan a' bal sarkot mondta volna.

GUTA. Gondolkodva.

Harczháború! aligha nem a' bal sarkot mondta ám.

KACZOR.

Már bizonyos! a' bal sarkot mondta. Oh én birka!

RIGÓ.

Oh én ló!

GUTA.

Oh én szamár!

LIDI.

No lássák! Sirva. Aztán még is nekem van harcsa-szám, úgy-e? Ez a' köszönet, hogy az ember igazat beszél.

KACZOR.

No no! hiszen mondtam már, hogy az nem úgy volt gondolva. Hiszen te olly csinos egy darab vászonceléd vagy, a' millyen csak lehet; hanem azok a' szemeid átkozott hamisak. Azért is mielőtt megválnánk, igen szeretnék meggyőződni őszinteségedről. Először is tehát, hogy hívják kisasszonyodat?

LIDI. Durczásan.

Ligeti Vilma

GUTA.

Gyönyörű név!

RIGÓ.

Szegről végről tán atyafiság.

KACZOR.

A' név olly szép mint asszonya. Hanem mint győződhetünk meg arról, hogy itt a' bal sarkon lakik? hé!

LIDI.

Hát csak úgy, hogy kérdezzék meg a' házmestert. Épen most nyit kaput valakinek.

KACZOR.

Jól van; megkérdézem, de addig el ne bocsássátok. El.

GUTA, RIGÓ.

Megfogjuk. Két felől karon fogják.

RIGÓ. Sűgva.

Hát magát hogy híják, angyalom?

LIDI.

Lidi, szolgálatjára.

GUTA. Sűgva.

Mi neved, babám?

LIDI.

Lidi.

RIGÓ.

Pénzt nyom markába, sűgva.

Aztán, lelkecském, segítségemre legyen.

LIDI.

Minden bizonynyal. A' pénzt megtekintve. Ez
fősvény úr; csak egy pár rossz czipőre való.

GUTA. Szinte úgy.

Ha hiven szolgálsz, ezután is jó barátok leszünk.

LIDI.

Lekötelezett szolgálója. — Ez már szebben hangzik.

KACZOR. Jó.

Minden úgy van! Hanem leány —

LIDI.

Ah bocsássanak! hisz már mennem kell. A' kisasszonynak orvosságot viszek.

RIGÓ.

Mit mondasz!

GUTA.

Hát beteg?

KACZOR.

Orvosságot!

RIGÓ.

Oh hogy én az a' betegség lehetnék!

GUTA.

Oh hogy én az a' gyógyszer lehetnék!

KACZOR.

'S hogy én mind kettőtököt pokolba verhetnélek!

GUTA, RIGÓ.

Hóh frater! ez nem a' szerződés szerint volna.

KACZOR.

Sőt inkább! Csak nem kívánjátok, 'hogy örök-ké beteg legyen 's orvosságot igyék?

LIDI. Magában.

Most tán szabadulhatok.

KACZOR.

De megállj! mi baja asszonyodnak?

LIDI.

Ah azt nehéz megmondani! A' köszívűség ellen akar bevenni.

MINDNYÁJAN.

Köszívűség ellen!

LIDI.

Igen! de ha nem bocsátanak, úgy soha meg nem gyógyúl.

GUTA.

Hát mért nem szóltál mindjárt?

LIDI.

Megijedtem!

KACZOR.

Szegény liba te! Hanem, leány, mikor beszélhetünk veled? Mondd meg, különben nem szabadúlsz.

RIGÓ, GUTA.

Nem! addig nem szabadúlsz.

LIDI.

Mikor? hadd lássuk, holnap a' város' erdejében.

KACZOR.

Délután?

LIDI.

Igen.

KACZOR.

Jó, felséges, mink is ott leszünk.

LIDI.

Ajánlom magamat az úrfiaknak.

GUTA.

Aztán el ne maradj!

KACZOR.

Ne ám! Titkon. 'S ha részemre dolgozol, én jó urad leszek.

LIDI.

Arany! — kész szolgálója. — Ez hamis egy úr! El.

RIGÓ. Gutához.

Az átkozott, meg akarja vesztegetni.

GUTA.

Valósággal! az nem igazság.

RIGÓ.

Épen nem!

KACZOR.

No's? úgy tetszik, tisztában volnánk.

GUTA.

Átkozott tisztában! Mindhárman egyet szeretünk.

RIGÓ.

'S mi több, egyik sem reménylhet!

KACZOR.

Oh az még ezután válik el. Hanem mitevők legyünk most?

GUTA.

Azt senki voltaképen meg nem mondhatja.

KACZOR.

Valóságos öregbirói felelet.

RIGÓ.

Nem szinte; mert ez annyit tesz, hogy a' dolog igen nyomos, 's mivel az, azt itt el nem végezhetjük, hanem a' szeréncsedombra vele 's holnap ott vitassuk meg.

GUTA.

Bölcsen. A' szeréncsedombra!

KACZOR.

Abban maradjunk hát! holnap délután a' szeréncsedombra gyülekezünk.

'S te addig, alvóm! szépet álmadozzál!

Kaczor' szerelme olthatatlan ég!

RIGÓ.

Jó éjszakát, szelíd felvirradást.

Oh vajha álmod képemet mutassa,

'S szoktassa hozzá kegyre szívedet.

GUTA.

Jó éjszakát 's jó álmokat neked.

Ah ágyamon holtként fekvendem én,

Mert lelkem ott ül lágy párnáidon,

'S szép lábaidnál tölti éjjelét. El.

H a n g a i, V i l m a j ö n e k.

H A N G A I.

Ne mondja, oh csak azt ne mondja ön!
 Ha már kégyes volt szánni szenvedőt,
 'S részvéttel szóra bátorítani,
 Ne tégye pártütővé ellene
 Az egy reményt, mellytől még élte függ,
 'Melly földeríti a' setét jövőndőt.

V I L M A.

Sajnálom önt. E' forró szenvedély,
 A' hű ragaszkodás, melly nem szokott
 Betegség férfiaknál, szebb jutalmat,
 Szelidebb gyógyszerét érdemelne, mint
 Én nyujthatok. 'S bár elsőbb szavaim
 Nem voltak mondva önt busítani,
 Sőt nem, hogy azokat még csak hallja is;
 De már megesve, mit nem óhaték,
 Tudtára jutva, hogy reménye füst,
 Melly égnek indult, 's végre is csak a'
 Nehéz 's kietlen föld' színén enyészik,
 Mind ezt kimondva egyszer, mint valót,
 Bocsásson meg, ha vissza nem vonom,
 Nem vonhatom.

H A N G A I.

'S én még sem csüggelek.

Bocsássa meg nagyon hű érzetimnek,
 Hogy kétkedem, 's természet-ellenit
 Felőle még most hinni nem tudok.
 Mert hátha mind ez tévedt puszta hír,
 Melly a' világot csalni költetett?
 'S tán a' hidegség csak külső palást,
 De melly alatt jó 's érző szív dobog?
 Ijesztő lám ha zajg a' tenger is,
 De csendes mélyén drága gyöngy terem.

VILMA.

Hiú remény! Hisz' én ismérem őt,
 Az érzeketlent. Egykorú velem.
 Együtt aluttuk pályánk' éveit,
 Együtt a' bölcső' biztos szenderét;
 Együtt szívók az éltető tejet;
 Együtt játsztunk, együtt tanulgatánk.
 Úgy ismerem, mint szinte magamat.
 Nekem legelső gondolatjai,
 Legtitkosb érzeménye nem titok:
 Lelkében mint tükörben olvasok;
 De ott remény nincs, nincsen szenvedély,
 A' férfigyűlölést kivéve, melly
 Márványszívébe véste fel magát,
 Hogy vissza intsen minden hódolót.

HANGAI.

Oh mért oroz hát annyi bájta magára!

De meg ne sértse őtet semmi szóm:
 Még szíve most érzéktelen lehet,
 De mind ez nagy szerencse tán nekem.
 Még nem szeret, 's így hátra van szeretnie,
 Szeretni engem tán, hív hódolót.
 Oh semmi nincs, mit meg nem győz idő.
 Lassan de folyvást folydogál az ér
 'S végtére messze tengerekbe jut.
 Lassan de folyvást lenge szél ha fú,
 Nehéz hajókat új világba hajt.
 Lassan de folyvást csep ha hull alá,
 Kivájja még a' rögzött szirtet is.
 Magát az égnek ajtaját kinyitják,
 Ha tartós buzgalommal zörgetünk.
 Illy díjat várok én hűségemért.
 Legyen negéde jég, haragja tör,
 A' jég felolvad tűz' sugárinál,
 'S tör állandóság' pajzsán megtörik;
 'S kiszenvedett én győzők végre is,
 'S hosszas de édes kinu szomj után
 Az égi kéjnek helyhéből iszom.
 Ön kétli azt? óh szóljon, mit tanácsol?

VILMA.

Ha álom boldogítja, álmodozzék.

HANGAI.

'S ez mind csak álom volna hát?

VILMA.

Merő.

Es pusztá álom, pusztább semminél
 'S ártalmasabb; mert vért, velőt apaszt,
 Viharban kétség' tengerén vitorláz,
 És örülés a' rév, a' hol kiköt.

HANGAI.

Mit hallok? már is félőrült vagyok.
 Oh angyal, a' ki részvevő kegyelmét
 Mint ismeretlen árasztotta rám,
 Szánjon meg, mondja, szóljon mit tegyek.

VILMA. Félre.

Ha nem szeretném, szánnom kellene:
 De oh a' férfi csalfa, míg mozog:
 Álljon tüzet, ha szíve szinarany. Hangaihoz.
 Mondjon le róla!

HANGAI.

En lemondani?

Jól értem önt? én és lemondani
 'S ő róla? oh e' három gondolat
 Megsemmisíti még a' létet is.
 Hideg lemondás! tégedet heted nap
 A' nagy teremtés' ellensége gondolt,
 Miattad agg és romlik a' világ;
 'S ha végre összehamvadand, lemondás
 A' rettentő szó, melly a' pusztá ürben

Végetlen végig mennydörögni fog.

Ön, szép kisasszony, volt-e már szerelmes?

VILMA.

'S ha voltam és ha volnék?

HANGAI.

Ah nem úgy!

Bocsánatot, fejem, keblem zavart.

Azt kérdezem, nem szenvedett-e már

Balúl viszonzott szerelem miatt?

VILMA.

Nem látom a' czélt, melyre ön vadász.

HANGAI.

Csak az, hogy a' ki képzelhet lemondást,

Az a' szerelmet még nem ismeré.

VILMA.

Jobb, illetetlen hagynók ezt a' hűrt,

Mert rezzenése fájdalomra peng.

De már ha ennyit mondék, hulljon el

Érzelveimről a titoklepel.

En is szerettem 's boldog nem valék.

HANGAI. Magában.

Hát ő is szenved! oh szelid kebel,

Mi kéj benézni fájo titkaidba.

VILMA.

Szerelmem, mint vadonnak csermelye,

Köny és panasznak néma árja, folyt,

Nem látva és nem szánva senkitől,
Mig a' keservek' tengerébe fúlt.

HANGAI.

Oh angyal! áldva légy e' vallomásért,
Melly bár busító, túrni megtanit.
Oh mért az ádáz, a' ki kellemeivel
Lekötve tart, nem illy nemes szívű.
Oh mért alakját rád nem adhatom,
Dús lelkedet fel nem ruházhatom
A' tündér bájjal, mellynek rabja lettem,
Hogy birhatnálak százszor boldog én,
Mint lelki 's testi diszek' összeségét!

VILMA.

Uram, feledi, hogy én is nő vagyok.
'S ki mondta azt, hogy nálam Vilma szebb,
Hogy a' cserére rá is állanék?
Ez gúny, uram, 's nem vártam volna öntől,
Kinek lesujtott lelkén szánakoztam,
Hogy kellemimben kételkedni mer.
De tudja meg, Vilmája, bár minő is,
Ha szép, csak olly szép, millyen én vagyok.

HANGAI.

Bocsánat, ah bocsánat, szép kisasszony,
Ha szenvedélyem bántót mondatott;
Az nem szivemből, nem jött érzetemből,
Melly háladatnál nem tud egyebet.

Ki kétlené, hogy a' kit ennyi jóság
 'S léleknemesség' kincse gazdagít,
 Az testi kellemeiben szinte dús?
 Ki kétlené vonzónak a' szemet
 'S kedvesnek a' viritó arczókat.
 Mellyekben ifju 's nyájas lélek ül?
 Ön, bátor arczát fátyol 's éj fõdi,
 Hítem szerint a' nõk' dicsõbbike.
 De ah! nekem nincs több szép, mint csak õ,
 Csak az becses, mi õ hozzá hasonlít;
 A' kelleme' mértékét róla vettem,
 Es avval mérek, ahhoz illetem
 Mind azt, mi kellõ, drága és imádott.
 Ah! hozzá nincs hasonló, párja nincs;
 Sok volna kettõ olly magas remekbõl:
 Az a' világot ketté osztaná,
 És pártharagban ölné el faját.

VILMA. Félre.

Irigyeném, ha másnak mondaná.
 De lelkem! állj õrt, ellenséged úz,
 Hatalmasabb, mint hittem, hogy lehet.

Hangaihoz.

E' hév, uram, bár bántó is lehetne,
 Becsületére 's mentségére van.
 En megbocsátok a' dicséretért,
 Bár azt csapongó túlságnak hiszem,
 (Ennél kevesbet asszony nem tehet,

Midőn előtte más szépet dicsérnek)
 De már ha szenvedélye illy konok
 És változatlan, számoljon reám.
 A' mit barátság, régi ismeretség
 Foghatnak Vilmán, szívből megteszem.
 'S bár nincs reményem meglágyítani őt,
 El nem mulasztom tenni, mit fogadtam.
 És most —

HANGAI.

Ne még, ne hagyjon engem el;
 Most kezdek élni, most születtem újra;
 Oh hagyja zengni még e' szózatot,
 Mellynek hitemmé váltak hangjai.

VILMA.

Nem késhetem. Társakkal indulék
 'S már eddig várakoznak; menni kell.

HANGAI.

Ah hagyja hát csak azt az egy reményt,
 Hogy egykor még ez arcot láthatom,
 Ezt a' legtisztább lélek' tükörét,
 Mellyet kajánúl most az éj főd el.

VILMA.

Csekély dolog, de meg nem adhatom.
 Mit szólna Vilma hozzá? 's kell-e az,
 Hogy testiképen lássuk jötevőnket,
 Kit lelke' művén már megismerénk?

Jaj annak, a' ki lelki szép után
 Indúlva, testi bájra nem talált.
 Az kincset veszt el, lelke' jobb hitét.
 'S aztán, uram, mi már megalkuvánk,
 Azt mondta ön, hogy Vilma pártalan,
 Hogy olly remek szép nincs több a' világon,
 'S másodszor ezt nem illik hallanom.

HANGAI.

Oh hát nevét, csak azt a' szép nevet,
 Hogy hű szivembe zárjam, mondja meg,
 Hogy annyi közt egy kedves szóm legyen,
 Mellyhez remény és hálám kötve van,
 A' melly kimondva némává teend
 Minden nehéz és bús tartalmu szót.

VILMA.

Ismét csekélység 's meg nem adhatom.
 Tanácsom az: kémlelje Vilma' szivét,
 Ismerje meg, 's ha lassanként szelidül,
 Ha engedelkeny hódolásinak,
 'S ha végre tán, miről én kétkedem,
 Kivánt céljához jutna, tudja meg,
 Hogy mind azokban munkás én valék;
 Megemlékezzék akkor rólam is,
 'S ez minden a' mit elfogadhatok.
 De most, ha kérnem biztosan szabad,
 Hagyjon magamra 's kérdezetlenül.

De még egyet. Ha ön véletlenül
 Vilmával összejöni vágyna, holnap
 Együtt fogunk sétálni délután,
 A' váras' erdejében. Én leszek
 Ismertetőjük. 'S ott kívánatát
 Tán teljesítem. Isten áldja önt. El.

HANGAI.

Oh tiszta lélek, áldott női szív! —
 Most mit tegyek? határozatlanúl
 E' pártütő szív két szép közt haboz,
 Ott áll amaz, bálványúl a' világnak,
 Gyönyörre jegyzett, csábító alakban,
 De lelke' képét fátyol leplezi;
 Itt áll e' másik, lelke tündökölve,
 Mint a' dicső nap, ah de földi szemnek
 Fátyol borítja külső díszzeit.
 'S én balgatag, ki nem tanultam át
 Szerelmek' iskoláját, most bolyongva,
 Csüggedve járok tömkelegjein.
 De nem! tanácsa legyen a' vezér.
 Legelső gondom Vilmához bejutni,
 'S kikémlelem, szép külsejébe milly
 Lélek szorúlt; a' második, kitudni
 E' fátyolok' titkának bájszövőjét
 'S látnom, mi testet von szép lelke fel.
 Erő ne hagyj el, légy kalauz remény!

HARMADIK FELVONÁS.

Halom.

Kaczor, Guta, Rigó gondolkodva járnak
fel 's alá.

RIGÓ.

Az nem volna rossz gondolat.

GUTA.

Kitaláltam! Abban maradok. — Guta és Rigó me-
rengésök közben összeütköznek 's egymás' kalapját le-
verik.

GUTA.

Hohó, mennykőbe is! a' kalapom.

RIGÓ. Hőkölve.

Milliom! ez rossz jel. A' kalap az enyém.

G U T A.

Igen! de hol van hát? Midőn mindketten körül bámulnak, Kaczor jó a' két kalappal.

K A C Z O R.

No ti szépen elméláztatok. Leverik uram' fia egymás' kalapját 's lábam elébe gördül mind a' kettő; mi azt jelenti, szerencsétek az enyémnek meghajol.

G U T A.

Igaz! ez egy kis ügyetlenség volt; de te kalapjainkat fölemelted.

R I G Ó.

'S ez szolgálatot jelent.

K A C Z O R.

Vegyétek, vagy tököst ültetek belé.

G U T A.

Haneha fejedbe tennéd. Ide vele. Fölteszi. Huh beh ferde jószág! ez tudós fejre való.

R I G Ó.

Felteszi a' másikat, mellybe feje elmerül.

Segítség! Nagy nehezen kihúzza fejéből. Átkozott czinke-fogója!

G U T A.

Nono! csak nem lehet mindennek olyan cserenyemag feje, mint neked! Add ide! Elcserélik a' kalapot.

RIGÓ.

Soha! embernek akkora fej!

KACZOR.

Ne kötődjete. Az idő eljár, a' hét muldó-
gál, 's még úgy szólván mire sem mentünk.

GUTA.

Sőt kevesebbre a' semminél.

RIGÓ.

Jól mondod; ha azt a' fatalis szépséget meg
nem látjuk, sokkal jobban állnának dolgaink.

KACZOR.

Se baj! minek ide a' sopánkodás! Nem kezd-
hetjük-e az egész dolgot újra?

GUTA és RIGÓ.

Miért ne?

KACZOR. Bizodalmasan.

Különben is, köztünk maradjon, az a' mi
Dianánk nem valami ritka madár.

RIGÓ. Hamisan.

Épen nem.

GUTA.

Csakhogy épen leány. Mindennapi jószág.

KACZOR.

'S úgy vettem észre, festi magát. Félre. Vajha
elhinnék, hogy őket nyakamról lerázhatnám.

RIGÓ.

Az könnyen meglehet. De mi több, egyik válla magasabb, mint a' másik. Félre. Oh bár elhinnék!

GUTA.

Mit mondasz? Magában. Oh a' szamarak! ha tyúkszemeikkel néznének, nem lehetne rosszabbul látniok. Festi magát! válla emeltebb! De jól van, egy húrt kell velök pendítenem. — Fenn. Szó a' mi szó, barátim, én is vettem hibáját észre; bal szeme, úgy látszik, tetemesen kisebb a' másiknál.

KACZOR.

Tudod mit, Guta pajtás! te e' szerint lemondhatnál róla 's mást kereshetnél.

RIGÓ.

Igen, igen! mondj le róla Guta.

GUTA.

Én?! oh úgy nem játszunk.

KACZOR.

Igen! de egyik szeme kisebb mint a' másik.

GUTA.

Oh az nem baj! sőt épen úgy kell lennie. Nagyobb szemével szép tulajdonaimat fogja látni, a' kisebbel gyengeségeimet, 's így erényeim és hibáim mindenkor kedvező arányban fognak előt-

te állani. De mivel úgy sűrgetsz, nem látom át, miért te le nem mondasz róla, Kaczor?

RIGÓ.

Igazság! Kaczor, illő, hogy te mondj le róla.

GUTA.

Mondj le 's kettőnknek könnyebbé teszed az alkut.

KACZOR.

Én?

RIGÓ.

Igen, igen! hiszen mondád, festi magát.

KACZOR.

Oh, halljátok, a' festés magában a' nemesb művészetekhez tartozik; különben podig asszonyoknál sem rossz találmány a' festék. Ha király volnék, mind krétával iratnám be arczaikat, hogy a' férj az idegen száj' esókját rajtok megismerné.

RIGÓ. Félre.

Ez szilaj bolond.

GUTA. Félre.

Valóságos örült!

RIGÓ.

De lásd, Kaczor! ha a' barátság szent volna előtted —

KACZOR.

Nem akarok barátságról hallani. 'S ha me-

rem kérdeni a' barátság' ügyvédét, miért te le nem mondasz kedvünkért? Mi ketten a' dolgot könnyen tisztába hoznók.

G U T A.

Úgy van, Rigó! ha igazi bajtárs vagy, le kell róla mondanod. Különben is egyik válla magasabb, mint észrevevéd.

R I G Ó.

Csekélység! az alacsonyabb vállat banknótákkal fel lehet csaptatni.

K A C Z O R.

Tehát csak nem mondasz le róla?

R I G Ó.

Semmi esetre!

K A C Z O R. Gutához.

'S te sem?

G U T A.

Eszemben sincs.

K A C Z O R.

'S én természetes hogy nem. Ki is mondhatna le a' dicső — Félre, de nem árulom el magamat.

G U T A.

Oh a' kis tündér! Dehogy hagynám őt el akárki' barátságáért, nem egy monostorbarátért!

RIGÓ.

En őt soha, de soha el nem hagyom.

KACZOR.

E' szerint tanácskozásunk nem igen messze haladt.

GUTA.

Sőt igen! nyilvánosságra jött, hogy —

RIGÓ.

Mind hárman szerelmesek vagyunk belé, következőleg —

KACZOR.

Hogy mind a' hármunké lesz.

GUTA.

Úgy van! — Vagy a' tatárba is! nem úgy van.

RIGÓ.

Ohó! annak ellene mondanék.

KACZOR.

No én hát nem értelek, vagy rosszúl tanúltam a' logikát. Hát ha egyik sem akar róla lemondani?

GUTA.

Akkor —

KACZOR.

No's?

RIGÓ.

Tehát?

GUTA.

'Tehát azé legyen, a' ki a' leánynak leginkább megtetszik. Ostromoljuk mind hárman 's a' ki szerencsésebb, azé a' diadal.

KACZOR.

Ez mind igen szépen és okosan van mondva; de a' szerződés?

GUTA.

Már szerződés ide, szerződés amoda! én nem látok más menekedést. Félre. Hiszen ezek közül csak nem fog választani, ha szeme van!

RIGÓ. Félre.

Hát ha én tetszem meg neki?

KACZOR. Félre.

A' leány bizonyosan engem választ. Fenn. Tudjátok mit? Által látom, hogy egyéb kigázolás nincs, mintha a' dolgot szerencsére hagyjuk; a' mi a' szerződést illeti, már egyik pontjában módosítást szenvedett, miért ne a' többiben is?

RIGÓ, GUTA.

Igazság! ide vele!

KACZOR.

Itt van, 4. pont: Négy hét múlva hármas menyekző lesz. Ez tehát újabb végzésünk szerint kimarad.

RIGÓ.

Töröld ki.

GUTA.

Ki kell törölni.

KACZOR.

A' törlés megvolna. De egy aggodalom bánt. Minél tovább haladunk az időben, szerződésünk mind inkább fogy és vékonyodik. Tartok tőle hogy utóbb úgy összezsugorodik, mint a' szalonna bőre a' tűzön.

GUTA.

Igaz! az kurucz dolog. Lelkemre mondom, épen nem tudom, mit kellene ezen veszedelmes zsugorodás ellen elkövetni.

RIGÓ.

Azon könnyű segíteni. Tegyük helyébe egy új czikkelyt, tudniillik ezt: a' három menyekző helyett, úgy hozván magával a' sors, egy fog tartatni.

KACZOR.

Értődven, hogy kinek a' szerencse kedvezend, azt a' más kettő szóval és tettel segíteni köteles.

GUTA.

Jó. Föl kell jegyezni.

K A C Z O R.

E' szerint a' mai gyűlésnek vége. Tudniillik kiki lásson dolgához.

G U T A.

Vigan barátim! Ha mindnyájan feleséget nem viszünk is haza; de egy lakodalmat ollyat ütünk, hogy hét ország látta mását.

R I G Ó. Félre.

En jót reménylek, mert igaz szívem
Jót érdemel; szerencse el ne hagyj!

G U T A. Félre.

E' két bivalent én rászedem bizonynyal,
'S aztán busúljon a' ki rá szorúlt.

K A C Z O R. Félre.

Csak rajta! majd az epret én szedem
'S koplalni fogtok vendégségimen. El.

V i l m a és L i d i jönnek.

L I D I.

Már elmentek. Bízvást kijöhet kisasszony.

V I L M A.

Elmentek? Hála isten! ha tovább maradnak, végtére egy porczikám sem maradt volna ép. Még hajam' szálai is görbébbek lennének mint egyéb leányokéi.

LIDI.

Igazán! ezek goromba úrfiak. Már én is kezdek haragunni rájuk.

VILMA.

Csak most? Azt előbb illik vala kezdened. De tréfa nélkül, Lidi, nézz meg engem jól.

LIDI.

Mi jut eszébe a' kisasszonynak?

VILMA.

No csak te nézz.

LIDI.

Istenem! hisz én már annyiszor megnéztem a' kisasszonyt.

VILMA.

De nem úgy! most neked birói szemmel kell rám tekintened. Megfordul előtte. 'S hogy találsz? Hát egyik vállam csakugyan magosabb volna?

LIDI.

Ah! hogy ügyelhet olyanra. Csúfság férfinak olyat kigondolni.

VILMA.

'S egyik szemem kisebb?

LIDI.

Azért bőszút kell állani.

VILMA.

'S festem magamat!

LIDI.

Igen! de saját 's olly becsületes vérével, millyen nekik egész nemzetségekben sincs.

VILMA.

Hagyján! Lidi. Minthogy szépségem ellen voltak vakmerők pártot ütni, 's e' szerint asszonyfelség-bántás' bünébe estek, úgy hiszem, van jogom elégtételt venni. 'S azt venni fogok.

LIDI.

Vegyünk is! Már ez kiállhatatlan. Az én kis-asszonyomat így meggyalázní!

VILMA.

Szándékok, mint hallók, házunkkal ismeretségbe jöni. 'S ezt nekik könnyítenünk kell. Gondolj ki valamit, Lidi.

LIDI.

Igen! de hát mindig csak én gondoljak a' kisasszony helyett?

VILMA.

Hát miért volnál komorna? De most egyszer csak bölcs ítéletedet kérem ki; mert plánumom félig meddig kész. — Bátyám örökké szemrehányásokat tesz, hogy magamat a' férfiak irántigen rá tartom, hogy nem csak kérő, de még csak vendég sem mer házunkhoz közelíteni. Mit szölsz

hozzá, ha most e' három szilaj úrfit egyszerre nyakára csőditeném?

LIDI.

A' gondolat, csekély komornai véleményem szerint, igen jó; de módját még nem igen látom.

VILMA.

Meg fogod hallani, csakhogy itt már igen sok, ügyességedtől függ.

LIDI.

Nagy becsület! Számoljon reám a' kisasszony.

VILMA.

A' milly merészeknek látszanak a' mi szép uraink, meglehet, hogy az ismeretséghez nem igen tekervényes utat fognak választani; ha mind e' mellett városban nem lennének olly bátrak mint mezőn, nehogy a' tréfa későre haladjon, mindeniknek külön egy bátyámhoz szóló levelet kellene kezébe játszanod.

LIDI.

Értem; igen helyes! 's abban a' levélben csintalan dolgok fognának lenni.

VILMA.

Kétség kívül. De tartalmokat még ezután kellene kifőznünk 's egy biztos hallgató férfiú ál-

tal leíratnunk. — Hiszen, Lidi, neked szép ismeretségeid vannak.

L I D I.

Lesz szerencsém egy olly férfiúról gondoskodni.

V I L M A.

Másodszor —

L I D I.

Ah! az az alvó úrfi jön.

V I L M A. Fátyolát lebecátja.

Mit gondolsz, meg fog-e így fátyolon által ismerni?

L I D I.

Nem hinném. Azonban hogy annál biztosabban legyen a' kisasszony, engedje fürteit egykisé más alakba szednem. Fürteit igazítván. Így ni! Ez epedő bánatot, igen igen nagy szomorúságot fog jelenteni.

V I L M A.

Most vonulj el Lidi; én itt e' padon fogom őt várni epedő bánattal; mert hajművészi számolataidat csak nem akarnám szégyenben hagyni. Lidi el.

H A N G A I. Jő.

Itt láttam őt! itt lettem általa
Rögött pogányból ájtatos keresztény.

De ah! mi haszna változott hitemnek,
 Csak szenvedést ad üdvösség helyett.
 Kegyetlen ő! és megvető kevély,
 Minden szavával egy reményt öl el.
 De im ki ül befátyolozva ott,
 Gondolkodólag 's olyan egyedül?
 Nem ő, az édes ismeretlen az?
 Ah! fátyolának titka bájerővel
 Hódít magához, 's mintha egy világot,
 Sőt a' világok' mennyét rejtené,
 Nem hágy nyugonnom, míg fel nem fődöm.

Vílmához.

Bocsánatot, ha tán csalatkozám —

VILMA.

Ah engedelmet! el valék merülve.
 De jó hogy eljött, régen várom önt,
 Azt bánva csak, hogy kedvesb társaságot
 Nem hozhaték; mert Vilma nem jön el.

HANGAI.

Tudom, gyanítám. — 'S még is kedvesebb
 Alig lehetne társaság akárhol,
 Mint mellyben most vagyok.

VILMA.

'S még is lehetne hát?

HANGAI.

Nem, istenemre mondom, nem lehetne.
 Imént csak elmém' lomhasága szolt.

VILMA.

Miért e' túlság? Avval én elégszem,

Ha Vilma mellett engem túrni fog.

De most az egyszer tartozás hozott.

Igértem, és barátném e' fölött

Egy bizománynyal tisztelt meg. Talán

Ismerni fogja e' kis könyvet ön?

Egy kis könyvet mutat elő.

HANGAI.

Oh fájdalom! nagyon jól. Vajha míg enyém volt,

Hűbben követtem volna oktatásait!

Késő tanácsa most már nem segít.

VILMA.

Barátném, mint monda, véletlenül!

Cserélte azt fel Himfy' bús dalaival,

'S im vissza küldi és bocsánatot kér.

HANGAI.

Bocsánatot, midőn már ég a' ház!

VILMA.

És vissza kéri értte Himfyét.

HANGAI.

Oh szívesen! hisz a' mit Himfy érzett,

Azt én is érzem, én is szenvedem,

Csakhogy dühösben 's gyógyulhatlanul.

Szeretni, hajh! már könyv nélkül tudok.

VILMA.

Barátném tartozásnak vélte mind ezt
Személy szerint átadni, 's tette volna,
De hirtelen roszúl lett.

HANGAI. Gúnynyal.

'S lóra ült!

VILMA.

Uram, csalódik —

HANGAI.

Nyargalózni ment!

'S egypár csapongó vágatott vele!

VILMA.

Kimélni vágytam önt, de mint gyanítom,
Már nincs okom titkolni —

HANGAI.

Oh miért is!

Hisz én annál még többet is tudok.
Társnéja, jó kisasszony, nagy kaczer.

VILMA.

Ez már igazán több, mint mit én tudok.
Ön látta őt? és hogy fogadtatott?

HANGAI.

Nem szinte roszúl. Egy kevély mosolygás
'S szép illedelmes főhajtás után,
Vén únodalmas bátyjával hagyott.

VILMA.

Bátyám uramnak szép hízeltetés!

Hangaihoz.

'S eltávozott?

HANGAI. Kesernyésen.

Mondom, hogy lóra ült

'S kószálni ment két nyargaló vitézzel.

VILMA.

Féltékeny! 'S oh ez nem csekély hiba,

De mellyet minden asszony megbocsát.

Csakhogy nevelni, jónak, nem szabad.

Hangaihoz.

Szeszély, uram! 's ha Vilmát kedveli,

Ez egy hibáját nagyba nem veendi.

HANGAI.

Ez egy hibáját! már csak a' mit ön

Tisztelt barátném, (hagyja hinni ezt)

Csak a' mit ön beszélt el, mennyi az,

'S mennyit fogok még látni ezután.

VILMA.

Ez szép kilátás! Hangaihoz. Sajnálom nagyon,

Hogy ilyen tévedésbe vittem önt.

Mit én beszéltem Vilmáról, az inkább

Intés gyanánt volt mondva, és neki

Jobban diszül mint szégyenére válik.

Én őt keménynek mondtam.

HANGAI.

És kevély!

VILMA.

Nem mindenkhez hajló.

HANGAI.

'S még is tetszni vágy.

VILMA.

Hamisan meghajtja magát.

Az Éva anyánkról szállt ránk örökül.

HANGAI.

Oh ön nem olyan! Illy nő mint kegyed,

Díjúl lehetne mennylakónak is.

VILMA.

Sok tisztelet!

HANGAI.

De Vilma —

VILMA.

Őt bizonynyal

Most már pokolra kárhóztatja? nem?

HANGAI.

Ne értse félre szenvedélyemet.

Ő, meglehet, jó, csakhogy csapodár,

Hiú 's kevély: a' férfi báb neki,

Úgy vettem észre. Szíve szép üvegház,

De mellyben jégvirágok termenek:

Nincs benne élet 's éltető meleg.

VILMA.

Nem! már ez több mint elhallgatható.

Bocsásson meg, de egy látás után,

Nincs önnek így itélni még joga.
 En Vilmát jobban ismerem, 's ha ő
 Még nem szeretne, arról ki tehet?
 De azt tudom, ha egykor majd szeret,
 Szerelme mint az éjszakmutató,
 Rendülni nem fog tűz és vész között,
 Az egyhez híven, kit szívébe vőn.

HANGAI. Félre.

Nemes, nemes szív! Oh a' lelki dísz
 Mi százszorozva több a' testinél!
 Ki más' szerelmét így lefestheti,
 Az tud szeretni, oh az boldogit. Vilmához.
 Ön, jó, szelíd egy orvos 's gyógyszere
 Már jótévőn hat. Vilma nem hibás,
 Sőt jó és hű lehet, de boldog is,
 Mert illy barátnét birni nagy szerencse.
 De én Vilmától már kigyógyulék.

VILMA. Félre.

Azt nem szeretném! Hangaihoz. Hogy lehetne az?
 Hát ebből állna minden szerelem:
 Ma szikra tűz, és holnap jég? Uram,
 Ezt ön felől feltennem olly nehéz,
 Hogy szinte fáj: mert mellyik férfi hű,
 Ha még egy illy is, mint ön, ingadoz?

HANGAI.

'S van bizodalma hozzám? — Oh igen,

Oh higgye, én hű 's állandó vagyok,
De ahhoz csak, ki engem is szeret.

VILMA.

Azt érdemelni kell; mint tartozást
Egyszerre elfoglalni nem lehet.
Keresse kedvét: tán megnyerheti.

HANGAI.

Nem, értte többé lépést sem teszek.

VILMA. Félre.

Már csak dicsérnem kell szépségemet,
Különben pártot indít ellene. Hangaihoz.
Pedig barátném csinos egy leány.

HANGAI.

Óh szép, igen szép, nem tagadhatom.

VILMA. Félre.

Kifogytam; mit tegyek most? Ah igen!

Egy hódolóm volt, a' ki egykoron

Tetőtől talpig versbe foglalá

Szépségimet. Most majd hasznát veszem.

Hangaihoz.

Hajának fürti holló feketék.

HANGAI.

Mit ér a' haj hívságos agy felett,

'S azonkívül a' holló rossz madár.

VILMA.

Mint déli nap tündöklék két szeme,

'S csodálatos hogy bennök ég nyílik.

HANGAI.

Egy jó, nemes szív annál töhbet ér.

VILMA.

Szép ajki rózsák.

HANGAI.

Hervadók igen,

Mert csak ledérség' hangját rezgetik.

VILMA.

'S mint a' sugár, felnyúlik termete.

HANGAI.

De lelke nem sugár. — Oh hagyjuk el!

Léleknemesség nélkül testi báj

Oltár, minél a' hívságok' fia

Csalfényü bálványoknak áldozik.

VILMA.

'S ezek szerint ön nem szerette Vilmát?

HANGAI.

Szeretni véltem őt, de most tudom,

Hogy az csak vad láng 's bolygó tűz vala.

De nem! nagyon, nagyon szerettem őt,

Szeretni tudtam volna, mint soha

Szeretve asszony nem volt férfitől;

De hála, hogy szeretni megtanított.

Fogok szeretni, sőt ha illenék

Illy hirtelen változni férfinak,

Megvallanám, hogy már is szeretek;

De szenvedélyem' tárgya nemesebb,
 Dicsőbb; 's azon lesz minden fáradásom,
 Hogy, mint ohajtók szívkegyébe jutni,
 Úgy birtokára méltó is legyek.

VILMA.

'S Vilmát ön többé nem kívánja látni?

HANGAI.

Oh sőt fogom! Bátyáink ismerik
 Egymást igen rég, iskolás időkől,
 'S ezek kifőzték, hogy családaink
 Egy régi hires köz többől szakadtak.
 Rokon vagyunk, 's már bátya 's hűg. Jogom
 Van látni őt, 's az el nem lesz mulatva:
 De abból semmi sincs, hogy olly fanyar
 'S ábrándos képpel álljak ellenében.
 Vigan leszünk, sőt lóra is kelünk.
 Versent futandunk tüskön bokron át.
 'S ha majd kifárad és panaszkodik,
 A' nem szerelmes bátya jót kaczag.

VILMA. Félre.

Szép változás! Oh ő is férfi-szív,
 Mig kér, szerény 's jó; büszke lesz, ha nyert.
 De mit tegyünk? Ha isten elvevé
 Baloldaloknak legjobb csontdarabját:
 Értjük be avval, a' mi megmaradt.

HANGAI.

Ön elmerült? vagy nem javalja tán,
Hogy Vilma mellett olly sokat mulassak?

VILMA. Meglepetve

Nem — én — vagy úgy! — igen. . .

HANGAI.

Nem és igen! Félre. Jól értem! Oh igen,
A' jó, nemes szív érez és szeret.
És én — de nem! még szólni nem szabad,
Mig érzelmimmel számot nem vetek. Vilmához.
Tehát ne lássam Vilmát ne soha?

VILMA. Tettetve.

Ollyat kívánni öntől nincs jogom.

HANGAI.

'S ha volna még is, sőt mondom, ha van,
Kivánja hogy többé ne lássam őt?

VILMA.

Igen! Mintha megbánná, hogy elfeledé magát.

De nem, nem, én azt nem kívánhatom:

Töredezve.

Menjen hozzá és boldogítsa őt.

HANGAI. Félre.

Oh szerelem! a' te vallomásod ez.

'S én boldog illy nemes szívet nyerék. Vilmához.

Kedves kisasszony! most ohajtanék csak

Dús lenni minden jóban és erényben,

Most érzem csak, milly szegény vagyok;

Még is ha volna bennem annyi becs,

Hogy avval boldogítsak valakit,
 Az Vilma nem lesz. 'S most engedje meg,
 Hogy egy kegyelmét kérjem, szép kisasszony.
 Irántam már is sok jót tüntetett ki,
 Adósa még, már is bátor vagyok
 Ujonta kérni, olly remény' fejében,
 Hogy egykoron tán megszolgálhatom.

VILMA. Félre.

Itt a' kelepcze! már nincs menedék.

— HANGAI.

Ha mint vagyok, csekély portéka bár,
 De a' minek látszom, valóban az,
 Ha bennem ön, sok gyengéim között,
 Talált becsesb és jobb tulajdonokra,
 'S olyanra, mellyből egy szeretni képes,
 Szelid, nemes hölgy még erényt csinálhat,
 Engedje meg, hogy egyszer biztosabban
 Szólhassak önnek. Rendeljen napot
 'S helyet, hogy a' mit meggondolt ügyemből
 Ítéletére bizni szándokom,
 Elmondjam akkor. Teljesítse ezt,
 Ez egy 's utósó kértemet.

VILMA. Félre.

Oh hála isten! szinte megszorult
 Lélekzetem; hát még szabad vagyok.
 Leányszabadság nem tarthat soká. Hangaihoz.

Kérése nem nagy 's még is félni kell,
 Ha teljesítem, megszól a' világ.
 Azonban a' világ ne tudja azt.
 Én május' elsején korán jövök ki
 Egy társasággal, és ha akkor ön
 E' domb körül vár, egy pillantatig
 Megszökhetem tán.

HANGAI.

Hála, köszönet!

Dicső leányka, e' jóságodért. —
 'S most lássa Vilma, hogy vidéki bátyja
 Más arcot is mutathat mint szerelmest. El.

VILMA. Fátyolát félre hajtván.

Ő még sem olyan, mint a' többiek!
 Nem, nem; legalább ezt hinni akarom,
 Mig ellen nem mond a' tapasztalás. —
 De mint rokon, mint bátya eljövend
 Vilmának megmutatni, millyen ő,
 Ha nem szerelmes? Oh az nem megyen
 Olly könnyen mint hivé; mert Vilma is
 Őrt áll magáért! — Bájos lesz, lesz,
 'S tündérkedem, hogy vissza csaljam őt.
 'S ha végre Vilma nyer 's a' fátyolos lány
 Ismét feledve? Az sem veszteség,
 Akkor megint csak birtokomba jő.
 De nem! ha Vilmához tér újlag,

'S két élő nyelve szenvedélyt hazud
 'S állandóságot, melly csak pusztá hang,
 A' fátyol akkor megbántott hevében
 Olly titkokat fog felfödözni, hogy
 A' bátya is megrettenik belé.
 Azonban várjuk el; ha ezt kiállja,
 Én boldog akkor és övé vagyok.

LIDI. Jó, félre.

Meg kell adni kisasszonyomnak, hogy amúgy
 finomúl rá tudja a' férfiakat szedni. Ez a' ta-
 nácskozás egy kissé húzamosan tartott. Végére
 köll járnom; mert az csak szégyen, gyalázat
 volna, ha közbenjárásom nélkül találna férjhez
 menni.

VILMA.

Szegény Lidi! meguntad magadat.

LIDI.

Épen nem. Én a' kisasszony boldogságáért
 imádkoztam.

VILMA.

Boldogságomért? Hogy érted azt?

LIDI. Félre.

Bizony nem akarja elérteni. Fenn. Hát tud-
 ja kisasszony, csak úgy imádkoztam, mivel sem-
 mi dolgom sem volt.

VILMA.

Azt jól tetted, legalább addig nem estél kísértetbe. Hanem, Lidi, gondolkoztál-e a' levelek' kézhez juttatása felől?

LIDI.

Igen; de micsoda jutalmat szánt értte a' kisasszony?

VILMA.

Hogy te olly haszonleső vagy! De ne búsulj, a' jutalom nem marad el. Ha minden jól megy, Pétereddel kiházásítalak.

LIDI.

Péteremmel? Annyi mint az; Péter magában nem rossz legény; de a' házasság —

VILMA.

Ahhoz talán nem volna kedved?

LIDI.

Nem olly igen nagy, kivált ha a' kisasszony hajadon maradna; mert mi így hajadonokul igen mulatságos életet élünk; de mivel hihetőleg a' kisasszony el fog pártolni —

VILMA. Erőltetett nehezteléssel.

Lidi! te ma igen találmányos vagy.

LIDI.

Hiszen valamikor csak férhez fog menni a' kisasszony.

VILMA.

Az nem épen lehetetlen.

LIDI.

No lássa kisasszony! Mi csinálnék már én akkor a' hajadon világban egyedül? Azért köszönettel elfogadom az ígéretet, 's részemről, mi a' három vitéz házasulandókat illeti, eligazításokat jövőendő kiházásításom' fejében magamra vállalom.

VILMA.

'S én erre neked teljes hatalmat adok; de valamit még is szeretnék hallani terved' főbb vonásairól.

LIDI.

Legelőször is a' leveleket, melyeket a' kisasszony saját bölcs belátása szerkeztetni fog, leíratom, 's gondom lesz rá, hogy külön minde-
niknek kezéhez jusson.

VILMA.

'S azután?

LIDI.

'S azután, hogy vesződéseinknek vége szakadjon, mindeniknek más és más tanácsot fogok adni. Egyik mint egy poros tudós, másik czipősen és harisnyásan, pápaszemmel, a' harmadik

épen mint valami falusi agarász úrfi fog jöni pipásan és tűzszerszámosan.

VILMA.

Mind olly túlságok, mellyeket bátyám ki nem állhat.

LIDI.

Epen azért, legalább nem fogja a' kisasszonyt unszolni, hogy irántok barátságos legyen.

VILMA.

Mind igen jó; de elfogadják-e bohókás tanácsodat?

LIDI.

Oh az az én gondom! mindeniknek azt fogom mondani, hogy a' más kettőt megcsaltam, 's ez elég óvószer lesz, hogy a' csalást észre ne vegyék.

VILMA.

Felségesen Lidi! de szegény Péter nem tudom hogy jár, ha felesége olyan ravasz 's elmés lesz a' házasságban is, mint a' pártában volt.

LIDI.

Péter úgy jár, a' mint megérdemli. De ne méltóztassék elfelejteni, hogy ezt mind a' kisasszonyért teszem.

VILMA.

Igen, igen: de ég alatti tanácskozásainknak

már véget vethetünk. Honn is elég tenni való van.

LIDI.

Ehhez a' negyedik úrhoz nincs valami üzenete a' kisasszonynak?

VILMA. Félre.

Ez a' leány bizonyosan gyanít valamit. Valóban ezek a' komornák a' mi hévmérőink, mindent elárulnak. Lidihez. Semmi sincs.

LIDI. Félre.

Értem, azt maga végezte el. Vilmához. Mondhatom, hogy az az úr nekem igen tetszik.

VILMA.

Tréfaság! nekem épen nem tetszik.

LIDI. Félre.

De Lidi azt el nem hiszi ám!

VILMA.

Egyébiránt pedig, reményilem, lesz annyi eszed, hogy hallgatni fogsz.

LIDI.

Mint a' hal.

VILMA. Félre.

Vigyázni kell magamra; mert különben

Idő előtt elárul, 's vége lesz

Játékomnak, mely hasznosan mulat. El.

L I D I.

Vigyáznom kell, különben hírem, tudtom 's közbenjárásom nélkül belé szeret valakibe. Ez pedig komornának iszonyú gyalázat. El.

Kaczor' Szállása.

KACZOR.

Csak gonosz egy leány az a' komorna; annyira tudja a' szerelmeskedés' minden tekervényeit, hogy akár setétben elvezessen rajtok. Igen szeretem, hogy zsoldomba vettem. Azok az én együgyű társaim alkalmasint fukarúl viselték magokat; mert a' ház' titkait egészen kitárta előttem, a' nélkül, hogy nekik valamit szolt volna. Tehát egy öreg atyabátya van a' háznál, kiről a' különben is gazdag leányra örökség néz, 's ez az öreg bátya erősen magyar ember, szereti az úgy nevezett magyart; értem, valami olyan Mokány félet, olyan jó pipagyújtogató, agarász, szántóvető nemes embert. No ez nem is csoda, az ember öreg 's az izlés sokféle. Én ugyan a' betyárságot nem igen szeretem, 's ha annyi jó példányait nem láttam volna, alig hiszem, hogy utánazni tudnám, azonban egyszer nem a' világ. Társaim nevetni fognak, ha észre veszik, de én őket vissza ne-

vetem, 's természetes hogy arra igen nagy okaim lesznek.

Egy paraszt, nagy dörömböléssel bebotlik az ajtón.

PARASZT.

Szerencsés jó reggelt kívánok a' tekintetes úrnak, az isten sok testi lelki jókkal áldja meg, kívánom.

KACZOR.

Elég elég. Mit akar, honnan jön kend?

PARASZT.

Én bizony túl a' dunáról gyüvök, bárányokat hoztam eladni.

KACZOR.

Kár volt; birka itt is elég van. 'S aztán — én semmit sem veszek.

PARASZT.

Megkövetem, hiszen nem is azért gyüttem; hanem lássa tekintetes uram, hogy onnan hazul elindultam, keresztapám uram, a' biró ő kigyelme, épen akkor ment haza a' csárdából.

KACZOR.

No nektek szép birótok van.

PARASZT.

Megkövetem, nem! Este nyolcz órakor ment a'

csárdába, hogy onnan a' részegeskedőket haza parancsolja.

KACZOR.

'S maga részegedett le helyettök.

PARASZT.

Megkövetem, már akkor ki is alutta.

KACZOR.

Igen, de hát mi közöm nekem a' te kereszt-
apád urad bíró ő kegyelméhez?

PARASZT.

Úgy bizony. Csak ostoba ez a' falusi ember.
Hát hallja a' tekintetes úr; a' bárányok bégtek
már a' kocsin, lovaim be voltak fogva, én ültem,
's épen az ostorhoz fogék — mert lássa tens uram,
lovaim egy kissé hajtósak — keresztapám uram
épen akkor ért oda 's egyik lábát a' kerékagyra
tette, a' másik kezével pedig botjára támasz-
kodott.

KACZOR.

Az valóságos négykézláb ember lehet. No's
mit szolt?

PARASZT.

Úgy van, szolt és azt mondta: Hallod-e Jan-
kó öcsém, ha Pestre mégy, nézz körül a' Se-
bestyén' piaczán, majd ott egy kőszentet látsz.
Hát én körülnéztem, tekintetes uram 's a' kőszen-

tet meg is láttam. Azután azt is mondá keresztapám uram, hogy ha megláttam a' kőszentet, vessem neki a' hátamat, 's ne nézzek se jobbra se balra, hanem menjek egyenesen magam előtt. Hát én meg is vetettem hátamat a' kőszentnél, nem néztem sem jobbra sem balra, hanem mentem egyenest magam előtt.

KACZOR.

'S utánad kimaradt?

PARASZT.

Hát ki maradt volna más mint az árnyékom? Félre. Most ugyan megfeleltem magamért! Fenn. Azt is mondta aztán keresztapám uram, hogy menjek valami húsz lépést, azután forduljak jobbra 's addig menjek, míg valami ajtón be nem botlom. Hát én mentem is húsz lépésnyire, azután jobbra fordultam 's utoljára csak bebotlottam itt az ajtón, tens uram' engedelmével.

KACZOR.

Azt vettem észre.

PARASZT.

Mámost pedig isten' kegyelmébe ajánlom a' tekintetes urat.

KACZOR.

Hát, akasztófára való, te engem bolonddá

akarsz tartani? Botot vesz. Valld meg, mit akartál itt!

PARASZT.

Ne bántson a' tekintetes úr. Ismerjük mi már azt a' botfélélet a' falun, aztán nem is igen nagyon tartunk tőle: megszoktuk. Keresztapám, a' bíró, azt is mondta, hogy ha az ajtón bebotlottam 's ott talán megpüfölnék, föl se vegyem, hanem mikor már elvégezték, vegyem elő a' tarisznyám' fenekéről a' levelet 's kérdezzem meg, merre lakik az az úr, a' ki a' levélen föl van írva?

KACZOR.

Levél? Minden esetre jó lesz megnézni. Add ide.

PARASZT.

Megkövetem, itt van.

KACZOR.

Ligeti Sándor! Diadal, diadal! ezt magam fogom általadni. — No földi elmehet kend isten' hírével.

PARASZT.

Igen, de megkövetem —

KACZOR.

Kell bot? — De most lehetetlen haragunnom, midőn szerencsém illy kedvezőn szolgál. Tudod

mit, jó barátom? én a' levelet majd magam adom át. Pénzt ad neki.

PARASZT.

Értem, tekintetes uram. Félre. A' levélhordásért itt jól megfizetnek, pedig ezt 's még más kettőt csak itt Pesten kaptam; keresztapám uramé most is a' tarisznya' fenekén van; de hiszen annak is emberére akañok én, már most tudom hogy kell a' leveleket általadni. Keresztapám uram' szava egész egy szálíg beteljesedett, csak-hogya' hátamat meg nem esiklandozták. Nojszen! az még mind meglehet. — Mást nem üzen a' tekintetes úr?

KACZOR.

Köszöntöm a' bíró gazdát.

PARASZT.

Köszönöm igen szépen. Isten áldja meg a' tekintetes urat. El.

KACZOR.

Isten' hírével járj. — Már szerencsésebb napra nem is virradhattam volna. Ki tudja, a' levél minő fontos lehet? 's én annyira ki fogom tüntetni elveszhetését, hogy ez a' magában csekély szolgálat igen nagy érdemül fog tekintetni. Olvas. „T. ns. nemz. és vit. Ligeti Sándor úr több t. ns. várm. előkelő,, — még pedig előkelő és több;

hohó! ez nem csekélység! — „előkelő táblabírájának; nagy, nagyobb, legnagyobb sietséggel.“ Már nincs benne kétség, 's én a' levéllel tüstént, de tüstént útra kelek. Kopognak. Szabad is nem is. Ki mennykő háborgat? Ah! Guta pajtás, Rigó barátom. Hozott isten; de megengedjete, soká nem mulathatok.

G U T A.

Ne legyen aggodalmad, mi is mindjárt megyünk. Itt a' sarkon találkozáván Rigóval, egy pillanatra bejöttünk hozzád, meglátni élsz-e még, mert sehol sem mutatod magad'.

K A C Z O R.

Dolgaim voltak. — Többek között hogy tetszik neked ez a' tajték? Guta nézi.

R I G Ó. Félre.

Ettől leginkább tartottam, mert mindig a' legújabb divat szerint öltözött, hanem mint látom, most egészen magyar formába önti magát.

G U T A.

Szép!

K A C Z O R.

'S ez a' kostök?

G U T A.

Hatalmas; de Kaczor öcsém, te ma igen különösnek tetszel; feszes nadrág, rojtos bakancs.

KACZOR.

Juratus koromra emlékeztet, a' mi, úgy hiszem, mindnyájunknak kedves emlékezet. 'S én eddig is magyar ember voltam.

GUTA.

Az az, hiszen mindnyájan az vagyunk; de ez még is különös.

RIGÓ. Félre.

Szegény! alkalmasint nem tudja, hogy az öreg nagybátya, ki sokat a' külföldön 's nagy társaságokban élt, a' czipőt és harisnyát kedveli. Igaz hogy nekem ez soha sem volt mesterségem, mert gyermek koromban hallottam, hogy a' czipő és harisnya egyszer már igen rosztul járt Magyarországon; de mit meg nem tesz az ember jó remény' fejében?

KACZOR. Öntetszéssel mosolyogva.

Hát csak csodálkoztok ezen magyaros öltözetemen?

RIGÓ.

Biz az furcsa.

GUTA.

Igen feltűnő.

KACZOR. Félre.

A' boldogtalanok semmit sem tudnak, nem tudják, mi varázsereje van ennek a' magyar öl-

tözetnek már csak magában, hát még ha az öreg bátya' izlését oda gondolom — Oh felséges! Nem szánnám azt a' hamis kis szobalányt össze vissza csókolni, hogy semmit sem szólt nekik. — De mit látok? Rigó te igen csinos kezdesz lenni.

G U T A.

Egészen az új divat szerint öltözik.

R I G Ó.

Csodálkozom rajtatok. Hát a' falusi embernek nem az utolsó divat szerint kell a' városban felöltözni?

G U T A. Félre.

Szegény feje! Én majd csak egy poros tudós kabátot veszek a' zsibárodnál 's őket minden divatjaikkal 's rojtos magyarságokkal semmivé teszem. Oh az a' Lidi angyali teremtés! — No hiszen, Rigó barátom, az igen szép, hogy te divat szerint öltözől, hehehe!

K A C Z O R.

Igaz, úgy illik, hehehe!

R I G Ó. Hasonló jelentéssel.

Hehehe! Félre. Egy szikrát sem tudnak a' dologról. Hát ha még azt tudnák, hogy itt zsemben egy levél van, cito, citius, citissime! De arról a' világért sem szólok.

GUTA.

Hát hogy álltok a' Ligeti házzal?

KACZOR.

Nekem már egy távol ismerősöm megigérte hogy bevezet; holnap teszem ismerkedésemet — Félre. Még ma, most, mindjárt elmegyek.

RIGÓ.

Én tán holnap után kezdem látogatásomat. Félre. Egyszeribe futok, csak felöltözöm.

GUTA. Félre.

Holnap, holnap után! rákmenetel. Nekem egy kis papirosom van, melyet a' világ levélnek nevez, 's avval én még ma, de minél előbb bekopogtatok. Fenn. Én nem sietek, még némely dolgaimat végzem; de jó ajánlásaim vannak. Hahem az idő eljár. Isten áldjon Kaczor. El.

RIGÓ.

Megállj, én is megyek. Kaczor, viszontlátásig! El.

KACZOR.

Isten veletek. Jó szerencsét a' halászhathoz. Csakhogy elmentek! Szegény árva ficzkók. De ki tehet róla, hogy a' szerencse engem mindig különösen kedvelt? Most még csak széles lobogó szalagú kalapot veszek, 's fölteszem új öltözetemnek mintegy koronáját; azután Ligeti Vilma kisasszony' tőz gyökeres magyar bátyjának udvarlására megyek. El.

NEGYEDIK FELVONÁS.

L i g e t i' H á z a.

Vilma, Lidi

LIDI.

Jelentem, hogy a' levelek szerencsésen kézhez vannak adva.

VILMA.

De bizonyos is vagy benne?

LIDI.

Mint Péterem' hűségében. Épen egy levél-vivő parasztra botlottam, a' ki sokkal ügyetlenebb, hogysen gyanút ébreszsen. Azonkívül rábeszéltem, úgy adja által mint a' hazunnan hozottat, melly, mint mondá, tarisznyája' fenekén volt. Egy kis borralvaló bátorrá 's elevenné tette. A' mint az elsőtől kijött, meglestem 's átadattam vele a'

másodikat, 's ezután a' harmadikat is. 'S képzelje kisasszony, a' szerencsétlen ember még csak rám sem ismert. Először ifiasszonynak, azután leányasszonynak, végre pedig hugának nevezett. A' harmadiktól kijöttében mindjárt egy csapszékbe láttam menni, miből azt gyanítom, hogy úrfiaink örömeikben jól megajándékozták.

VILMA.

'S ennek hihetőleg szapora látogatás lesz a' vége. Előre mulat, mint fognak elbámulni levelek' tartalmán; de meg is érdeklik. A' ki örökös frigy' kötéséhez illy hideg szívvel járúl, az nem méltó semmi kiméletre. De a' tréfát mi csak innen a' mellékszobából fogjuk meghallgatni: únom a' rosszúl pengő ízetlen hízeltéket, mellyekkel hihetőleg ostromlanának. Azonban siessünk el, bátyám épen reggeli újságait jő ide olvasni. Bosszús lesz, ha háborgatni fogják, különben is, mint beszéli, rosszúl áll a' világ' dolga. El velünk Lidi. El.

LIGETI. Jó olvasva.

Ismét új gőzerőmű, hajó és kocsi egyszersmind, melly szárazon vizen egyiránt sebesen jár. Felséges találmány, melly népet néppel, országot országgal, 's világrészszel összeköt, Keserűn. 's nekünk rossz útaink, nyomorú, lovaink, fékte'en,

hidatlan Dunánk. Vajha minden ártalmas párát és gőzt, melly nálunk egész vidéket dögleletessé, melly sok ember fejét kevélységtől és butaságtól kába-tompává tesz, vajha mind e' gőzöket illyféle erőművek' hajtására kényszerithetnők; akkor — de nem! bocsáss meg nagy hazafi lélek, ki napszámosává szegődél hazádnak, bocsáss meg a' megrögzött panaszkodónak! gyors hajóid, mint jobb jövőnek hirdetői, már szegdelik Dunánkat, 's a' korán elkiáltott hajnal tán már hasadni fog. Kopognak. Szabad!

KACZOR.

Betyárosan öltözve belép 's körül néz, félre.

Uram ne hagyj el! hisz' ez igen is tisztos öreg úr. De már csak szerepemben kell maradnom.

LIGETI. Magában.

Ez is egy példány azon eredetinek vélt magyarokból, kik nyakok' hajthatatlanságában tartanak minden dicsőséget, noha még ez a' legártatlanabb faj, mert elég ép, hogy belőle faragni lehessen.

KACZOR.

Közelítve, ügyetlen bókolással.

Alázatos szolgája.

LIGETI.

Szolgája az úrnak.

KACZOR.

Ott künn azt mondták, hogy Ligeti Sándor táblabíró úr itt lakik.

LIGETI.

Ligeti Sándor én vagyok.

KACZOR.

Több vármegyéé' táblabírása?

LIGETI. Félre.

Szegény fiú. Kaczorhoz. Igen, igen.

KACZOR.

No úgy hát igen örvendek, hogy táblabíró úrhoz szerencsém van.

LIGETI.

Minden hímezés nélkül uram, mivel szolgálhatok?

KACZOR.

Oh kérem! én illy tisztos férfinak, mint táblabíró úr, csak engedelmskedni akarok.

LIGETI.

De még is valami dolga van uraságnak velem.

KACZOR.

Kétségkívül, különben nem háborgatnám táblabíró urat. — Hanem ne vegye rossz néven táblabíró úr, én ha fáradt vagyok, le szoktam ülni.

LIGETI.

Tessék, tessék! Rejtett gúnyyal. Én szeretem a nyiltszívűséget.

KACZOR. Félre.

Jó helyen vagyok. Ligetihez. Ezek az átkozott hegyes pesti kövek egészen megrontják az ember' lábát, de azt is csak a' becsületest, mert ez a' sok sehonnai úgy meg megy rajtok, mint a' hangya, majd elsodorják az embert.

LIGETI.

Igaz, kövezetünk nem mindenütt jó.

KACZOR.

Oh uram! falura, mezőre kell jőni, hogy az ember jó izút sétálhasson. A' kő kemény, de az az isten adta gyp csakúgy emeli az embert, ha rajta megy.

LIGETI. Félre.

Mit tegyek? még utóbb a' fa'usi élet' gyönyörűségeiről fog leczkét tartani.

KACZOR.

De majd el is felejttem. Fölkel. Én Kaczor Dezső vagyok, szolgálatjára.

LIGETI.

Örülök.

KACZOR.

Táblabíró ugyan még nem, de lehettem volna.

LIGETI.

Hisz' uraságod még fiatal ember.

KACZOR.

De kérem, még kölyök koromban meg akartak egy felső vármegyében tenni, hanem az esküvéstől megijedtem 's elillanék.

LIGETI. Félre.

Kár hogy kötélén nem vitték vissza.

KACZOR. Félre.

Átkozott szótalan ember ez. Már ketté kell vágnom a' csomót; mert leczkémnek szinte végén vagyok. Rút volna, ha hangomból ki találnék esni. — Táblabíró úrnak én egy levelet hoztam.

LIGETI. Félre.

Úgy! ez a' többi hát csak bevezetés volt. Kaczorhoz. Szabad kérnem.

KACZOR.

Nem! hallja meg előbb a' historiáját.

LIGETI. Félre.

Kiváncsivá akar tenni. Ez minden esetre eredeti egy ember. — 'S hát a' história, uram?

KACZOR.

Igen! milliom a' lelke! hát ahogy járok a' külső városban, nagy verekedés volt egy kurta-csapszék előtt. Én az ilyen verekedéseket nézni halálban szeretem.

LIGETI.

Szép mulatság.

KACZOR.

Hallja csak táblabíró úr, mindjárt vége lesz. Két ember czibálta egymást elébb tovább, végre az egyik tarisznijához fogott, úgy vágta azt a' másiknak fejéhez, hogy az mindjárt orra bukott; de bezzeg a' tarisznijából hullott a' holmi: szalon-na, kenyér, kulacs, apró pénz, a' mit a' körül-álló gyülevész hamar fölkapdosott, én ehhez a' levélhez jutottam, 's mivel a' paraszt részeg is volt, jobbnak gondoltam, ha magam ballagok el vele, 's im itt kezéhez adom táblabíró úrnak.

LIGETI.

Igen le vagyok kötelezve. Félre. No ez még sem egészen vadja az embereknek. — Sajnálom ha miattam valami bajba is keveredett uraságod.

KACZOR.

Csekélység! tyúkszememet ugyan apróra tiporták; de majd kiheverem, ha haza jutok. Félre. Arcza derülni kezd; de leányt nem látok.

LIGETI.

Uram, a' levél sietősnek látszik, engedel-mével.

KACZOR.

Oh kérem! táblabíró úr itthonn van. Hanem

viszont engedelmével én rágyújtanék; mert még ma pipa sem volt számban.

L I G E T I. Félre.

Már nem gátolhatom. — Tessék, tessék, mindjárt tüzet parancsolok.

K A C Z O R.

Köszönöm, az magamtól is kitelik. Rosz pípás az, a' ki tűzszerszámot nem hordoz magával. Kiüt és rágyújt.

L I G E T I. Félre.

Hallatlan ügyetlenség! Már mit csináljak vele? — Ezen levélben uraságod igen meg van dicserve.

K A C Z O R. Félre.

Mit hallok? — Ez már valóban váratlan szerencse.

L I G E T I.

Senkit sem bánt.

K A C Z O R.

Ha engem nem bántanak.

L I G E T I.

Jó gazda.

K A C Z O R. Félre.

Hogy tudhatja azt? — Nem vagyok adós, de más sem adós nekem; én az egész világgal békességben élek.

LIGETI.

'S hogy uraságod igen jó, becsületes magyar
ficzkó.

KACZOR. Félre.

Mi ez? — Mi tagadás benne, magam is azt
hiszem.

LIGETI.

'S nekem hinnem illik, mert igen hiteles kút-
föből tudom.

KACZOR.

'S az volna?

LIGETI. Olvas.

Alázatos szolgája Kaczor Dezső.

KACZOR. Félre.

Átkozott! ebben csalás fekszik. Tisztúlnom
kell. — Táblabíró úr!

LIGETI.

Kérem, még a' levél egyébről is szól. Ko-
pogás. Szabad!

KACZOR. Félre.

Oh hogy a' sárkány el nem repült avval az
átkozott levéllel! Mit látok? Rigó! Még csak ez
hibázott. Hová legyek! már csak végét várom.
Rigó nagy szelesen, hajlongások közt bejő, majd hü-
ledezve eláll.

RIGÓ. Félre.

Mennydörgő dolog! szinte kettőzik a' szemem ez alatt a' veszett üveg alatt, már most azt sem tudom a' kettő közül melyik micsoda, fiú-e vagy leány?

LIGETI. Félre.

Hát ez micsoda pille már megint?

RIGÓ. Kaczorhoz közeledve.

Ligeti táblabíró úrhoz van szerencsém.

KACZOR.

Kérem, amoda tessék. Félre. No ez is furcsa bogárrá lett.

RIGÓ. Félre.

Oda vagyok. Ez Kaczor' szava. Leveszi pápaszemét. 'S mint látom egész kéjelmében van. Megrá mer gyújtani. Veszedelmes találkozás; már most kivett minden készüléteimből, mozdulni sem merek miatta, mert kinevet. Legjobb lesz, ha átadom a' levelet 's máskor jövök. — Ligeti táblabíró úr?

LIGETI.

Én vagyok.

KACZOR. Félre.

Mit akarhat ez avval a' pilleöltözettel?

RIGÓ.

Bocsánatot, ha tán zavarom.

LIGETI.

Épen nem.

RIGÓ.

Nekem egypár pillantatra különös beszédem volna táblabíró úrral.

KACZOR.

Én tehát távozom.

LIGETI.

Kérem, tessenék maradni.

KACZOR. Félre.

Meg nem szabadulhatok!

LIGETI. Rigóhoz.

Nekem ezen úr előtt nincsenek titkaim.

KACZOR.

Nagy tisztelet. Félre. Még csúfolódik is.

RIGÓ. Félre.

Mit hallok? Hát már ennyire vannak? Titka sincs előtte. Oh én nyomorú!

LIGETI. Félre.

Bizonyos vagyok benne, hogy ez is valami szélkergető.

RIGÓ. Félre.

Már nincs hova lennem. Ligetihez. Egy levelet hoztam táblabíró úrnak. Hozzá jutásom igen különös, de abból csak annyit akarok mondani, hogy veszendőben volt annál, kitől által vettem.

KACZOR. Félre.

Mennykőt! úgy beszél, mintha csak én tanítottam volna rá.

RIGÓ.

Ezen véletlenség nekem alkalomul szolgál azon szerencséhez, hogy érdemes házával ismeretségbe juthassak. Átadja a' levelet.

LIGETI.

Igen lekötelez uraságod. Tessék helyet fogni.

RIGÓ. Félre.

Csak ez az irgalmatlan Kaczor ne volna nyakamon; egy, de csak egyetlenegy szó sem jut eszembe azokból, mellyekre otthon elkészültem.

KACZOR. Félre.

Hogy a' tatárba jutott ez ahhoz a' levélhez!

LIGETI Félre.

Ez különös! Bolondot járnak ezek, vagy engem akarnak avvá tenni? Olvas.

RIGÓ. Kaczorhoz haragosan.

Hát téged mi a' veszedelem hozott ide, 's épen most?

KACZOR.

De téged mi hozott ide? Nem látod, hogy én már régebben itt vagyok. Félre. Bár mehetnék!

LIGETI.

Tehát Rigó Jónás úrhoz van szerencsém?

RIGÓ. Megütközve.

Mi ez? Ligetihez. Részemről a' szerencse.
— De, engedelemmel, honnan méltóztatik nevet tudni?

LIGETI.

Saját leveléből, „legalázatosabb szolgája Rigó Jónás.“

RIGÓ. Félre.

Ez árulás!

LIGETI.

Uraságod engem tudósít ezen levelében, mellynek minden esetre kár lett volna elveszni, hogy uraságod sok országot világot látott.

RIGÓ.

Igen, én sokat láttam. Félre. Oh hogy a' szél el nem hordta azt a' levelet!

LIGETI.

'S hogy uraságod igen finom úr.

RIGÓ. Félre.

Ki nem állhatom.

KACZOR. Sűgva Rigóhoz.

Kicsinség! már én ezen régen általestem.

RIGÓ.

Engedelmet! nekem egy pillantatra távoznom kell.

LIGETI.

Kérem, tessék leülni. Nekünk még végzenivalónk van.

RIGÓ. Félre.

Kinpaddon ülök.

KACZOR. Félre.

Már én csak kaczagom az egész dolgot!

Kopogás. G u t a bejő. Kaczor és Rigó ijedve felszöknek 's félre fordulnak. G u t a egyenesen Ligetinek megy.

G U T A.

Ligeti Sándor urat, a' tudományok' buvárát, tudósok' barátját, és a' tudatlanok' megvetőjét, kinek hire, mint az olajfák' virágainak illatok, minden könyvszag-ismerő orrnak czimpáját olly kellemesen illeti, üdvözli a' Muzsáknak legkisebb szolgálja, törvények' doctora 's a' bölcselkedés' és szépművészetek baka.... Meglátvánt Kaczort 's Rigót, meghökkenve....laurusa. Csökkent hangon. Mi a' villám!

LIGETI. Félre.

Már ez még is sok egy napra. Alig hiszem hogy valamelyik bolondház nem rebellált, különben ezek hogy lehetnének itt?

G U T A. Bámulva, félre.

Hisz' az Rigó és Kaczor, még pedig mi vad öltözetekben. Már végem van, vége minden tu-

dósságomnak. — Mi a' lánczos gutát kerestek ti itt?

KACZOR. Félre.

Haha! Guta. — No te szépen felöltöztél.

GUTA.

Táguljatok legalább, nekem dolgom van itt.

RIGÓ.

'S ebben az ágról szedett kantusban?

GUTA.

Nekem evvel céljaim vannak. De menjetelek hát.

KACZOR. Gutához.

Hiszen mi mennénk, szegény ember.

LIGETI.

Uram, én várom beszéde' folytatását.

GUTA.

Ezerszer bocsánatot. — Ezen urak bocsúzni akarnának.

LIGETI.

Még dolgaink vannak.

GUTA.

Igen de nekem titkos beszédem van.

LIGETI.

Mind férfiak vagyunk. 'S ezen barátim ...

GUTA. Félre.

Oh hát úgy vagyunk!

LIGETI.

...Nem olyanok, hogy a' házból híreket hordjanak ki. Nemde?

RIGÓ. Félre.

Átkozott ember! Fenn. Oh épen nem.

KAGZOR.

Oh azt nem! Félre. Csak magam szabadulhatnék becsülettel!

GUTA. Félre.

Már csak átadom a' levelet, aztán tágu'ok; mert ez a' két majom tudom hogy kinevet, ha tudóskodni akarok. Lígetihez. Én igen szívesen gyönyörködném a' táblabíró úr' tudós társaságában, de azon szerencsémét máskorra tartom. — Hanem — Körülnéz, halkán. Ezen levél nem uraságodhoz szól?

LIGETI.

De igen! 'S hogy jutott kezeibe önnek?

GUTA.

Igen különösen. Félre — de nem szólhatok ezektől a' vad emberektől. Lígeti olvas, az alatt Guta társaihoz megy 's titkon perel velök, mintha őket ki akarná hajtani.

LIGETI. Félre.

Szakasztott mása a' két előbbinek, csak alá-

írása más. Itt valami titok lappang. Gutához. Guta úr tehát igen tudós úri ember.

KACZOR. Félre.

Mi rútúl meg vagyunk csalva.

RIGÓ. Félre.

El vagyunk árulva. — Hogy bámúl a' miszö-
vetséges társunk!

KACZOR.

Most jön a' hadd el hadd.

LIGETI.

Mondok, Guta úr igen tudós egy férfiú.

GUTA. Félre.

Ördög és halál!

LIGETI.

Mest tizenkettedikszer olvassa a' Bibliát. Kaczor és Rigó majd nevetkeznek, majd boszonzkodni látszanak.

GUTA.

Mit hallok?

LIGETI.

Tiszta papirost nem szenved maga előtt. Párizspápaít könyv nélkül tudja.

GUTA. Félre.

Csúffá lettem!

LIGETI.

'S huszonöt lábú rimes verseket ír.

GUTA. Félre.

Megpukkadok. Rigóhoz és Kaczorhoz. Megöllek, ha kinevették.

LIGETI.

Rejtett-szavakat küldöz a' Hasznos Mulatságokba. Nemde?

GUTA.

Igen, igen! Félre. Csak ezek ne hallanak! Fenn. De, ha szabad kérdenem, honnan méltóztatik mind ezen szép dolgokat tudni?

LIGETI.

Igen hiteles embertől, Guta Pongrácz úrtól.

GUTA. Félre.

Ez árulás. Ligetihez. Én nem vagyok Guta.

LIGETI.

Az különös volna. A' levél így szól: „Tudós szerénységem miatt, melly szólani tilt, magam vagyok bátor levelemet általadni, tisztelő szolgálja Guta Pongrácz.“

GUTA. Félre.

Megfoghatatlan! Fenn. Uram, engem a' guta kerülget, távoznom kell: különben még meg is üthet.

LIGETI.

Ej! maga magát csak meg nem üti az úr. Azután a' levél szerint nekünk még egy igen

nagy dolgunk van. — Tessék leülni, üljenek le uraságtok is. Leülnek egymást bámulva. Mi, úgy hiszem, ezentúl is jó barátok leszünk. Bekiált. Vilma, Vilma! Mindnyájan ijedve felszöknek üléseikből.

KACZOR. Félre.

Oh Jupiter!

GUTA. Félre.

Még csak ez kellett!

RIGÓ. Félre.

Oda vagyunk! Lidi jó.

LIGETI. Lidihez.

Küldd ide Vilma kisasszonyt. — Hugomat fogom bemutatni az uraknak. A' dolog különben is őt illeti, ő határozzon.

KACZOR. Félre.

Most merevenség ne hagyj el bennünket! Ligeti fel 's alá elmerülten jár, azalatt ajtó nyílik 's Katicza belép, de meglepetve némán megállapodik 's meghajtja magát.

LIGETI.

Mínta Vilmához szólna.

Édes húgom, a' te szerencséd hármával is jár. Ezen érdemes urak, kiket itt előtted látsz, hozzám egy levelet írtak, Katicza örömbámulással hajtogatja magát. 'S hogy az legbiztosabban kézhez is jusson, magok adták által.

GUTA, RIGÓ, KACZOR. Magokban.
Ördög és halál!

LIGETI.

Ezen leveleikben Kaczor úr. Rámutat. Rigó úr,
's Guta úr, szép kezedet kérik. A' vélt Vilmához
fordulva, midőn Katiczát látja, visszahökken. Ah Ka-
ticza kisasszony! Félre. Mi a' veszedelem hozza
most ezt ide?

GUTA, RIGÓ, KACZOR.

Oh szégyen!

KATICZA.

Ah! maga hamis szomszéd úr, millyen ki-
sértetbe hozza a' jámbor szívet. Alázatos szolgál-
lója, kedves szomszéd úr, alázatos szolgálójok.
En Vilma barátnémat keresem.

LIGETI. Félre.

Hogy ezt is most hozza a' sárkány! Kati-
czához. Tessék leülni, Vilmát mindjárt ide hozom.
Félre. Bizony még zavarba hoznak; de hol is ma-
rad az a' leány olly soká! El.

KACZOR.

Ez hallatlan árulás, erről beszélnünk kell.

RIGÓ.

És boszút állanunk.

G U T A.

Hallatlan boszút kell állanom.

K A T I C Z A. Magában.

Gyönyörű társaság. Ah istenem! tán ezek voltak szivem' háborgatói. De milly szomorúk a' lelkeim, nem is mernek rám nézni, bátortalanok. Guta, Rigó, Kaczor kisuhaznak. Már csak meg kell őket szólitanom. Fenn. Különös szerencsémnek tartom — — Uram segits! hát hova lettek olly hamar? hova mentek? mért mentek el? Ah, egy idő óta csak úgy enyésznek előlem a' férfiak!

L i g e t i ' s V i l m a j ö n e k.

L I G E T I.

De csak te jőj elő, látnod kell őket. — Mi a' halál! kisasszony, hova tette vendégeimet?

K A T I C Z A.

Én hova tettem? — Ah, tehettem volna csak őket a' hova szeretném! Virágcserepbe ültettem volna, hogy ott nekem örökre, de örökre virágozzanak.

V I L M A.

Hiszen, édes bácsi, itt senki sincs.

L I G E T I. Félre.

Ez még is különös. Szörén szálán oda vannak, ez meg itt ábrándoz szegényke. Katiczához.

De szomszéd asszony itt volt, csak tudhatja hova lettek?

KATIGZA.

Lelkemre mondom, nem tudom. — Jó reggelt magának, édesem. — Hát hallja csak szomszéd úr, mikor engem azon három ifjúval itt hagyott, természetes, hogy rájuk sem mertem nézni szégyenletemben.

LIGETI. Félre.

Azt még eddig nem vettem észre.

KATIGZA.

De mivel láttam, hogy ők is mód nélkül szemérmesek, utóbb csak erőt vettem magamon, hogy rájuk pillantsak, 's uram ne hagyj! mit kelle látnom!

LIGETI 's VILMA.

Ugyan mit?

KATIGZA.

'S hát semmit, lelkeim. Már akkor nem volt mit látni, mert a' három tündér ifju eltűnt, elenyészett, oda volt.

VILMA.

Ej, édes bácsim, maga engem kizavar dolgaimból, hogy kérőimnek bemutasson, 's most üres helyöket találok.

LIGETI.

Szép kérők, nem merik bevárni a' menyasszonyt. De ne búsulj húgom, épen nem vesztesz, hogy nem látod őket; olly ferdére csigázott három majmot ritkán láthatni együtt.

KATICZA. Félre.

Minő rágalmazás!

VILMA.

Már édes bácsi megbocsásson, de azt nekem illenék megítélnem. Bácsi mindig avval gyötör, hogy a' kérőket elijesztem a' háztól, 's most maga idegeníti el őket szigorúságával. Pedig ki tudja, milly szerencsémtől fosztott meg ez által? Jövendőre kikérem, hogy kérőimmal legalább magam is beszélhessek.

LIGETI.

Leány, leány, te aligha nem hamiskodol. De hiszen majd végére járok dolgaitoknak. Azonban kérőid' leveleit általadom, mulasd magad' velök. 'S most isten veletek! nekem szórakozásra van szükségem; mert ez a' bohó társaság egészen megzavart. Még egyszer mondom, ilyen kérők ne jöjenek többé; mert klastromba viszlek. El.

KATICZA.

Édes kis szomszédném, én is ajánlom magamat.

VILMA.

Hát illy hamar?

KATICZA.

Ah kincsem! tudja, hogy én szívesen mulatok magánál; de — Félre. meg kell néznem merre mentek — most már nem maradhatok.

VILMA.

Igen sajnálom, beszédem lett volna.

KATICZA.

Beszéde? miből áll, angyalom? ah hiszen tudja, hogy örömet hallgatok. Félre. De nem maradhatok, hát ha hozzám mentek, ide csak tévedésből jöhettek; mert különben mért futottak volna el Vilma elől? Fenn. Tüstént jövök, angyalom, de tüstént; csak egy pillantatra haza tekintek. Ajánlom magamat.

VILMA.

Elvárom önt.

KATICZA.

Várjon is, mert azonnal itt termek. De, kedvesem, vigyázzon magára, ezen ifjak nem úgy mentek el, mint más ember szokott. Az illyek el is szokták ragadni a' fehérszemélyt, ha másképp nem férhetnek hozzá. Ah gyöngyöm! ne hagyja magát elragadni; de ha aztán még is elragadják, ájuljon el, mert ez a könyvekben is így van. Ah!

ha engem ragadnának el, én karjaik között ájulnék el. Pá angyalom, mindjárt vissza jövök. El.

VILMA.

Szegény Katicza! mivé lett a' könyvek' olvasása által! Egy gondolatom ötlik, mellyel tán magamon is segítenék, őt is kigyógyítanám veszedelmes képzelgéseiből. Ha őt általok el tudnám ragadtatni! Lidi jó. Hah Lidi! láttad őket?

LIDI.

Soha olly iszonyú dühben, mint most. Szegény házmesterné, most is a' kapu alatt jajgat; lerohantokban agyon gázolták szerencsendiós kappanát. Én hogy úgy ne járjak, mint a' szegény megboldogúlt kappan, a' kapu megé vontam magamat, 's ugyan hallottam ám, a' mit nem kívántam volna. Boszút, háromszoros boszút esküttek a' kisasszony' fejére, nyilvánosan meg akarják szégyeníteni; mert, köztünk maradjon, a' csalást aligha észre nem vették.

VILMA.

Vak, a' ki azt észre nem veszi, de hogy nyilván megbántani merjenek, nem hiszem. Csapodároknak hiszem őket, de olly alávalóknak nem. Azonban hired még is nyugtalanít, szinte jobb lett volna a' játékba nem elegyednünk.

LIDI.

Igen! de ha belénk szerettek, az az a' kisasszonyba, ki tehet arról?

VILMA.

Igazad van, 's nemünk ellen árulást koholtak. De én már únom ezen dévajkodásokat. Egy csapással szeretném végét vetni.

LIDI.

Az igen bajos lesz. Én tudnék egy hathatós módot.

VILMA.

'S az?

LIDI.

Ha a' kisasszony most hamarjában férjhez menne, úgy vége szakadna minden bajainak.

VILMA.

No ez már igazán hathatós mód, Lidi; épen olyan, mintha az, a' ki didereg, tűzbe ölné magát.

LIDI.

Hogy a' kisasszony annyira irtózik a' házasságtól!

VILMA.

Hagyjuk azt abban, Lidi. Nekem egy más gondolatom van. Katicza kisasszony ismét a' leányrablásról sohajtozott előttem.

LIDI.

Abból lehetne valami.

VILMA.

Bizonyosan. Én egy hamis levelet írnék szeretőmhöz.

LIDI.

Ah hisz a' kisasszonynak nincsen szeretője!

VILMA.

Az nem is szükséges; vedd úgy, mintha volna.

LIDI. Félre.

Hogy titkát semmi módon ki nem csalhatom.

VILMA.

Én ezen vélt szeretőhöz azt írnám, hogy végre rá szántam magamat, bátyám' szigorúsága miatt, a' szökésre, 's időt, helyet szabnék, hol az a' kocsiival várhasson.

LIDI.

'S ezt a' levelet ismét nekem kellene ezen urak' valamelyikének kezébe játszanom?

VILMA.

Kétségkívül.

LIDI.

Köszönöm szépen. Utóbb az egész veszedelem nyakamba szakad. 'S aztán ők már félni fognak a' levéltől.

VILMA.

Az csak a' módtól függ, mellyel kezökbe játszatik. Oh! boszúból bizonyosan ügyekezni fognak titkaimhoz férni; a' levelet hihetőleg elolvassák, 's tartalma szerint vagy méltatlannak tartanak továbbbi keresésökre, vagy öök jelennek meg a' ki-rendelt helyen.

LIDI.

A' hova azután jól bebongyolva Katicza kis-asszonyt fogjuk állítani.

VILMA.

Az nem sok gondunkba kerül. De most lássunk a' dologhoz Lidi; mert ha ez a' kalandozás tovább tart, kénytelenek leszünk egy időre Pestet elhagyni. El.

LIDI.

Attól az isten mentsen meg. Inkább mindent elkövetek. Én ezt a' szép tarka várost, a' sok czifra boltot, csinos népet, meg Pétert, meg mindent, itt hagyjam; nem, nem, abból semmi sem lesz; inkább mind megcsalom, valemennyi férfi 's leánykérő van a' világon. El.

Guta szállása.

Kaczor, Guta, Rigó.

KACZOR.

Az még is különös. Hisz' én épen úgy jutottam a' levélhez. Egy pimasz pór bebotlott hozzám, összehadart egy sereg bohóságot, 's mihőn már épen ki akartam botozni, akkor mondta hogy tarisznyája' fenekén egy levele van.

RIGÓ.

Átkozom! velem épen úgy bánt.

GUTA.

Velem nem különben. 'S én fajankó még jól megajándékoztam!

KACZOR 's RIGÓ.

Hisz' én is.

GUTA.

Feltennék akármit, hogy meg volt fogadva.

RIGÓ.

Úgy kell lenni, mi rútúl ki vagyunk játszva.

GUTA.

Megcsúfolva! 'S mi több én még a' szobaleányt is megvesztegettem, csakhogy nekem szolgáljon igazán

RIGÓ, KACZOR.

'Te?

GUTA.

Én, én! mi csodálni való van abban?

RIGÓ.

Ne beszélj; hisz' én adtam neki tán három
izben is egy egy pengőt.

GUTA.

Tőlem három tallért kapott.

KACZOR.

Szegénység! Tőlem három aranyat.

RIGÓ.

Hahaha! 's ő egyenként rá szedett bennün-
ket.

KACZOR.

Rendkívüli költségekbe vert.

RIGÓ.

Én tudós!

KACZOR.

Én betyár!

RIGÓ.

'S én harisnyás majom!

GUTA.

'S ő a' kulcslikon nézgélt bennünket.

KACZOR.

'S a' gyermekek utánunk hajigáltak az útcán.

RIGÓ.

A' kutyák megugattak.

KACZOR.

Ezt meg kell torlani.

GUTA.

Országos boszút fogok rajta a' állani.

RIGÓ.

Én irgalmatlan leszek, mint tatár.

CSÍSZÁR. Jó.

Engedelmet kérek, a' tens úr nincs itthon?

GUTA.

Szamár! hát nem látsz? Mi bajod?

CSÍSZÁR.

Ejnye! majd meg nem ismertem volna a' tens urakat ebben a' liberiájokban. — Hát a' csizmákat hoztam el.

GUTA.

Tedd le, aztán lódulj.

CSÍSZÁR. Kaczorhoz.

A' tens úrnál is most voltam. Épen a' szabó kereste.

KACZOR.

Ki bizta rád?

CSÍSZÁR.

Hiszen csak mondom.

KACZOR.

Neked azt mondanod sem szükség. 'Takarodj'.

CSÍSZÁR. Rigóhoz.

A' tens úrnál is most tettem be a' csizmákat. Egy német varga is volt ott, ki a' cipőket csinálta. 'S talán egy kis hibát követtem el. Nem akartam hinni, hogy tens uram harisnyát 's cipőt is visel; csaknem összeverekedtünk.

RIGÓ.

Bár megverted volna. Elmehetsz. Rigó és Kaczer félre titkon beszélnek egymással.

CSÍSZÁR. Félre.

Itt furcsán megy a' dolog. Fenn. Mást nem parancsolnak a' tens urak?

GUTA.

Mi haszontalan fecsegések ezek? 'Takarodj', ha mondjuk.

CSÍSZÁR.

Hiszen megyek; Majd visszatér, Gutát kefélni kezdi.

GUTA. Ellöki.

Ezer villám!

CSÍSZÁR.

Hiszen poros a' ruhája.

GUTA.

Nyelvednek ura légy; mert kitekerem.

CSÍSZÁR.

Igen is tens uram. Félre. Hogy ezek a' fa-

lusi urak olyan parancsolók! 'S egyáltalában nem válogatják a' szót. A' csizmákat lerakja, 's á' mint lehajol, kebeléből egy levél hull ki.

G U T A.

Micsoda levél az ott megint?

C S Í S Z Á R.

Kérem, azt nem szabad mutatnom.

G U T A.

Ide vele!

C S Í S Z Á R.

Uram, nem lehet. Meg van tiltva, hogy valakinek mutassam.

G U T A.

Ne ingerelj, látni akarom.

R I G Ó, K A C Z O R.

Mi baj, mi baj?

C S Í S Z Á R.

De ha nem szabad.

G U T A.

Már most csak azért is kell látnom. E' pillanatban elkergetlek, ha ide nem adod.

C S Í S Z Á R.

Már megengedjen a' tens úr, itt városban nem szokták elkergetni az embert. De ha elkerget is, én oda nem adom.

KACZOR.

Hah pártütő gazember! ide a' levelet. Elragadja.

CSÍSZÁR. Félre.

Hála istennek! csakhogy elvették. Fenn. Ez nem szép, nem úrhoz illő cselekedet. Most én régi szolgálatomból kimaradok, az urak csak egy hónapra vettek föl, aztán itt maradhatok a' faképnél.

RIGÓ. Kaczorhoz.

Te, ez asszonyírás!

KACZOR.

Kétségkívül. Ollyan tántorgók betűi, mint az ő hűségök.

GUTA.

Vizéri Lajos urnak. Ki az a' Vizéri? Csíszár vállat vonit.

KACZOR.

Ki irta a' levelet? Csíszár vállat vonit.

RIGÓ.

Kitől hozod a' levelet? Csíszár vállat vonit.

GUTA.

Szólj, ha jót akarsz, ne vonogasd vállaidat, mert úgy megrakom őket, hogy leroskadsz belé.

CSÍSZÁR.

En ha agyon ütnek sem szólok.

KACZOR. Félre.

Evvel a' csökönyös lóval szőr' mentében kell bánni. Pénzt ad neki. Tudod, Császár, mi nem kívánjuk károdát, el nem árulunk. Előttünk bizvást szólhatsz. Te bejáratos vagy Ligetiékhez?

CSÁSZÁR.

Ott szolgáltam három esztendeig.

KACZOR.

Ezt a' levelet nem a' kisasszony írta? No's?

CSÁSZÁR. Gyanúsan mosolyogva.

Nem tudom.

GUTA. Pénzt ad.

Szólj igazat.

RIGÓ. Pénzt ad.

Semmit el ne titkolj.

CSÁSZÁR. Körülnéz.

Ha meg nem hallanák. — Hát biz azt a' kisasszony írta saját szépséges kezeivel.

KACZOR.

'S kinek?

CSÁSZÁR.

Hiszen az rajta van.

GUTA.

Igen; de ki az a' Vizéri?

CSÁSZÁR. Hamisan óvakozva.

Az a' — szeretője.

GUTA, RIGÓ, KACZOR.

Hah!

CSÍSZÁR. Félre.

Már nyelik a' legyet, pedig horgostúl.

KACZOR.

Tehát szeretője van!

GUTA.

De hogy is lehetne leány szerető nélkül?

RIGÓ.

Kezünkben a' boszú' eszköze; ebből olly ellenjátékot készíthetünk, hogy megemlegeti.

KACZOR. Félre.

A' levelet okvetetlen meg kell tartanunk.

CSÍSZÁR.

Már most kérem a' tens. urakat, adják ide a' levelet; mert igen sietős.

GUTA.

Abból semmi sincs. A' levél nálunk marad.

CSÍSZÁR. Ijedve.

Hisz' én akkor tönkre vagyok téve, megbukott, nyomorék ember vagyok. A' tens urak nem tudják, hogy én attól a' háztól egész jövőendő boldogságomat várom.

KACZOR.

Ne szaporíts szót. A' mit ott ígérték, mi is megadjuk. A' levél itt marad, te pedig takarodj'

isten' hírével dolgoz után, 's hallgass mint a' ponty, különben jaj életednek.

CSÍSZÁR.

Igen, de —

GUTA, RIGÓ.

Ki vele! ki vele!

CSÍSZÁR.

Az istenért! hát el ne áruljanak.

KACZOR.

Szót se többet.

GUTA, RIGÓ. Kitolják.

Takarodj' és hallgass.

KACZOR.

Most tehát lássuk ezen épületes oklevelet.

Olvas. „Édes Sándorom!”

GUTA.

A' kezdet nem rossz.

RIGÓ.

Igen bizodalmas. De csak halljuk tovább.

KACZOR. Olvas.

Ha látnád, milly rettegéssel és pironnággal írom e' soraimat, bizonyosan szánnál, 's más utat keresnél szabadításomra. Igen, Sándor, el vagyok tökéelve, ha holnap reggel 6 óra előtt a' barátok' piacán léssz kocsiddal, 's ha gyötrődésem addig meg nem betegit, elmegyek veled, hogy

féltő unszolásaidnak engedjek, hajthatatlan bátyám!
 vas igája alól —

GUTA, RIGÓ.

Ah hát így vagyunk!

KACZOR.

„Vas igája alól kimenekedjem. Isten látja, milly erős küzdésembe került ez áldozat: de bizon characteredben, hogy hibás lépésemmel, mellyre magad késztl, visszaélni nem fogsz, 's hogy nem csak fogadásból, hanem igazán szeretője maradsz örökké hű Vilmádnak.“ — U. I. „Hogy pirotságomat, melly a' világnak elárulna, eltakarjam, sűrű piros fátyollal fogok megjelenni, 's ne ítélj meg, ha szavamat nem hallod, míg túl nem leszünk minden veszedelmen. A' jelszó: ah és oh!“

Ez tehát az a' ritka madár, mellyért mi olly dühösen futostunk!

RIGÓ.

Mi ugyan emberül megjártuk volna.

GUTA.

Átkozott kakuk-házasság kerekedett volna belőle.

KACZOR.

Mind e' mellett is a' leány büntetésre méltó,
 VÖRÖSMARTY' ÚJABB MUNK. IV. K. 25

nem ugyan azért hogy bennünket nem szeret, mert az szabadságában áll; hanem...

G U T A.

Azért, mert mást szeret.

R I G Ó.

Igen! ott van a' bökkenő!

K A C Z O R.

Különösebben pedig azért is büntetésre méltó, mert mind ezeket szelidebben is tudunkra adhatá.

G U T A.

Igaz.

R I G Ó.

Úgy van!

K A C Z O R.

Azért is tehát halljátok tervemet. Az idő' rövidsége nem engedvén, hogy a' szerencsedombra kimenjünk, de azért is, mert az már ránk nézve inkább bal mint jó szerencse' dombja, itt fogjuk dolgainkat röviden elintézni. 'S legelőször olvasátok a' szerződést. Általadja Gutának.

G U T A.

Oh barátom! itt nem igen sok olvasni való van.

K A C Z O R.

Olvasd a' mi van.

RIGÓ.

Halljuk.

GUTA. Olvas.

„A' három menyekző helyett, úgy hozván magával a' sors, egy fog tartatni, 's a' kinek a' szerencse kedvezend —

KACZOR.

Elég, elég! ezt ki kell törölni.

GUTA.

Igen, de akkor egy szó sem marad az egész szerződésből.

RIGÓ.

Ki kell törölni, gyalázatunkra az meg nem maradhat ott.

GUTA. Töröl.

Itt van; nem tiszta papiros ugyan, de bizonyosan nem hazud. Ollyan mint a' pénzváltónak megürült asztala, mellyen a' világigazgató ércznek csak szennye maradott fenn.

KACZOR.

Nem úgy, barátom! A' kitöröltt helyébe újat fogunk írni; vagy nem akartok-e a' bántalmakért boszút állani?

RIGÓ.

Sőt igen!

GUTA.

Azt akarunk, épen az kell nekünk.

KACZOR.

Ha tehát boszú kell, fogjunk arra is kezét, 's emlékezetül maradjon fenn szerződéslevelünkben, hogy illy fiúkkal, mint mi, akármelly gögös szép is torlatlan nem játszhatik.

GUTA.

Félek, hogy majd ezt is ki kell törölnünk. Azonban ha kívánjátok.

RIGÓ.

Igen! ha már eddig mentünk, jegyezd fel, hogy tervünk a' választottnak kaczerkodása miatt dugába dőlven, azon, több rendbeli ámitásáért illő boszút állani magunkat kötelezzük.

GUTA.

De hogy' intézzük el a' dolgot?

KACZOR.

Az már csaknem el van intézve. A' kirendelt helyen kész kocsival meg fogunk annak idejében jelenni; mert az a' Sándor úr, a' kinek játékát minden esetre meg kell zavarnunk, levelet nem vevén, az egész dologról mit sem fog tudni 's úgy meg nem jelenhetik. Mi tehát ott leszünk, 's egyikünk, ki arcát szorgalmasan eltakarni fogja, az asszonykát zárt kocsiba veszi.

GUTA.

Az én leszek.

RIGÓ.

Kérem! te tüzes vagy, elárulod magad'.

GUTA.

Kövesd meg magadat. Ha én egyszer valami-
re ajáltam magamat, azt becsülettel el tudom
végezni.

RIGÓ.

Nem, én azt nem engedem.

KACZOR.

Csillapodjatok. Úgy hiszem a' leányról mind-
nyájan lemondunk, 's így igen mindegy, akár-
mellyik ül hozzá a' zárt kocsiba, csak tartsa
meg, mint a' levél is kívánja, a' hallgatást; de
ha ez nem tetszik, sorsozhatunk reá.

RIGÓ.

Igen!

GUTA.

Sorsozni fogunk.

KACZOR.

A' más kettő ugyan akkor egy más kocsira
ül 's mindnyájan a' dombnak tartunk, hol leg-
először találkozánk. A' többi önként következik.
Ha szabadra érünk, minden illendőséggel ki fog-
juk fejteni fátyolából, szemére vetjük csineit;

hozzá vetjük végre hamis szánakozással, hogy kedves Sándorával most az egyszer össze nem jöhetett 's hogy abból ezentúl is alig lehet valami; mert, köztünk maradjon, bátyjának, indulásunkkor Péter által egy levelet kell kezébe juttatnunk, melly az egész szökési tervet felföldöze.

G U T A.

Remekül, igen jól. Előre örvendek azon édes keserű szavaknak, mellyeket tőlem kell lenyelnie.

R I G Ó.

Még egyet. Nem jobb volna-e ha Péter vezetné a' leányt a' zárt kocsiba? Úgy kevesebb fog ránk ismerhetni.

K A C Z O R.

Ez minden esetre elfogadható. Rajta barátim! ha merényeink fonákul estek is ki, de legalább az a' vigasztalásunk lesz, hogy az utolsót mi nevetjük el. El.

ÖTÖDIK FELVONÁS.

Ligeti' háza.

Vilma egyedül ül's rajzolaton látszik dolgozni,
később Hangai.

HANGAI.

Az én szép húgom ilyen egyedül?

VILMA. Felugrik.

Ah! Hangai bácsi! nemde?

HANGAI.

Sok szerencse,

Hogy még is végkép nem felejte el.

Igen! én vagyok, kit múltkor itt hagytott.

VILMA.

Ne szemrehányást, azt nem szeretem.

Oh lássa, én olly szeles leány vagyok,

Szeles, de semmi más és jó szívű.
És tudja, bácsi! maga tetszik nekem.

HANGAI.

Oh én hasonlót mondhatok magáról.

VILMA.

Üres beszéd! 'S én azt nem is hiszem:
Mert mondva van csak, megmutatva nincs.

HANGAI.

Egy bátyai csókkal megmutathatom.

VILMA.

Szabad, ha kell; de az nem ér sokat,
És nincs is arra szükség: hagyjuk azt.
Akkorra majd, ha únalom kerülget.
Mert hallja inkább, mért tetszik nekem.

HANGAI.

Valóban, azt kívánnám érteni.

VILMA.

Ne hallja hát! — de már nem is tudom,
Valóban elfeledtem.

HANGAI.

Szép dolog!

Nem tudja, mért tetszem meg, és talán már
Csekélységem meg is szűnt tetszeni?
Ej! ej! hugom te álnokocska vagy.

VILMA.

Az istenért! ne értsen balra mindent,

Megmondom inkább, mért tetszik nekem:
 Többek között azért is, mert okosb
 A' többi férfiaknál; gyűlöli
 A' nőnemet 's ez már nagy ritkaság,
 'S a' ritkaságok' kedvelője én
 Ezért becsülni kénytelen vagyok.
 És higgye meg, nem is nagyon sokat
 Érünk mi asszonyfélék. Lássá, engem
 Neveltek is, két híres bécsiné
 Kifáradt rajtam; jó bátyám naponként
 Oktat, pirongat, mint illik; magam,
 A' mint csak asszonykéztől telhetik,
 Iparkodom kitépni a' gyomot
 Természetemből, 's mit nyerek? mi lett
 Belőlem ennyi fáradás után?
 Asszonyka szinte, mint a' többiek;
 Mert asszonyok közt nem nagy a' különbség:
 Egyik hiúbb a' másiknál: hamis,
 Szeszélyes, csalfa és könnyelmű nép.
 Valóban! én a' nagy természetet
 Vádolni tudnám 's mérges keserűn,
 Hogy minket illy gyarlónak alkotott.

HANGAI.

De már ez több a' soknál; Vilma húgom
 Olly tüzzel ostromolja szép nemét,
 'S olly rábeszélő szépek ajkai,

Hogy szinte hinnem kell, a' mit beszélt.
 De még is egyben az én csinos hugom
 Különböző a' többi asszonyoktól :
 Őszinte, nyílt beszédü, nyílt szívü,
 'S ezért, bocsásson meg, ha vádait
 Legalább magáról el nem hihetem.

VILMA.

Oh higgye, kérem, higgye kedvemért,
 'S köztünk maradjon, én a' férfiakról
 Sem tartok annyit, mint tán kellene.
 Már férfi 's férfi közt ugyan
 Több a' különség, mint nő 's nő között;
 Mert pályatérök sokkal tágasabb,
 'S félistenekké válnak jobbjaik;
 De mennyi van mellettök közlegény!
 'S mi gyengeség! még ők szeretnek is,
 'S bálványok asszony, gyáva gyenge asszony!
 De hagyjuk ezt; én még szabad vagyok,
 És bácsi szinte asszonygyűlölő.
 Valóban, bácsikám, én olly sokat,
 Olly sok jelest hallottam már magáról,
 Hogy várva vártam, 's úgy hiszem, mi ketten
 Sok szép napot fogunk majd tölteni,
 Sok édes órát.

HANGAI.

Azt én is hiszem;

Mert illy valólag édes társaságban,
 Hol a' vidáman elmés Vilma szól,
 'S szépsége rám sugárol mint a' nap,
 Nem is lehet más, mint hogy édesen
 Múlják az óra. 'S még is, szép hugom,
 Nem állhatom meg, hogy melly vádakat
 Rólam 's a' nőnem ellen felhozott,
 Megczáfolatlan hagyjam —

VILMA.

Istenért!

Csak azt ne most, ne semmi czáfolást.
 Az ellenmondást én nem tűrhetem,
 Bár mint afféle asszony, én magam
 Ellenmondásra mindig kész vagyok.
 És, bácsikám, ha kérnem még szabad,
 Ne is dicsérjen engem; lássa, az
 Olly únodalmas, olly mindennapi,
 Ha szép leánykát férfiak dicsérnek,
 Hogy szinte szédülök, ha rám jön a' sor.
 'S aztán beszélő sokkal jobb vagyok,
 Mint hallgatója más beszédinek.
 De, bácsikám, mivel már itt vagyunk,
 'S nincs semmi dolgunk, legyen olly szives,
 Üljön meg itt nekem; de csendesen!
 'S nézzen felém, amúgy szerelmesen.

HANGAI. Félre.

Mi furcsa olvadék ez a' leány
Jóból 's gonoszból? szól és szólni nem hagy,
Parancsol és ő semmiben nem enged;
Kényes, makacs, bár szive jó lehet.
Kár ennyi kellemért! Leül. Ím itt ülök,
Te csintalan kis jószág; mert ezentúl
Már tézni foglak, mint rokonhoz illik.

VILMA. Asztalhoz ül.

Oh kérem, hifton úgy, azt szeretem.

HANGAI.

No's? mit kívánsz hát? csendesén vagyok.
Rosz képet tán csak le nem veszed?

VILMA.

Sőt épen azt teszem; de bácsikám,
Szerelmesebben nézzen egy kicsint.

HANGAI.

Bohó leány! hogy nézzen az szerelmesen,
Ki nem szerelmes?

VILMA.

Nézzen hát szemembe.

HANGAI.

Vagy úgy? valóban az nem tréfaság;
Már úgy szerelmesebben nézhetek.
Te dévaj csalfa lány! No's jól lesz így?

Közelebb vonúl 's Vilma' szemébe néz.

VILMA. Rajzol.

Felséges! oh igen jól, így, csak így!

Nem szánnám megcsókolni bácsikát.

HANGAI.

És én akár, meg is csókoljalak.

VILMA.

Oh kérem, csak maradjon ülve még.

HANGAI.

De lásd, hisz' egy csók nem mind a' világ.

'S ha már beszélünk csókról, adni is kell.

'S aztán ha megcsókolnál szép hugom,

Mindjárt szerelmesb arcot is mutatnék.

VILMA.

Ha azt bizonynyal tudnám? Annyi mint az!

De aztán vesztég üljön 's vissza nem szabad

Csókolni, tudja?

HANGAI.

Nem, nem, csak jere.

VILMA. Hirtelen megcsókolja.

Nem! föl ne keljen; mert én elfutok.

HANGAI. Fölkelve.

De már hugoskám ilyen csók után

Ülőhelyemben nem maradhatok.

Ez a' te csókod olyan égető,

Hogy okvetetlen el kell oltanom.

Vilmát kerülgetve.

Nem , nem , hugom , már itt nem engedek.

VILMA. Távozva.

Nem , bácsi , az nem illik férfihoz ,
 Illy szőszegőnek lenni ! üljön ott ,
 Vagy én ez ajtón tüstént megszököm.

HANGAI.

Gonosz , makacs leány ! Ő csókolódik
 'S csókolni nem hágy. — Jőj , nem bántalak hát ;
 De azt ígérd meg , hogy mit elmulaszték ,
 Azt másszor megnyerem.

VILMA.

Ha szót fogad ,
 'S ha dolgainknak vége lesz.

HANGAI.

Kezet rá !

VILMA.

Itt a' kezem. De üljön csendesen.

HANGAI. Leül.

Ha nem soká tart ; mert már únni kezdem.

VILMA.

Az volna még szép ! Hát azt olly csekély
 Dolognak tartja , hogy leányi kéz
 Rajzolja képét ? hallja bácsikám ,
 Nem köz szerencse ám az férfinak.

HANGAI.

Már az valóság, a' szerencse nagy,
Elösmerem 's im csendesen vagyok.

VILMA.

Nem sok hibázik, mindjárt oldva lesz,
És tudja bácsi, mit jelent ez a' kép?
Vagy úgy! ne szóljon, elmondom magam.

Szünet után.

Napokban, a' mint künn sétálni voltam,
Egy pár szerelmes szívre bukkának,
Kik lomb alatt, egy kis halom körül,
Beszélgetének bizodalmasan.
Beszédök' tárgya vonzó lehetett,
Mert észre sem vevének, annyira
El volt merülve mindenik.

HANGAI. Magában.

Mi ez?

Tán csak kileste titkos útam? Vilmához.
Nem gondolom, hogy ezt rajzolja most?

VILMA.

Folyvást rajzolatával foglalkozva.

Sőt épen ezt. Mi érdekes tekintet
Ifjút 's leányt meglepni árny alatt,
Midőn szívöknek álmait regélik,
'S csak ketten, kedvesen.

HANGAI. Nyughatatlanúl.

'S hogy tartozom

En e' meséhez?

VILMA.

Csendesen! minek

E' lázadás? a' párhoz férfi kell,

'S én bácsikámat rajzoló ide.

HANGAI.

Mi joggal engem? Mért nem azt magát,

Kit a' szerelmi csineken kapott?

VILMA.

Nem láthatám jól, messze 's árnyban állt.

HANGAI.

Ah értem, értem! én tehát csak úgy

Pótlék gyanánt, csak szükségből vagyok

Szerelmes, és az is rajzolva csak!

És erre kellett a' szerelmes arc?

No ez derék, már ez nagyon mulat.

VILMA.

Oh engem is. Nevessünk bácsikám!

De nézze immár, kész vagyok vele.

Átadja a' képet.

Hogy tetszik a' kép?

HANGAI. Félre.

Átkozott eset!

Hisz' ez szakasztott én vagyok 's velem

A' fátýolos hölgy. Honnan tudja ezt?

De nem, talán még nem tud semmit is.

VILMA.

No's bácsikám? egészen elmerült.

Hogy tetszik a' kép?

HANGAI.

Oh igen nagyon! Félre.

Megfoghatatlan!

VILMA.

Nemde jól talált kép?

HANGAI.

Tökéletes. Félre. Nem szánnám összetépni!

Idő előtt feltárja titkomat.

VILMA.

Ej, Hangai bácsi, hát nem is dicsér?

HANGAI.

Hiszen dicsérem. Magában. Mennydörgő dolog!

Vílmához.

A' kép igen jó.

VILMA.

És a' gondolat?

HANGAI.

A' gondolat? — mit szóljak? — gondolatnak

Nem volna rossz; de mért a' fátýol itt,

Miért fűdözve a' tán kedves arc?

VILMA.

Kíváncsiság nem illik férfihoz.
 És lássa bácsi, én úgy rajzolám,
 A' mint találtam.

HANGAI.

Mit? vagy úgy! Magában. Világos,
 Nyilvánvaló, hogy engem láta meg. Vilmához.
 Még is, ki itt e' fátyol fedte hölgy?

VILMA.

Arról feleljen, a' fátyol maga.

HANGAI.

Igen! de im a' fátyol nem felel.

VILMA.

Úgy én sem.

HANGAI.

És ez, ez tán ismerősebb?

Ki ő?

VILMA.

Ez ifjú? Megmondjam ki ez?

HANGAI. Félre.

Már benn' vagyok, már csak fejemre vall.

VILMA. Folytatva.

Ez, drága kedves bácsikám, maga,
 'S a' fátyolos hölgy leghivebb barátném.

HANGAI. Magában bosszúsan.

Mondom, de mindent, mindent megtudott!

VILMA. Feddőleg.

Szép tettetés! a' leghivebb barátné
'S egy nem szerelmes bátya mulatoznak,
Mig én busongva járom a' mezőt.

HANGAI.

És Vilma tréfál illy komoly dolognál?

VILMA.

Nem tréfa hát? és bácsikám valóban
Szerelmes volna?

HANGAI.

Oh igen! szerelmes,
A' legvalódibb értelemben az!
De Vilma, kedves édes jó hugom,
Ő nemde a' leglelkesebb teremtes,
'S méltó, hogy férfi bálványozza őt?

VILMA.

Mit hallok, milly példátlan árulás!
Mind illyen hát az asszonygyűlölő?

Neheztelést színelve.

És bácsikám, ha majd megint egy új
Rokont talál, illy ifjút, szabadot,
Mint ime szegről végről jó magam,
Úgy tartom, illő lesz, kérdezze meg,
Nem hajlandó-e szívet váltani?
Hogy már ha végképen szeretni kell,
Ne menjünk messze, 's hogy költőileg

Szólván, míg távol ábrándoz szemünk,
Vigyáztalan lábbal ne dőljük el
A' tán előttünk nyílt virágokat.

HANGAI.

Ah! Vilma olyan könnyelműn cseveg,
'S nem tudja, hogy szavának töre van.

VILMA.

Hogy? nem valók tán, a' miket beszélek?
Nem vált-e volna csinos pár belőlünk?
Én már előre éltem a' dicsőség'
Azon hitében, hogy nekem jutand
A' szép szerencse, megtéríteni
Egy asszonygyűlölőt — és bácsikám
Az egész játékot semmivé teszi.

HANGAI.

Igen! de Vilma — átkozott zavar!

VILMA.

Menjen! haragszom. Hát én nem vagyok
Elég takaros, hogy nő váljék belőlem?
Nézzen meg bizvást! hol talál magának
Épebb menyasszonyt, sőt tán szebbet is?

HANGAI.

Nem, Vilma, már ezt nem hallgathatom.
Tudjon meg mindent: a' szerelmet én
Nem ismerém, nem vágytam érzeni,
Mig e' ledér, e' csábító szemek

Meg nem nyitották elzárt lelkemet.
 Igen, te dévaj, kedves, furcsa lány,
 Te vagy, ki békerontó képedet
 Legelső szőtted álmaim közé.
 De sziklamelltől irgalmat ki vár?
 Mit várjak a' szép Vilmától, kinek
 Minden van adva, tán fölösleg is,
 Csak, a' mi fő, a' szív' kegyelme nincs.

VILMA.

Szép dolgokat kell hallanom. 'S kitől
 Vevé e' hirt, ha kérdenem szabad?

HANGAI.

A' leghivebb barátné' ajkiról.

VILMA. Hirtelen.

Az árulás volt.

HANGAI.

Vilma!

VILMA.

Árulás,
 Mondom; de semmi, ő derék leány.

HANGAI.

Ha engem megcsal, akkor ő is egy
 A' leghitetlenb asszonyok közül.

VILMA.

Nem úgy, nem úgy! ez ismét túl csapongás.
 Hogy Hangait megcsalták, az való.

De annyit meg kell vallanom, hogy attól,
 Ki engem választ, és bizik hideg
 Nyugalmamat részvétre váitani,
 Sokat kívánok, tudniillik azt,
 Hogy más leánysziv' birtokát ne kérje,
 Főkép pedig, hogy minden fátyolos
 Barátkozással felhagyjon. 'S azért is,
 Hogy frigyeseink maradjunk, bácsikám,
 Kerülni kell a' fátyolt, és jelül,
 Hogy még szabad, hogy semmi ösmeretség
 Nem tartja kötve, jöjön holnap el:
 Együtt töltendjük majus' reggelét.
 'S aztán siessen, én korán kelek.

HANGAI. Félre.

Ez kelle még csak! már most mit tegyek? Vilmához.
 Az nem lehet.

VILMA.

Hogyan? Talán megint
 Egy új találkozás? Az nem szabad,
 Vagy a' szövetség köztünk bontva van.

HANGAI.

Oh Vilma! 's ő is megcsalt volna engem?
 Ő csalfa volna? és az or-kigyó,
 Rágalmazás, lakná-e kebelét?

VILMA.

Ne, szót se róla többé; én vagy ő!
 Ámbár barátném, nem kimélhetem;
 Szerelmi ügyben nincs barátra gond.

HANGAI.

Csak holnapot, csak azt engedje el.

VILMA.

Pillantatot sem; én határozott
 Választ kívánok; vagy jön, vagy mi többé
 Nem látjuk egymást; érti? nem soha!
 Tán kétli ezt? im én hát esküszöm.

HANGAI.

De, Vilma, mit beszél, az istenért?

VILMA.

No's jó, vagy nem jó? Szívesen. Jőjön Hangai,
 De jőjön el bizonynyal. És ha nem jó,
 Ha nem jöhetne, kérem, hagyjon el
 Végképen 's többé meg ne látogasson:
 Látása engem csak busítana. —
 De bácsi eljön, és én vig leszek.
 Viszonlátásra! jókor jőjön el. Elsiet.

HANGAI. Utána.

Csak egy szót Vilma, Vilma! — elsuhand.
 Ledér, hamis; de kedves egy leány,
 'S ah szép! minőt még nem látott szemem,
 És még is holnap el nem jöhetek:

Föl kell derítnem a' fátyol' homályát,
 Szemébe néznem a' vonzó titoknak.
 'S ha ő is, a' kinek szívében én
 Olly szép erények' országát találtam,
 'S kinek nemes, szelíd, dús szelleme
 Megnyílt előttem mint egy túlvilág
 Az üdvözülők' boldogságival;
 Ha az olly dicsőnek látszó némben is
 Csak látszanék úgy, és nem volna az,
 Mit érhet akkor Vilma is nekem?
 Mit a' világnak minden asszonya?
 Játékra méltók, tiszteletre nem. El.

L i g e t i' h á z a.

K A T I G Z A. Csendesen kémlelődve jó.

Bucsúzni jöttem; búcsuzatlanul
 El nem mehetnék. 'S még is menni kell,
 Mert ah! alusznak, a' kik olly szelíden
 Fogadtak el hű szomszédnéjokat.
 Alusznak? ah ébren csak az lehet,
 Kit messze út vár, mint most engemet.

Egyik oldalajtó felé fordulva.

Jó Vilma, éljen boldogul barátném,
 Ki mindig olly békével hallgatott!
 Kinél a' váras' minden titkait

És minden hírt olly biztosan leraktam.

'S hamis komorna, a' ki annyiszor

Tréfaival megcsalt, 's te kis madár,

Te kis boszontó, a' ki énekeddel

Beszédimet gyakorta megszegéd;

A' másik oldalajtóhoz fordulva.

És nyájas szomszéd, a' ki érdekes

Közléseimnél olly jól szúndikált,

Mindnyájan, ah mindnyájan éljenek

'S megemlegessék a' hű Katiczát!

De ah mi vég vár engem? melly világ'

Részébe hi el sorsa kedvesemnek?

'S kit én, bár tudtomon kívül,

Olly lázadásig hő érzésre bírtam?

Íjű-e? szép-e? jó-e? 's olly-e, hogy

Ártatlanságom benne bízhatik?

Óraütés hallik, mellyre megrezzen.

Az óra üt, hah! menni kell. Elsiet.

VILMA. Kijő.

Szegény Katicza! milly örömmel rohan a' legszomorúbb csalódás elébe; de tán tanulni fog belőle, noha éveiben már a' tanulás is keserű gyümölcsöket terem. De nem játszom-e én is veszedelmes játékot? Szerencse, hogy a' fonál' vége kezemben 's nem máséban van. — 'S valljon eljön-e ő? de nem okoskodom; jót roszat csak

idő hozhat, 's elhozza azt, ha nem sürgetjük is.
Beszól. Lidi, jőj, ha készen vagy. El.

LIDI. Belül.

Tüstént megyek. Kijő. Akármilyen legyek, ha kisasszonyom jóban töri fejét. Az a' bizonyos Hanguai nagyon sok bajt okoz neki. De ha ő, mitől isten soha meg ne mentse, férjhez talál menni, én egy pillantatig sem maradok hajadon. Péter szép legény, vagy ha nem szép is, derék; és ha nem fölötte derék is, de jó; ha pedig nem mód nélkül jó is, legalább férfi, 's én hamis leányból még hamisabb asszony leszek 's meggyöttröm azt a' Pétert, de úgy, hogy ha én talállok előbb meghalni, soha életében több feleséget nem vesz. Meg kell gyötrenem, miért csábított el; de értődik, hogy azt csupa szerelemből teszem.

C S Í S Z Á R. Jó szaporán.

Lidi lelkem, itt vagyok. A' leveleket átadtam, az úrfiakat megcsaltam, a' kocsik elindultak, Katicza úton van, 's ha mind ezért uraim megdöngetnek, legelőbb is a' te nyakadat tekerem ki; most pedig megcsókollak. Hirtelen megcsókolja, Lidi perelni akar, Péter befogja száját 's kifelé tolja. Siess, te lúd, te kácsa, Vilma kisasszony várakozik reád. Elszalad.

LIDI.

Nézze el az ember! ha most rá érnék, szivemből boszankodhatnám. — No hiszen várj! El

LIGETI. JÓ.

Szép májusi reggel! ritkaság a' mostani években, holott sem hideg, sem meleg nem tartja meg sorát, mintha még az idő is kifordult volna sarokaiból. Körül hallgatózik, Cselédeim még alusznak; fel kell őket zavarnom. Szokás tartja az első május' reggelét megünnepelni, 's ebből nem szabad kimaradniok. Szolga levelet hoz 's távozik. Levél ilyen korán! Annyira kitanultam a' babonákból 's minden jósolásból, hogy azt sem tudom mit jelent, ha az ember korán reggel levelet kap. De lássuk a' levelet, az legbizonyosabban kimondja, a' mit jelenteni akar. Olvas. „Uram! nem érdemli ugyan tőlünk, hogy kiméretlen bánásmódja általunk jótéttel viszonzottassék; de megteszszük azt magunkért inkább és a' becsületért, melynek hívei vagyunk.“ — Mi lesz ebből? — „Jelentjük tehát, hogy az olly makacsnak 's ártatlannak vélt Vilma kisasszony ma reggel hat órákor szeretőjével a' váras' ligete felé megszökött.“ — Megszökött? Hol az a' rágalmazó, ki ezt meri mondani? Olvas. „jó akarói Kaczor, Guta, Rigó.“ Ah! Vilma' szerencsétlen kérői boszút akarnak állani

egy megbántó levéllel. De semmi! ez ügyetlen és alacson boszú; az ilyen fegyverek nem bántanak. Vilma hihetőleg még jó izűn szendereg 's tán épen idomtalan kérőit neveti álmában. Lássuk, mi a' vége. Olvas. „Mi most egyszer megmentjük hugát a' bal lépéstől“ — köszönöm szépen! — „annak akarásától csak a' jobb nevelés menthette volna meg, mellyet neki uraságod, úgy látszik, adni elmulatott.“ Ez engem illet. Semmi! róka gazdának is éretlen volt a' szőlő, mert nem érte el. Hejh Vilma, Lidi, keljetek fel! De itt utóirat is van. Olvas. „Hogy szegény Vilma kisasszony ne legyen kénytelen reggeli kalandjából gyalog és egyedül haza sétálni, jó lesz, ha uraságod őt a' várasligeti tó körül fölkeresi.“ Összehajtja a' levelet. Ej! ez már még is lator dolog volna. Vilma, Lidi, jertek csak elő! Benyit az egyik oldalszobába. Mi ez? a' szoba üres. Hova mehettek egyedül 's illy korán? Ha azoknak a' ficzkóknak még is igazok volna. Csenget. Átkozott gondolat! de lassan, a' cselédnek illyes mit nem szabad gyanítani. Inas jó. Hol a' kisasszony?

I N A S.

Sétálni van Lidivel.

L I G E T I.

Mellyik kocsis vitte?

INAS.

Gyalog mentek.

LIGETI.

Gyalog? kocsisom tüstént fogjon. — Inas el. Ha még is igazok volna! Nem bántam-e én atyai-lag vele? tiltottam-e a' társalkodást, hogy azt ti-tokban legyen kénytelen keresni? De az lehetet-len! Olly okos, olly szelíd leány, mint Vilma 's elszökni, az nem lehet, az gúny volna ész, erény 's természet ellen.

INAS. Jó.

A' kocsis előjárt. El.

LIGETI.

Megyek. — Utána kell mennem; mert akármí, de van a' dologban. Átkozott ficzkók, hogy ezek miatt nekem nyugtom nem lehet. El.

Várasligeti tér.

Kaczor, Guta, Rigó és Katicza fátyolosan.

KACZOR.

Szépséges kisasszony!

GUTA.

Drágalátos gyöngy!

RIGÓ.

Imádandó hölgy!

Katicza minden megszólításra mélyen meghajtja magát.

KACZOR.

Minthogy magát irántunk olly rendkívül keményszívűnek mutatta.

GUTA.

Sőt bennünket a' legkimagyarázhatlanabb kegyetlenséggel üldözött.

RIGÓ.

Holott mások iránt annál szelidebb 's illendőségen túl is engedékeny volt.

Katicza mozdulataival folyvást bámulásának jeleit adja.

KACZOR.

'S minthogy minden tettetés csak bizonyos határig mehet —

GUTA.

'S az aranyborjú' istensége végre kétségbe hozatik —

RIGÓ.

'S az imádott drága bálványnak cserép lábai összetöretnek.

KATICZA. Magában.

Isten áldja meg jó kedvöket! milly szépen tréfálnak a' lelkeim!

KACZOR.

Azért is mindenek előtt veszem magamnak a' szabadságot, hogy ezen megátalkodott szépségnek szemébe tekintsek. A' gyengén vonakodó Katiczának

fátyola alá tekint. Irgalom! mit láttam. No mi ismét megjártuk. Legjobb lesz szép csendesen elillanni. Elvonul.

G U T A. Közelítve.

Engedelemmel, irigy fátýol, ezen ritkaságot nekem is meg kell pillantanom. A' fátýol alá pillant 's félre fordul. Oh Ábrahám! hisz ez a' te Sárád! Rigóhoz. Rigó barátom, tied legyen a' dicsőség, hogy ezen ritka érzéketlenségű kellemeket a' világnak megmutasd. Félre. Én pedig iszonyodom 's futok! El. Rigó Katicza felé közelít 's az felveti fátýolát.

K A T I C Z A.

Itt vagyok lelkeim.

R I G Ó. Vissza ijed.

Huh! mi rengeteg óság! Uram ne hagyj. El.

K A T I C Z A.

De hát hova futnak, hova rohannak? Maradjanak! Hah! én meg vagyok csálva, elárulva, megcsúfolva! Segítség! tolvaj, rabló, gyilkos, tűz van! Segítség! Ah én elájulok. Ájuldoz. De nem! most nem ájulok el! utánok megyek 's kiásom hitetlen szemeiket. Hah! hogy az egész férfinemnek csak egy szeme volna, hogy azt egyszerre elolthatnám, mint a' mécset, hogy soha többé az asszonyok' éveit szemmel ne láthatnák, hogy vakon lennének szeretni kénytelenek, vakon,

vakon, vakon! Nem, el nem ájulok, most nem! Segítség! meg kell fogni, fogd meg! tolvaj! rabló! gyilkos! tűz van! Segítség!

A' kiáltásra nép jó ásóval, kapával.

EGY A' NÉP KÖZŰL.

Mi baj, néném asszony? Hol a' gyilkos?

KATICZA.

Még néném asszony! oda vagyok! De jól van fiaim, én anyátok akarok lenni. Engem megcsaltak, megloptak, kiraboltak minden földi boldogságomból. Jöjtek utánam, fogjátok meg, vagdaljátok össze! Ah szívem! — utánam, fiaim! El a' néppel.

Várasligeti halom.

HANGAI. Egyedül.

Háromszor a' szép Vilma' ajtajához
Hódolni vittek pártos lábaim,
Háromszor visszarántott szellemem,
Mellyet lekötve ismeretlen arcz
'S a' rejteményes fátyol' titka tart.
Most itt vagyok szerelmet vallani,
De úgy hogy vissza vonjam azt, mihelyt
Viszonti vallást ad a' felfedett szép;
Szívét, szerelmét esdeklek ki tőle,
Hogy vissza vessem azt olly pénz gyanánt,

Mellynek hamis pengésü érczeit
 Világcsalásra ál kéz verte volt.
 Nem mondhatom, mint fáj megtennem ezt,
 És még is kell! csak így tanulhatom ki
 Minden redőit tündér szellemének,
 Melly kétes fényben áll elmém előtt.
 Mért kelle Vilmát meggyaláznia,
 Mért bélyegezni szívtelen negéddel
 'S rút megvetéssel a' világ iránt,
 Holott Vilmában érző szív dobog.
 De im közelget.

VILMA. Félre.

Itt van 's jó korán.

Alig tudom mit kelljen érzennem:
 A' fátyolatlan Vilma e' ragadmányt
 A' fátyolosnak megbocsássa-e?
 Aggódni kezdek vég játékomon;
 De végzenem kell, mert már kezdve van.

HANGAI.

Ismét fedezve arcza, mint szive,
 Mellyet csalódva már ismerni véltem;
 Azon leszek most, hogy belé tekintsek.

VILMA. Hangaihoz.

Kivánta ön, hogy még egyszer beszéljünk.
 Eljöttem és ohajtom érteni,
 Mi az, minek meghallására engem

Méltónak ítelt?

HANGAI. Félre.

Milly szerény beszéd!

De hajh! alatta ármány rejtezik. Vilmához.

Hálám, kisasszony, e' kegyelmeért,

Melly rám talán már vesztegetve is van.

'S még is mielőtt kimondanám a' szót,

Melly mind a' kettőnk' sorsát illeti,

Engedje kérdenem: miért van az,

Hogy fátyol őrizi tőlem arczaít,

'S jogával élni tiltja kellemét?

Mit véthetett a' szánandó világ,

Hogy csillagát e' szem megvonja tőle?

Vagy én vagyok csak a' kizárt? nekem

Mért kell titokként fedve látnom önt?

HANGAI.

Ezen hizelgve ostromló szavakra

Hallgatnom illenék; de ön nekem

Olly sok figyelmet áldozott, hogy értte

Őszinteséggel tartozom. Rövid

Történetem nem vig természetű,

Azért temetni inkább mint ragyogni

Hozom ki azt most néma rejtekéből,

Hol eddig halva volt. — Gyermekek valék,

Alig tizennégy évü még 's egy ifjú

Közelge hozzám 's mondá, hogy szemem'

Hatalma őt eloldhatatlanúl

Lekötte hozzám. 'Tetszett a' beszéd :
 Mert új 's legelső volt, 's a' megdicsért
 Szemek jutalmúl arczán vesztenek.
 Sokszor valánk együtt 's ő halni készült,
 Ha megvetem 's nem mondanék igent.
 Mint hagyhatám őt halni? szánakoztam
 'S kimondva lőn a' forrón kért igen.
 E' vallomásra ő magánkívül 's én
 Örülve őt illy boldoggá tehetni,
 Egy szép napot töltöttünk, egy napot csak,
 Mert más nap úgy találta szeretőm,
 Hogy szép szemeimnek lelke nem felel meg.
 És hogy — de mit beszéljem? elhagyott.

HANGAI. Tűzzel.

Az hűtelenség ! az rút árulás volt.

VILMA.

Akkor legelsőbb a' dicsért szemek
 Örömsugárból könypatakra válva
 Megöntözék az elhalt arczokat.

HANGAI. Félre.

Ez még is több mint tettetés ; akármi
 Egyéb, de tettetés ez nem lehet,
 'S úgy tetszik mintha sirna is. De hisz'
 Az asszony sírni és nevetni ért.
 Nem, nem hiszek még; hátha csak regélt?

VILMA.

Ép ifjuságom ezt a' terhes álmot
 Eloszlatá, és én kigyógyulék;
 De felfogadtam megbántott szemeimre,
 Hogy jobbomat csak olyan férfi bírja,
 Ki fátyolomnak esküszik hitet.
 'S a' fátyol addig bontatlan marad,
 Mig a' hiteskü végig mondván nincs.

HANGAI. Féltre.

Hogyan jutok ki most e' tömkelegből?
 Hitet fogadjak, mig nem látom őt?
 Oh ez ravaszság, itt vigyázni kell. Vilmához.
 'S hogy volna az, ha én megváltanám
 Eskümmel e' letiltott bájakat,
 Ha a' világnak ismét vissza-adnék
 Egy pár mosolygó ajkat és szemet?
 Jutalmam nem leend-e megvetés?

VILMA.

En önt becsülöm és —

HANGAI.

Oh mondja ki,

Oh mondja, hogy szeret.

VILMA.

Ne kényszerítsen:

Az érező szív hallgat —

HANGAI.

És szeret. Magában.

Ő hallgat és szeret! De nem, nem indulok
Szavakra, mellyek már megcsaltanak.

Avagy csak egyszer említé-e Vilmát?

Célhoz jutottnak véli már magát,

'S a' hű barátné elfeledve van.

De jól van, én megesküszöm neki,

Megesküszöm 's majd megkisértem őt.

VILMA. Félre.

Soká tűnődik; mit jelenthet ez?

HANGAI. Letérdepel.

Itt lábaidnál, bájos ismeretlen

Hűséget és szerelmet esküszöm,

Szerelmet még nem látott bájaidnak,

Erényeidnek hűséget, magadnak

Ez összeségért állandó hitet,

Hitet, szerelmet, hűséget, minőt

Még férfitől nem váltott nő soha.

A' szívnek édes földi kéjire,

'S a' lélek' halhatatlan életére,

Az üdvre esküszöm, hogy esküvésem

Fölkeltében.

Csak tréfa volt!

VILMA. Az alatt fátyolát félre veti.

Csak tréfa volt?

HANGAI.

Hah Vilma! — oh én balgatag teremtmény!

Vilmához hidegen.

'S szép Vilma játszik ilyen ügyesen?

Jó, szép, igen szép, rendkívül jeles!

Vilmától elvonulva.

Oh szégyen! oh én képtelen vakandok!

LIGETI. Jő 's megáll.

Mit kell találnom! ő és Hangai

Egy meghasonlott párként állanak,

Ez itt, az ott! 's hogy jönnek ők ide?

VILMA. Magában.

Mi ez? magamra hágy és olyan arczczal,

Mint a' ki visszatérni nem kíván.

A' férfigögöt bántám meg! szivemre

Gyújtám a' házat, mellyben ünnepet várt,

'S most azt könnyemmel olthatom csak el.

Tapasztalás, te ritka drága gyöngy,

A' szenvedésnek kinszülette vagy.

De úgy is a' sziv szenvedésre van.

HANGAI.

Hogy azt a' hangot, melly őrszó gyanánt

Fülembe rezgett, meg nem ismerém!

Hogy bábja lettem kémjátékinak!

Oh szégyen!

Eltávozom, hol asszony nem terem!

El még ma, most! De mért ez a' sietség?

Hozzá megyek 's enyelgve mondom el,
 Hogy minden a' mi történt, tréfa volt,
 Még egyszer azt mondom, hogy tréfa volt,
 Úgy van, csupán és puszta tréfa volt. Közelit.
 De Vilma sir? — Oh Vilma mért e' köny,
 E' fájdalom' harmatja, szép szemében?

VILMA. Feleszmélve.

En sirtam volna? 's jött szemembe köny?
 Haszontalan viz! Hallja Hangai,
 Úgy tetszik a' sors' zsarnokos szeszélye
 Nem akarja, hogy mi egymásé legyünk.

HANGAI.

Valóban a' sors úgy látszott akarni;
 De a' barátság még is szent marad.

LIGETI.

Megfoghatatlan! Mit mesélnek ők
 Egymásnak? Ez bohó dolog lehet.

VILMA.

Remélhetem hát annál biztosabban,
 Hogy megteendi vég kérelmemet.
 A' mit beszéltem én történetimből,
 Minthogy valóság —

HANGAI.

Mit kell hallanom!

VILMA.

Fő része az, 's azért is kérem önt,

Igérje, hogy felőle hallgatand;
 'S mind a' felől, mit tán idő előtt
 Vigyázatlan valék kimondani,
 Felejtse el. Felejtsen engem is,
 'S ne lássuk egymást többé.

HANGAI. Meglepetve.

Oh igen!

A' mint kívánja ön. — De még sem, az,
 Az nem lehet! Hogy hallgató leszek
 Igérem és megtartom. A' mi illeti
 Az elfelejtést, abból semmi sem lesz.
 Mert bárha szívünk nem találkozott is
 Az érzemények' legbelsőbb körén,
 Azért haragnak köztünk nincs helye.
 Hát nem vagyunk-e mink rokon 's barát?

Nevekedő tüzzel.

Oh a' rokonság szent kötél: atyáink
 A' hir szerint, két testvérlányfiak
 Együtt vezettek népet a' törökre,
 Az ősz Hunyadnak fényes harczain.

LIGETI. Magában.

Hisz' az való: de már régecske volt.

HANGAI.

Családaink azóta, mint patak,
 Melly egy magas kútfőből származott,
 Elágazának idegen messzeségre,

De a' rokonság még is fenn maradt.

Igen! mi most is vérrokon vagyunk

És a' barátság illetetlen áll.

'S én mint rokon, legitt lecsókolom

E' kis könyűt, melly vétkemért fakadt,

'S mint hű barát e' jobbot felfogom,

'S baráti csókjaimmal illetem;

Vilma' kezét folyvást tüzesen csókolja.

De csak baráti tiszta csókjainummal,

'S úgy összecsókolom, hogy végre asszonyától

Hozzám szegődik és enyém marad. —

Oh Vilma, Vilma! én boldog vagyok;

Mert legnagyobb üdv tégedet szeretni.

VILMA. Tartózkodva,

'S ha esküvése még is tréfa volt?

HANGAI.

Igen! csak tréfa volt; mert én csupán

A' fátyolatlan Vilmát szeretem,

Téged te kedves, tündér, csalfa lány,

'S nem adlak a' királyok' székiért,

Nem mindenért a' végtelen világon.

'S hogy ez való, e' csókkal esküszöm.

VILMA.

'S e' csókkal én viszontag esküszöm,

Hogy a' mit tettem, szív' sugalma volt.

Egymást hosszasan ölelik, azalatt Kaczor, Guta,
Rigó fellépnek 's bámulva elállanak.

LIGETI.

Ez már eléggé értelmes beszéd.

De várjatok, mert még itt vége nincs:

Adózni fogtok bujkálástokért.

KACZOR. Társaihoz.

Barátim mi eleget láttunk.

Kaczor, Guta, Rigó távozni akarnak, azalatt Katicza jő
a' néppel, melly Gyilkos! zsivány! kiáltások közt a'
dombnak rohan; de a' jelenlévőktől vissza ijed. — Han-
gai és Vilma főlrcttenve távoznak egymástól.

KATICZA.

Fogjátok meg! kötözzétek meg! Vilmát 's Hangait
meglátva, egy közel álló pór' karjába rogy.

Ah, oda vagyok!

PÓR.

Nasságos asszonyom! hiszen elesik.

LIGETI. Előlép.

Katicza kisasszony! mi lelte, az istenért!
szóljon.

VILMA. Félre.

Ah istenem! mint bánom tettemet.

'S hogy én tevém, még meg nem vallhatom.

LIGETI.

Vezessétek a' kisasszonyt kocsimhoz, jó em-

berek, itt áll az árnyékban. Katicza elvezettetik. Hanem, Vilma hugom asszony, nekünk komoly beszédünk lesz egymással. És Hangai öcsém, nekem öreg jó bátyád azt írta, hogy az asszonyokat nem szívelheted, 's örökké könyvek olvasásában buvárkodol.

HANGAI.

Ezentúl Vilma' szemei lesznek a' könyv, melyből boldogságomat fogom kiolvasni.

VILMA. Ligeti' kezét megcsókolva.

Édes bácsi, nem haragszik reám, ha megjobbitom magamat?

LIGETI.

Eredj, hamis vagy.

VILMA.

De ha minden léptemről legutolsó mozdulatomig számot tudok adni?

LIGETI.

Oh azt el is várom.

VILMA.

Számot adok még gondolatimról is. Én a' világon senki ellen sem vétettem, mint ezen urak ellen, kiknek titkos szerződésöket kihallgatám; 's az indita fel, hogy velök vakmerő játékomat üzzem.

KACZOR.

Kedves kisasszony, ha titkos szerződésünket hallotta, az magában olly gonosz árulást foglal a' nőnem ellen, hogy mi minden viszontagságainkat feledve, boldognak tartandjuk magunkat, ha azon megnyugtatóssal távozhatunk, hogy a' kisasszony nekünk megbocsátott.

GUTA.

Örökké jó emlékezettel leszünk ezen kegyelemért.

RIGÓ.

'S a' mennyire gyöngye erőnktől telik, megjobbítjuk magunkat.

LIGETI.

Uraim, gyanítani kezdem, hogy eddig találkozásink nem a' magok rendén történtek, azért is meghívom uraságtokat házamhoz, hogy azon törvényszéknek birái legyenek, mellyet ezen két bűnös felett tartani akarok. — Elfogadják baráti jobbot?

KACZOR, GUTA, RIGÓ.

Ezer örömmel.

HANGAI.

És az enyémet? ismeretlenét ugyan, de a' ki törekedni fog, hogy barátságokat 's bocsánatokat megérdemelje.

KACZOR.

Barátságunkat igen örömet, de bocsánatunkat nem ígérhetjük; mert olly kincset ragadott el tőlünk, melly pótolhatatlan. Azonban engesztelődésünk' jeléül ime semmivé teszszük azon sorsintéző irományt, melly annyi bajt 's fárasztó csalódást okozott. Széttépi a' szerződést, az alatt a' kárpit legördül.

10	17	barozok	barozok
15	16	meztelen	meztelen
17	22	óhajtó	óhajtó
21	1	Világos színek	Világos színek
28	8	Árnyékok	Árnyékok
28	23	csaló	csaló
72	1	szabó	szabó
88	6	határoz	határoz
108	4	szék	szék
120	11	szék	szék
132	13	Világos	Világos
135	10	szék	szék
173	24	rohannak	rohannak
188	10	klánnak	klánnak
180	13	szék	szék
212	25	szék	szék
282	4	(maga) ki	(maga) ki
285	17	venn	venn

H i b á k.

lap.	sor.		olvasd.
5	1	partiboz,	partihoz,
9	13	Mágállj!	Megállj!
10	17	haczok'	harczok'
15	19	megrengtem,	merengtem,
17	22	óhajtottat	óhajtottat
21	1	VIRÁGOS SÍRHALOM	Virágos sírhalom
38	8	Áagskodik	Ágaskodik.
38	23	csatat	csatát.
72	1	SZABOLCS. jő.	Szabolcs jő.
88	6	Halalmas	Hatalmas
108	4	adtak-e?	adtok-e?
120	11	szekeréné	szekerénél.
132	13	Válaszon	Válaszszon
135	19	illének	illenek
173	24	rohanunk	rohannak.
188	19	káltana	kiáltana
189	13	setében	setétben
212	25	cse-rsenyemag	cse-resnyemag
282	4	a' (maradjon ki)	
285	17	venit	vonít.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

